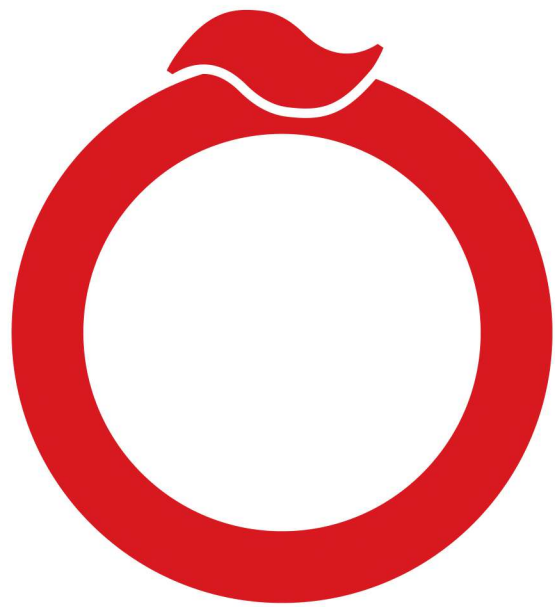

PETAJATE LEHT

Kuhu küll kõik juhid jäid?

Valimiste äpardumise üks põhjusi on hääletamise salajasus, mis soosib silmakirjalikku käitumist, valetamist ja mängurlust, mitte põhimõtte-kindlust, kirjutab **Kaarel Tarand. Lk 4**

ÕPETAJAHARIDUS ÜLIKOOLIDES MUUTUB PAINDLIKUMAKS

Nii Tartu kui ka Tallinna ülikoolis ootavad õpetajaks pürgijaid uued erialad, mis annavad senisest laiemat ettevalmistust, kirjutab **Sirje Pärismaa. Lk 2-3**

KAHESUUNALINE KEELEKÜMBLUS JÕUAB LASTEAEDA

Esimesed kahesuunalise keelekümbelse lasteaiarühmad plaanitakse Tartus, Pärnus ja Tapal avada järgmisel õppeaastal. Kuidas käib kahesuunaline keelekümbel Minnesotas, sellest kirjutab **Meeli Parijõgi. Lk 13**

ÕPILASMALEVAD ALUSTAVAD TÖÖSUVE

Kunagise ühe suure üle-eestilise õpilasmaleva asemel tegutseb praegu üle 40 malevakorraldaja ja malevlasi on Eestis kokku umbes neli ja pool tuhat. Vabu kohti on veel 15-aastaste rühmades, seevastu 13-14-aastaste kohad on juba täis. **Lk 18**

FOTO: SIRJE PÄRISMAA

Rattaretk parema palga nimel

8. juunil saadeti Tartu Raekoja platsilt teele lasteaiaõpetajate kaheksaliikmeline jalgrattadessant, kes Põltsamaa, Paide, Viljandi ja Pärnu kaudu jõuab esmaspäevaks, 15. juuniks Tallinna, et anda riigikogule üle pöördumine, milles tehakse ettepanek kehtestada lasteaiaõpetajatele põhi- ja gümnaasiumiõpetajatega võrdne riiklik töötasu alammäär üle Eesti. Lasteaednike liidu eestvõttel on pöördumisele kogutud ligi 19 000 allkirja.

Rattureid teele saatnud lasteaednike liidu esinaine Liili Pille ütles, et lasteaiaõpetajate palgavahe eri omavalitsustes on kasvanud enam kui kahekordseks. See on ebavõrdne kohtlemine ja tekitab tõsiseid probleeme.

Allkirjade kogumise ja rattaretketee idee käidi välja mullu lasteaednike suvepäeval. Aktsiooni algatajad Merit Kvatš ja Ave Ruul olid ka ise ratta seljas ja läbisid kogu 400-kilomeetrise marsruudi.

„Meil on ühiskonna suur toetus, jääme ootama, kuidas riigikogu olukorra lahendab,” laususid nad enne teeleminekut.

Ratturite seas oli naistele „julgestuseks” ka kaks meesõpetajat. Paikuse lasteaia liikumisõpetaja Kauri Mitt rääkis, et töötab lasteaias juba kolmandat aastat. Tal on veel teinegi amet – maadlustreeneri oma.

SIRJE PÄRISMAA

Pagulased ja üldharidussüsteem

Eestis jagub nii kompetentsust kui ka kogemust uussisserändajatest õpilastega hakkama saamiseks. Uussisserändajatest õpilaste lõimimisega on Eesti riik tegelnud juba enam kui kümme aastat. Riik toetab 2004. aastast igal aastal koole ja omavalitsusi, kus õpivad lapsed, kes on Eesti haridussüsteemis viibinud vähem kui kolm aastat. Toetus on ette nähtud keeleõppeks ning Eesti kooli ja ühiskonda sulandumiseks. Paljud koolide ja omavalitsuste toetusmehhanismid on sisetöötatud ning eelkõige on küsimus lisanduvate laste arvus ning paiknemises.

Näiteks 2015. aastal toetatakse 94 uusimmigrandi lapse õpet pea 38 000 euroga. Lisaks rahatoele on haridus- ja teadusministeerium valmis pakuma tuge nii nõustades kui ka kohapealseid koolitusi korraldades.

Kõik Eesti koolid peavad olema valmis õpetama kõiki lapsi, kellele konkreetne kool on kodukohajärgne. Loomulikult on koolide ja koolipidajate võimekus uusimmigrantide lastega tegelda erinev. Leidub tugeva-

maid koole, kellel on selles vallas juba aastatepikkune kogemus ning kellelt saab õppida. Nagu on ka nõrgemaid koole, keda tuleb järele aidata.

Koolide jaoks on uusimmigrandist laste õppe korraldamiseks välja töötatud ja juba kasutusele võetud mitmeid toetavaid materjale ja juhendeid. Eelmise aasta sügisest viib riik Norra finantsmehhanismi toel ning koostöös OÜ Omanäolise Kooli Arenduskeskuse, SA Innove ja MISA-ga ellu projekti, mille eesmärk on parandada uusimmigrantide laste õppenõustamise kvaliteeti. Koolidele korraldatakse kogemusseminare, nõustatakse koolitajaid ning jagatakse infot. Kogemusseminarid on toonud esile häid eeskujusid, mida saavad järgida teised koolid: peamine on läheneda Eesti haridussüsteemi sisenevale õpilasele individuaalselt ja paindlikult, mida saab teha individuaalse õppekava toel.

Lastele eesti keele õpetamisel on juba praegu kasutusel metoodika, kus õpetatakse eesti keele baasil. Eriti edukas on see metoodika põhikoolilaste puhul, kes võtavad uue keele kiiresti külge. Kindlasti vajavad klassiõpe-

tajad spetsiifilist täienduskoolitust. Õpetajate täienduskoolituses on juba aastaid kursusi, mis annavad uussisserändajate laste jaoks õpetamiseks vajalikke oskusi. Kultuuride dialoogi arendamiseks on lõimitud aine- ja keeleõppekoolitused ning noortevaldkonnas kultuuriteadlikkuse tõstmise koolitused, mis on avatud ka õpetajatele.

Meil on kompetentsus, kogemus ja suutlikkus kiiresti reageerida ning korraldada õpetajatele vajalik täiendusõpe. Kaasava hariduse põhimõttega on hakatud harjuma ning paljud koolid on korraldanud meeskonnakoolitusi. Eesti koolid on valmis võtma vastu erineva tausta, keele ja potentsiaaliga õpilasi.

Seega võib kokkuvõtlikult öelda, et toetusmehhanismid on olemas, kuid võivad vajada lisaressursse. Korraga paljude senisest erineva taustaga kaaskodanike lisandumine on uus olukord, kuid hädasolijaid peab aitama ning oleme valmis reageerima ja kohanema – sh nõustama koole ning koolitama täiendavalt õpetajaid.

MART LAIDMETS
HTM-i üld- ja kutsehariduse asekanstler

Hanna Maria Aavik
Stefania Airapetjan
Joonas Arro
Eliisa Elfenbein
Maria Elonen
Karl Helmeste
Hanna Hollman
Laura Juus
Anna Regina Kalk
Anni Karu
Diana Kiivit
Aleksandra Kirikal
Teno Kongi
Jelizaveta Kromskaja
Siim Kuriks
Martti Laas
Rauno Laikjõe
Mikk Langeproon
Raido Lill
Rosanna Lints
Silver Niinemets
Joonatan Nõgisto
Joonas Oroperv
Kalle Pilli
Kaarel Raidam
Kristjan-Robert Rebane
Iris Roost
Maria Rostovtseva
Kristjan Ruus
Oliver Rõõmus
Signe Saarmets
Siim Suurkask
Ingrid Tamberg
Kaspar Tambur
Karl Tipp
Tenno Toomistu
Ats Treimaa
Lea Vallulina
Mari Krõõt Volar

**Georg Otsa nimelise
Tallinna Muusikakooli**

**LXIX lennu
KONTSERT-AKTUS**

**P 14. juunil 2015 kell 15
Estonia kontserdisaalis**

**Esinevad LXIX lennu lõpetajad
Kaastegev Otsa kooli
sümfooniaorkester
Dirigent Kaspar Mänd**

Pilet 5 €
pensionärid, õpilased 3 €
alla 12-a lapsed tasuta
Piletid saadaval
Eesti Kontserdi kassas

otsakool
TALLINNA MUUSIKAKOOL
EESTI KULTUURKapital

Hobiga tegelemine ei ole hulljulgus

MARI KLEIN
Õpetajate Leht

Ma plaanisin kirjutada täna pagulastest, aga mu plaanid muutusid. Kirjutan hoopis Allanist. Allan oli minu klassivend. Allan oli mägiro-nija. Kui minu plaanid vaid muutusid, siis Allani plaanid katkesid. Pühapäeval. Peruus. Jääsillal.

Allan oli teine, kelle me oma klassist kaotasime, kuigi meie koolilõpetamisest pole möödas 20 aastatki. Mõni aasta tagasi saatsime ära klassiõe Marilini, kes hukkus langevarjurina. Meie klassi saatust(te põhjal võiks järeldada, et ekstreemspor-t on saatana-st. Ja ometi tahaks ma väi-delda paljude ilukvate ja parastavate netikommentaatorite ja „asjatundjatega“, keda on jagunud targutama kummalgi juhul ja kelle arvates on säärasse surma läinud selles justkui ise süüdi.

Kumbki me kadunud klassikaaslastest ei kaotanud oma elu kogenemastusest ega tahtlikult. See oli saatust, õnnetu juhust, millega säärased tegijad peavad arvestama ja tõenäoliselt ka arvestavad, rohkem kui need, kes ei riski. Kuigi neid õnnetu-d juhu-seid tuleb tavaelus ette rohkemgi ... Me oleme iga päev olukordades, mida me kontrollida ei saa – mõelgem või kõigile viimasel ajal mõistusevastastest (ja valdavalt purjus juhtide põhjustatud) auto-õnnetustes hukka või viga saanutele, eriti lastele ...

Allan oli oma ala professionaal. Ta oli mägiironimisega tegelnud ligi kümme-kond aastat. Tema nime lugesime uhkusega aeg-ajalt meediastki, kui mõni tipp taas valutatud sai. Kokkutulekutel, kus teda ei olnud, lõõpisime, et küllap ta on jälle „mäe otsas“. Allan ei olnud hulljulge. Pigem vastupidi, ta oli üks meie klassi vaiksemaid poisse. Nii et tema mägiironimis-hobi tuli paljudele meist ehk üllatusenagi.

Mul on hea meel, et ta leidis endale huvi, millega tegelda, ala, mida ta armastas. Sõltub ju nii koolis kui ka pärast kooli enese eluga rahulolek paljuski sellest, millega sa tegeled. Täpsemalt – kas leiad midagi, millega tegelemine sind paelub, millele saad rajada oma elu. Mulle tundus, et just seda Allan tegi. Just nagu Marilin armastas langevarjuga hüppamist. Ja kui sa millelegi elad, siis oled omal moel valmis selle nimel ka surema. Ma usun, et kui see hetk neid ka üllatusena tabas, olid nad mõlemad oma alaga tegeldes selle

võimaluse peale mõelnud. Kuigi muidugi loodad, et seda ei juhtu, et see läheb sinust mööda ... nagu loodame me kõik, olenemata erialast ja elustiilist.

Võiks arvata, et selles kontekstis on ekstreemspor-tlased omal moel eelisseisuski, sest nad on pidevalt neid varitsevast ohust teadlikumad. Aga kui mõelda hilisele õnnetusele rallirajal, ei aita sageli seegi. Me keegi ei tea ette, millal on meie kord. Kui saatust ikkagi nii ette näeb, siis ... ei ole meie asi kohut mõista, vähemalt kindlasti mitte selle üle, kes kannatab ja enam oma sõna sekka öelda ei saa. Ma loodan siiralt, et Allani vanematele, temaga koos Peruusse jäänud abielupaari lapsele ning ainsale selles õnnetuses ellujäänule, kellega mälestusi läbielatud vahetada ei tahaks küllap keegi, annab saatust toeks piisavalt palju mõistlikke ja empaatilisi inimesi, ning võimalikult vähe parastajaid.

„Mis te ronite sinna. /.../ Näe, mis juhtub, kui Eesti enam ei kõlba./.../ Jääge parem Otepääl“ – umbes sääraseid kommentaare sadas teisipäeval robinal meie „peavoolu“-portaalides uudisele kolmest Peruus hukkunud mägiironijast. Tahaksin neilt „kõike-teadjatelt“ ja „maailmaparandajatelt“ küsida ainult üht: kas surra Nuustaku küllapoe nurga taga lamisevalt lallates südamerabandusse või maksatsirroosi on kuidagi õilsam, kui lahkuda elust, tegeldes sellega, mis sulle tõelist rahuldust pakub? Või on isamaa laiadel teedel uljalt lapsi surnuks sõita kodumaale kuidagi kasulikum, kui riskida välismaa metsikus looduses vaid iseenese eluga? Või äkki on väikluse põhjuseks lihtsalt kadedus, eestlaslik väiklane kadedus, et keegi julgeb... tegelda sellega, millest unistab?

„KUI SAATUS IKKAGI NII ETTE NÄEB, SIIS ... EI OLE MEIE ASI KOHUT MÕISTA, VÄHEMALT KINDLASTI MITTE SELLE ÜLE, KES KANNATAB JA ENAM OMA SÕNA SEKKA ÖELDA EI SAA.“

Trotsi täis kuueteistaastasena julgustasin end proovima ekstreem-susi, mis ikka noorusuljuse juurde käivad, näiteks *benji*-hüpet, väites veendunult, et ma ei sure enne kui kolmekümne kuuesena, ja et kui nii ette nähtud, võib ka kivi katuselt pähe kukkuda. 20 aastat tundus tollal igavikuna, mille pärast ei pidanud veel põdema. Aeg lendab ja tänaseks on mu alalhoidlikkus tublisti tugevnenud. Allan sai 36-aastaseks kaks nädalat tagasi, minul on veel nädal aega. Nüüd tundub mulle, et 36 on suremiseks ikkagi karjuvalt vara. Aga isegi kui see hüpoteetiline „katuselt pähe kukkuda võib kivi“ ajas statistilistele näitajatele tuginedes üha reaalsemalt ähvardavaks muutub, ei tundu mõistlik end maailma eest nelja seina vahele peita ja loobuda kõigest mõttega, et „aga äkki midagi juhtub“. Iga meie päev viib niikuinii vääramatult lähemale sellele, mida me ei tea ega tunne. *Celle diem!* Kuidas täpselt, on juba igauhe oma vaba valik, mida võõrastel hukka mõista ei ole asja.

Õpetajaharidus ülik

■ NII TARTU KUI KA TALLINNA ÜLIKOO LIS OOTAVAD ÕPETAJAKS PÜRGIJAI D UUED ERIALAD, MIS ANNAVAD SENISEST LAIEMA ETTEVALMISTUSE.

SIRJE PÄRISMAA

Minu ootused on täitunud isegi rohkem, kui ootas, rõõmustab Elina Jõgi, kes 18. juunil saab Tartu ülikooli lõpudiplomi, kus erialana kirjutas koolieelse lasteasutuse õpetaja. Praegu uurib ta juba töökuulutusi. „Arvan, et õpetaja ei saa ega tohigi kunagi tunda, et ta on valmis, sest siis ei taha ta enam areneda. Küll aga tunnen, et olen valmis tegema seda tööd suure rõõmu ja entusiasmiga,“ sõnab Jõgi.

Samal aktusel saab diplomi ka Minni Aia, kes õppis humanitaar- ja sotsiaallainete õpetajaks põhikoolis. Tööpakkumised teda veel ei huvita, ees ootavad magistriaastad.

„Bakalaureus on õpetajaks saamis- ettevalmistus. Pärast magistri-õpinguid plaanin aga kindlasti kooli õpetajaks minna,“ lubab Aia.

Juba mõni päev pärast lõpuaktusi, 22. juunil algab TÜ-s uute tudengite vastuvõtt. Õpetajahariduse õppekavasid on valikus 23.

„Ülikooli siht on luua senisest paindlikumad võimalused õpetajakutse omandamiseks, alustatud on muutustega, mis võimaldavad aine-õpetajaks õppival üliõpilasel saada ettevalmistuse vähemalt kahe kuni kolme aine õpetamiseks,“ lausub Tartu ülikooli Pedagogicum-i koordinaator Pille Villem. Selleks on liidetud viis õppekava ning uuel õppeaastal alustavad üliõpilased õpinguid uuel võõrkeeletõpetaja õppekaval. See valmistab ette õpetama mitut võõrkeelt (hispaania, inglise, prantsuse, saksa, vene) või võõrkeelt ja mõnda muud humanitaar- või sotsiaallainet gümnaasiumis või põhikoolis. Eesti keele erialaga kombineerides on võimalik tööle asuda nii eesti kui ka võõrkeeletõpetajana.

TÜ avalike suhete peaspetsialisti Egle Merbachi sõnul eelnes uue õppekava avamisele ulatuslik uuring, kus küsitleti koolijuhte ja kirjeldati koolide vajadusi. Suur osa koolijuhte tõdes, et õpetajatel (nt kunsti-, käsitöö-, muusika-, tööõpetuse, saksa keele jt) ei kogune täiskoor-must.

„Tagasisidest tulenevalt loodi võõrkeeletõpetaja magistriõppekava, millele õppima asujaid koolitatakse esimest korda Eestis korraga mitme humanitaaraine õpetajaks,“ lausub Merbach. Nii on lõpetaja saanud laia põhjaliku ainealase ja metoodilise ettevalmistuse, et minna põhikooli, gümnaasiumi, keelte-kooli või mõne kõrgkooli keelekeskusesse õpetama mitut ainet korraga. Tänu mitmekülgsele väljaõppele ei jää õpetajad loode-tavasti tööta ning väiksemad koolid ei pea muretsema selle üle, et mõne õpetaja koormus pole piisav.

ÕPETAJAKS AVATUD ÜLIKOO LIS Uuenduskuri on läbinud sotsiaal- ja haridusteaduskonna õppekava *humanitaar- ja sotsiaallainete õpetamine põhikoolis* (endine *haridusteadus (humanitaarained)*), mis valmistab ette õpetama põhikoolis kahte ainevaldkonda, seejuures saab spetsialiseeruda sotsiaalpedagoogikale. Lõpetajad on saanud eesti keele ja kirjanduse, võõrkeelte (inglise ja saksa või vene)

■ TLÜ ÕPETAJAHARIDUSE VASTUVÕTT

Bakalaureuseõpe

- Alushariduse pedagoog
- Andragoogika
- Eripedagoogika
- Klassiõpetaja
- Kutsepedagoogika
- Pedagoogika (humanitaarteaduste suund)
- Pedagoogika (loodusteaduste suund)
- Töö- ja tehnoloogiaõpetus

Magistriõpe

- Ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja
- Alushariduse pedagoog
- Andragoogika
- Eesti keele ja kirjanduse õpetaja
- Eesti keele kui teise keele õpetaja
- Eripedagoog-nõustaja
- Gümnaasiumi loodus-teaduslike ainete õpetaja
- Informaatikaõpetaja, kooli infojuht
- Inglise keele õpetaja
- Kasvatusteadused
- Kehakultuuri õpetaja
- Kunstiõpetaja
- Kutseõpetaja
- Käsitöö- ja kodunduse õpetaja
- Matemaatikaõpetaja
- Mitme aine õpetaja
- Muusikaõpetaja
- Põhikooli loodus- ja täppis-teaduslike ainete õpetaja
- Saksa keele õpetaja
- Töö- ja tehnoloogiaõpetuse õpetaja
- Vene keele ja kirjanduse õpetaja

Allikas: TLÜ

■ TÜ ÕPETAJAKOOLITUSE VASTUVÕTT

Magistriõpe (3 + 2)

- Matemaatika- ja informaatika-õpetaja – 8
- Ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja – 10
- Eesti keele ja kirjanduse õpetaja – 15
- Gümnaasiumi loodusteaduste õpetaja – 25
- Põhikooli mitme aine õpetaja – 20
- Humanitaarainete õpetaja mitmekeelses koolis – 24
- Eripedagoogika ja logopeedia – 39
- Koolieelse lasteasutuse pedagoog – 10
- Kunsti, käsitöö ja kodunduse õpetaja – 4
- Võõrkeeletõpetaja – 20
- Usuteadus – 6*
- Kehaline kasvatus ja sport – 18*

Bakalaureuseõpe

- Humanitaar- ja sotsiaallainete õpetamine põhikoolis – 15
- Haridusteadus (loodus-teaduslikud ained) – 8
- Haridusteadus (reaalained) – 7
- Humanitaarained mitmekeelses koolis – 25
- Eripedagoogika – 45
- Koolieelse lasteasutuse õpetaja – 45
- Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas – 37
- Kutseõpetaja – 20

Integreeritud õpe

- Klassiõpetaja – 25
- Klassiõpetaja mitmekeelses koolis – 10

* ei kuulu õpetajakoolituse õppegruppi, kuid on väljund õpetajakutsesse

Allikas: TÜ

Õppides tuli ka raskusi ületada, leiavad

või inimeseõpetuse õpetaja ettevalmistuse, lõpliku õpetajakutse annab muidugi õpingute jätkamine magistriõppes. Alternatiivina saab kohe pärast bakalaureuseastme lõpetamist asuda tööle sotsiaalpedagoogina.

„Tartu ülikoolis on võimalik asuda mitmele õppekavale õppima ka avatud ülikoolis,“ lisab Pille Villem. Taas võetakse avatud ülikooli vastu ka koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekavale. Põhikooli mitme aine õpetaja õppekaval saabki uuest õppeaastast õppida ainult avatud ülikoolis.

„Valmimas on uus õpetajahariduse tegevuskava 2016–2020 ning kogu õpetajahariduse edasine arendus lähtub uuest tegevuskavast,“ nendib Pedagogicum-i juhataja professor Margus Pedaste. „Oleme üliõpilaste jaoks järjest paindlikumad, et mitme aine õpetajaks oleks logistiliselt (ruumid-tunniplaan) võimalikult mugav saada. Oleme õppejõudude ja üliõpilaste suhtes üha nõudlikumad, et õppimise-õpetamise kvaliteet oleks maksimaalne. Seega ei saa õpinguid kergelt võtta, palju aega tuleb pühendada ka praktikale. Viime eri õppekavade õpperühmad õpingutes sageli kokku, et juba ülikooli ajal õpitaks koostööd tegema.“

TLÜ-S UUED INSTITUUDID

Tallinna ülikoolis algab avalduste vastuvõtt 26. juunil. TLÜ akadeemilise prorektori professor Priit Reiska sõnul on bakalaureuseastmes avatav integreeritud loodusteaduste õppekava Eestis unikaalne nii oma uuendusliku ülesehituse kui ka sisu poolest. Üliõpilane saab valida mitme suuna vahel, õppida klassikaliste loodusteadustega integreeritult näiteks IT-d või jätkusuutliku arengu põhimõtteid.

Koolides muutub paindlikumaks

TÜ haridusteaduste instituudi tänavused lõpetajad Elina Jõgi ja Minni Aia. FOTO: SIRJE PÄRISMAA

Magistritasemel avatakse seniste eraldiseisvate loodusteaduste õpetajate õppekavade asemele ühine – gümnaasiumi loodusteaduslike ainete õpetaja oma, mis annab võimaluse õpetada mitut loodusainet.

Reiska sõnul on õppekavade ühendamiseks kaasnev suurim uuendus see, et edaspidi on TLÜ-s võimalik õppida ka gümnaasiumi keemiaõpetajaks. Säilivad võimalused õppida kas gümnaasiumi bioloogia-, geograafia- või füüsikaõpetajaks ning bakalaureusetasemel läbitud vastava kõrvaleriala korral lisaks bioloogia-, geograafia-, füüsika- või keemiaõpetajaks põhikoolis.

Näiteks üliõpilane, kes on bakalaureuseastmes õppinud nii bioloogia kui ka keemiat (kumbagi vähemalt 48 ainepunkti mahus), saab õppida keemiaõpetajaks gümnaasiumis ja põhikoolis ning bioloogiaõpetajaks põhikoolis. Kes on bakalaureuseastmes õppinud aga vaid üht eriala, saab õppida ainult selle eriala õpetajaks gümnaasiumis ja põhikoolis.

Tallinna ülikoolis saab sügisel astuda ka põhikooli loodus- ja täppisteaduslike ainete õpetaja õppekavale, mille kontseptsioon ja ka tihe seotus praktikaga on ainulaadsed.

„Meie kõige uuem interdistsiplinaarne magistriastme õppekava on digitaalsete õpimängude oma, mis seob hariduse, IKT ja disaini ning õpetab looma uuenduslikke ja õppimist toetavaid mängulisi õppevahendeid,” lisab Reiska.

Eelmisel aastal alustas Tallinna ülikoolis õppimist ligi 2700 inimest. Tänavust täpset õppekohtade arvu pole Reiska sõnul võimalik ette

öelda, kuna osal õppekavadel võetakse vastu lävendipõhiselt.

„Vastuvõtulävendeid oleme aasta-aastalt tõstnud ja seetõttu näeme ka vastuvõetavate arvu vähenemist,” hindab prorektor.

Ülikooli võetakse lävendi ületanud kandidaadid vastu paremusjärjestuse alusel vastavalt õppekohtade arvudele. Osal loodus- ja täppisteaduste ning hariduse erialadel võetakse vastu kõik lävendi ületanud. Lävend bakalaureuseastmes on 65,

magistriõppes 70 ja doktoriõppes 75 palli.

Uued üliõpilased (ja ka varem alustanud) alustavad uut õppeaastat uuevas ülikoolis. 31. augustist muutub Tallinna ülikooli struktuur ja tegevust alustavad uued instituudid: Balti filmi-, meedia-, kunstide ja kommunikatsiooni instituut, digitehnoloogiate instituut, haridusteaduste instituut, humanitaarteaduste instituut, loodus- ja terviseteaduste instituut ning ühiskonnateaduste instituut.

KÜSIMUS JA VASTUS

Kuidas hindate oma õpetajaõpinguid TÜ-s?

ELINA JÕGI

koolieelse lasteasutuse õpetaja:

Mul ei olnud suuri ootusi TÜ-le, kuid endale küll. Olin seadnud eesmärgiks lõpetada nominaalajaga ning hiljemalt pärast lõpetamist asuda erialasele tööle. Teadsin, et tulevad rasked ja pingelised aastad, aga olin selleks valmis.

Õppekavas oli palju huvitavaid aineid, kõige toredamad olid kõik praktilised ained. Samas peab hea õpetaja teadma ka teooria põhitõdesid, millele edaspidi toetuda. Rahulolu on seotud suhtumisega ning loomulikult oli raskeid aegu – mahukate kodutööde ja eksamitega ained ühes semestris. Kuid täiskasvanud õppijana tuli leida endas motivatsiooni, et sirge seljaga lõpetamise poole sammuda. Sel teel olid toeks kursusekaaslased, pere ja tööandja.

Kokku tuli õppekava läbimiseks käia neljal praktilal. Usun, et seda oli piisavalt avatud ülikooli tudengi jaoks, sai ennast proovile panna eri vanuses lastega ning päris hea ettekujutuse tulevasest tööst. Praktikad läksid mul sujuvalt. Esimesel kahel praktilal oli meie õppekava programimjuht Airi Niilo igati toeks. Et praktikat nautida ja see edukalt läbida, oli vaja ka väga head juhendajat lasteaias ning minul selline inimene oli. Ta toetas, andis tagasisidet ja soovitusi.

MINNI AIA

humanitaar- ja sotsiaalainete õpetaja põhikoolis:

TÜ-sse tulles oli minu ootus eelkõige saada õpetajaks – täiendada end nii aines kui saada ka üldpedagoogilisi ja -psühholoogilisi teadmisi. Üldiselt on minu ootused täitunud, kuid oli ka üllatusi.

Üldiselt olen rahul ettevalmistusega aines, kuid praktika osakaal on bakalaureuseõppes väga väike.

Pedagoogikamoodulis oli liiga vähe psühholoogiaaineid, mille läbimine annab eelduse olla õpetajana pädev. Kuna ise õppisin lisaks ka inimese-õpetuse õpetajaks, ei tundnud mina nendest puudust, kuna see moodul sisaldas palju psühholoogiaaineid ja suhtlemisõpetust.

Rahul ei olnud ma alati koordineerimise ning õppekava ja selle

täitmist puudutava info jagamisega. Õppekavade reformimisega seoses jagati üliõpilastele vastuolulist või segast infot, mis puudutas näiteks õppekava ja kõrvaleriala valikainete mooduli täitmist, see pani meid kohati keerulisse olukorda.

Leian, et mitme aine valdamine on eeliseks, kuna järjest enam hinnatakse inimeste multifunktsionaalsust. Mitme aine õpetaja eriala on väga hea võimalus inimesele, kellel on mitu südamelähedast valdkonda.

Bakalaureuseõppes on nädala aja jooksul võimalik osaleda vaatluspraktilal või sõltuvalt juhendajast toimetada klassis ise. Minul oli väga hea juhendaja ning sain ka täiesti ise tundi läbi viia ja ette valmistada. Minule meeldis väga klassi ees olla ning õpilased jätsid väga hea mulje, kuigi algul oli väike ärevus sees. Hiljem oli koolist isegi kahju lahkuda. Õpilased palusid, et tuleksin jälle õpetajaks. Kindlasti sõltub klassi ees hakkama saamine enda valmisolekust, suhtlemisoskusest ja suhtumisest õpilastes.

LISABET ROOS

klassiõpetaja 4. aasta:

TÜ õpetajakoolituse kasuks otsustamisel mängis minu jaoks suurt rolli praktika olemasolu ja eriala mitmekülsus. Tagasi vaadates võin öelda, et minu ootused on täidetud ja isegi ületatud. Olen rahul ainete mitmekesisusega õppekavas, need avardavad oluliselt teadmisi ja on ka huvitavad.

Semestri jooksul on vähemalt üks praktika. Praktikad toimuvad loogilises järjekorras: esialgu vaatluspraktika, et saada selgemat pilti ning sisse elada, seejärel juba koolipraktika. Esimese koolipraktika eel oli küll väike ärevus sees, aga klassi ette jõudes see kadus. Toeks on õppejõud ja kursuste käigus saadud ettevalmistus. Praktikakoolid, kuhu seni olen sattunud, on olnud väga toetavad ja sõbralikud. Soojalt on vastu võtnud ka koolides töötavad õpetajad, juhendajad ja õpilased.

Seni olen saanud väga hea ettevalmistuse. Ees seisab viimane aasta, millel on senistest minu jaoks suurem tähtsus (diplomipraktika, magistriröö jne). Tunnen, et olen selleks ja ka edaspidiseks õpetajatööks valmis.

TULEVIKU ÕPETAJA MUUDAB MAAILMA!

Ootame sind õppima avatud ülikooli!

Laiapõhjaline õpetajaharidus | TASUTA õppekohad

Bakalaureuseõpe
Eripedagoogika
Koolieelse lasteasutuse õpetaja
Kutseõpetaja
Magistriõpe
Eripedagoogika ja logopeedia
Hariduskorraldus
Kasvatusteadused
Koolieelse lasteasutuse pedagoog
Põhikooli mitme aine õpetaja

Dokumentide vastuvõtt 22. juunist 2. juulini 2015

Info telefonil 737 6442 | haridus@ut.ee | www.ht.ut.ee

TALLINNA ÜLIKOOI RAKVERE KOLLEDŽ

ootab õppijaid järgmistele erialadele:

Bakalaureuseõpe (õppeaeg 3 aastat)

- Alushariduse pedagoog (kaugõpe)
- Sotsiaalpedagoogika (kaugõpe)

Lisainfo: www.tlu.ee/rakvere

Dokumente võetakse vastu Rakvere Kolledžis (Pikk tn 40) ja Tallinna Ülikoolis (Narva mnt 25)
2. - 7. juulini
ja SAIS-is **26. juunist 7. juulini** (www.sais.ee)

Pikk 40,
Rakvere 44307
Tel. 3243016,
53441820
rakvere@tlu.ee
www.tlu.ee/rakvere

„Kiusamisest vabaks!”
metoodilised materjalid.

FOTO: MTÜ LASTEKAITSE LIIT

„Kiusamisest vabaks!” metoodika on jõudnud 81 kooli

Eelmisel nädalal toimusid Tallinnas, Paides ja Pärnus lastekaitse liidu projekti „Kiusamisest vaba lasteade ja kool” uute liituvate koolide kolm viimast põhikoolitust. Peale koolitusi on liitunud metoodikaga 81 kooli, mis loob kokku ligi 6000 lapsele võimaluse kiusamist ennetavast metoodikast iga päev osa saada.

Seni oli „Kiusamisest vabaks!” metoodika vaid 25 pilootkoolis üle Eesti, kuid kevadel ja suvel toimuvate koolitustega kaasati projekti veel 56 kooli, kes hakkavad metoodikat rakendama alates 2015. aasta sügisest. Samuti on metoodikaga liitunud 2/3 Eesti lasteaedadest.

Laagri kooli õpetaja Sigrít Nigulas leiab, et „Kiusamisest vabaks!” metoodika elluviimiseks peab õpetaja leidma eelkõige endas motivatsiooni, sest õpetaja panusest midagi muutuma ei hakka. „Väärtused on jõud, mis paneb inimesi tegutsema, mistõttu on oluline, et selle olemust mõistaks nii õpetaja kui ka õpilane. Kui põhiväärtused on paigas ning neid ka rakendatakse, tekib keskkond, kus on kõigil mõnus tegutseda,” kirjeldab Nigulas väärtustele põhineva programmi olulisust.

Nigulas lisab, et tema jaoks on kõige suuremaks innustuseks metoodika rakendamisel laste säravad silmad, sest just lapsed on need, kes ootavad alati huvi, mida uut on Sõber Karul neile õpetada.

Projekt „Kiusamisest vaba lasteade ja kool” on rahastatud Euroopa majanduspiirkonna (EMP) toetuste programmi „Riskilapsed ja noored” avatud taotlusvoorst „Kaasamine ja sekkumised haridussüsteemis”.

Programmi viivad üheskoos ellu haridus- ja teadusministeerium, justiitsministeerium ja sotsiaalministeerium. Programmi rakendusüksus on Eesti noorsootöö keskus ning partner Norra kohalike omavalitsuste ja regionaalsete omavalitsuste liit. Eestis on projekti eestvedajaks MTÜ Lastekaitse Liit. Kodulehekülj www.kiusamisestvabaks.ee.

LIIVIA TUVIKE
projekti „Kiusamisest vaba lasteade ja kool” juht

Kuhu küll kõik juhid jäid?

KAAREL TARAND
kolumnist

Soovitus avaliku sektori asutustele ja ettevõtetele, aga ka vabaihendustele ja muudele: vältige juhi vahetust nii kaua kui võimalik, sest peaaegu kindel on, et vana ja kehva asemele tuleb uus ja viletsam või siis saab protseduuri käigus lihtsalt kogu asutuse maine korralikult kahjustada. On erandeid, aga süsteemi üldhäälestus paistab aina enam olevat selline, mis andekale ja võimekale lootust ei anna. Nad ongi reeglina loobunud.

Kevade jooksul on kolmes liikmete arvult suuremas erakonnas juhti valitud või vahetatud ning sama kõnekalt ühes vahetamata jäetud. Igaüks neist sündmustest on olnud omamoodi farss, mille esitajate motiivide tõlgendamiseks peab aina enam kasutusse võtma omaaegsete sovetoloogide töövõtteid (näiteks hinnati võimuvõitluse seisu kompartei poliitbüroos selle alusel, millises järjekorras parteibossid Moskvast Lenini mausoleumi tribüünil paraadi vastu võtsid).

Reformierakonnas senisele juhile kindaviskajat ei olnud ja erakond teravikuna jätkas sellega aeglase enesetaipu kursil. Kokkutõmbumise esimeses faasis kindlustas juhi lähikond enda positsioone varem parteile alati oluliste läänimeeste väljajätmisega juhatusest. Kui võimu maakonnallinnades enam partei sisehierarhias ei väärtustata (välja jäid ju nii Tartu, Pärnu kui ka Haapsalu taustaga juhatuse kandidaadid), siis järelikult ongi parteitöö mentaalne müür joonistatud kuskile Harjumaa piirile.

SDE ja IRL teesklesid viimase hetkeni võistlust ja kahe kandidaadi olemasolu. Sven Mikser aga lõi ametlikku jõu mõõtmist siiski kartma ja Jaan Männik on Eesti poliitikas püsivalt audi poolel mänginud, ise ainsana eksiarvamusel olles, justkui kuuluks joonetagune ala ka mänguväljaku külge. Niisiis olid needki sisuliselt kuskil ja kellegi poolt juba eelotsuse alusel välja sorteeritud ametimehe kohale kinnitamine, mitte päris võistlus. Häälekas demokraatliku valiku teesklemine.

Puuduva konkurentsi tingimustes on saavutatud tulemused kõnekad. Millist tegelikku toetust naudid parteijuhid oma erakonna liikmete seas? Võrreldes saadud hääle arvu erakonna liikmete hulga, saame juhtide toetuseks järgmised suhtarvud (liikmete üldarve 10. juuni seisuga): Taavi Rõivas 750 / 12 729, Margus Tsahkna 685/9696, Jevgeni Ossinovski 443/6156 ehk protsentides väljendatult 5,9%, 7,1% ja 7,2%. Mitte just muljetavaldav.

Nigelate arvude selgituseks viitavad erakonnad sisereeglitele, valimiskorrale, aga see tõstatab ka küsimuse, et miks neil siis on sellised reeglid, mis ei motiveeri liikmeskonda juhi valimisel osalema, vaid pigem naeruvääristavad protseduuri. Vastus on

lihtne, just need reeglid on sobivad selleks, et juhtkond hoiaks asju kindlalt oma kontrolli all, et midagi juhuslikku ei sünniks. Lühinägelik, ent tüüpiline: väites, et valitakse „noori Kallaseid”, valitakse tegelikult vanu Brežneveid.

Eelöelduga teen ehk Jevgeni Ossinovskile pisut liiga, sest tema valik sarnaneb pigem Gorbatšovi omaga: kui oled põhimõtetega (sotsiaaldemokraat), pole sul peagi parteid, sest alalhoidlikele Lõuna-Eesti väikefarmeritele ja ülejooksikutest karjeristidele, keda on aastatega massiliselt sotside künkatipule roninud, lähivad päris vasakvaated ühtviisi vähe korda. Vastus on paari aastaga käes.

Parteide ebaproportsionaalselt suur kaal ühiskonnaelus on viinud meid olukorran, kus parteide siseelu siirded tungivad kõikjale avaliku ühiskonna elukorralduse struktuuridesse. See jutt pidigi olema järelehuue akadeemilisele demokraatialle, kuid ilma eelloota võinuks tehnikaülikooli rektori valimisel juhtunud katastroof näida isoleeritud üksiksündmusena, mitte süsteemse vea tagajärjena.

„ÄPARDUNUD VALIMISTOIMINGUID ERAKONDADES JA MUJAL LÄBIV TUNNUS ON HÄÄLETAMISE SALAJASUS.

„MIS MÕTE ON MÕTTEKAASLASEL, KES SIND AVALIKULT TOETADA EI TAHA EGA JULGE?”

Nii TTÜ kui ka Tartu ülikooli juhtimise reformimisel mõne aasta eest lähtusid asja poliitilised otsustajad (akadeemiliste kaasajooksikute osalisel toel) arusaamast, et tõelised juhtimisteadmised asuvad väljaspool akadeemiat ning hoopis riigi valitsus (see tähendab, parteiladvik) teab kõige paremini, kes sobib vastavalt kuratooriumi või nõukogu liikmeks. Näiliselt andsid ülikoolipered tüki oma senisest autonoomias vabatahtlikult ära. Tagajärjed olid kiired tulema. Ja probleem ehk polegi niivõrd valijate isikus või juhtimisskeemis. Äpardunud valimistoiminguid erakondades ja mujal läbiv tunnus on hääletamise salajasus. Salajasus on ülioluline põhimõte üldvalimistel, kus keskmine kodanik peabki olema vaba vastutusest valimistulemuse eest. Salajasuse mõte on kaitsta nõrgemat.

Mõttekaaslaste või ekspertide seltskonnas juhi valimine peaks käima hoopis teistel alusel. Mis mõte on mõttekaaslastel, kes sind avalikult toetada ei taha ega julge? Salajasus soosib niisugustes olukordades silmakirjalikku käitumist, valetamist ja mängurlust, mitte sirgjoonelisust ja põhimõttekindlust.

Kogu häbiväärne jama tehnikaülikoolis jäänuks olemata, kui kuratooriumi liikmed oleksid lihtsalt avalikult kätt tõstnud. Aga see oleks saanud sündida vaid juhul, kui need liikmed oleksid ka avalike ja selgete protseduuride alusel kollektiivse juhtimise positsioonidele valitud. Oleksid oma kohta väärt. Praegu ei tea ükski juht, kes on tema tegelikud toetajad. Mis teeb nad igaks juhaks kuulekaks. Sõnakuulmatud ei hakka sellises raamistikus kandideerimagi. Ja lõpuks on kõik juhtimata ning formaalsete juhtide lipukirjaks „Allaheitlikkus viimse veretilgani”.

Intervjuu kui välitöömeetod

■ RAHVALUULEOLÜMPIAADI „LOITSUDEST LAIKIDENI: FOLKLOOR SIDUS JA SEOB” JÄRELMÕTTEID JA -SOOVITUSI

MERILI METSVAHT
2014/2015. õa rahvaluuleolümpiaadi žürii esimees

Kuna järgmise rahvaluuleolümpiaadini on veel piisavalt aega, siis on just nüüd õige aeg mõelda, millele tuleks järgmiseks olümpiaadiks valmistudes rohkem tähelepanu osutada ja seda just materjali hankimisel. Pakkusime eelmise olümpiaadi uurimistööde juhendis selleks välja mitmeid võimalusi: intervjuu, osalusvaatluse ja vaatluse kõrval võis koguda materjali ka kirjalike küsitluslehtede abil ning just küsitluslehti oligi enamik õpilasi kasutanud. Samas sõandas suuliselt inimesi intervjuerida suhteliselt

vähe uurimistöö kirjutajaid, ehkki just see tasus ennast alati ära. Väga häid tulemusi andis ka, kui kirjalikku küsitlemist oli kombineeritud suulise intervjuerimisega.

Kuulsime Tartusse lõppvoorust osalema saabunud õpilastelt ja nende juhendajatelt, et paljud uurimistöö kirjutajad intervjuerimist ette ei võtnud, kuna nad ei olnud kindlad, kuidas seda teha. Et intervjuud kui folkloristlike välitööde peamist meetodit edaspidi rohkem kasutataks, kirjutati selle spetsiifika lühidalt lahti.

Folkloristid kasutavad kõige sagedamini avatud (teema)intervjuud, mis ei kujuta endast fikseeritud küsimuste vastamist, vaid vestlusele lähedast dialoogi (rühmaintervjuud jätan ruumipuudusel käsitlemata), mille käigus intervjuerija jututeema sujuvalt ja olukorda arvestavalt teda huvitavate küsimuste poole suunab. Olulised pole mitte ainult vastused, vaid ka küsimused, mis tuleb samuti fikseerida. Intervjuu salvestatakse võimalusel kvaliteetse salvestustehnikaga ning säilitatakse helifaili(de)na.

Intervjuu tegemine uurimistöö tarbeks nõuab eeltööd, mis kujutab endast sageli küsitluskava koostamist. Küsitluskava peab sisaldama küsimusi ja alateemasid, mis avavad uuritava nähtuse eri tahke. Selle koostamist hõlbustab vastavat teemat käsitleva

kirjandusega tutvumine. Kui küsitlus-kava on valmis, tuleb see üldjoontes meelde jätta, sest paberilt mahaluget mist ei peeta folkloristide seas heaks stiiliks.

Kui intervjueritavaga on eelnevalt kindlaks määratud ajal ja kohas kohtunud, tuleb küsitlajal kõigepealt ennast ja oma eesmärgi tutvustada ning küsida, kas intervjueritav on nõus salvestamisega. Salvestusluba küsides tuleb küsitlajale selgeks teha, mida salvestatud materjaliga teha kavatsetakse.

Intervjuerija roll ei ole lihtne. Olgugi et tema määrata on suur osa intervjuu kulust, ei tohiks ta olla oma küsimustega pealetükkiv. Väljaöeldud sõnade ja mitteverbaalse käitumisega peaks ta suutma luua mõnusa ja pingevaba suhtluskeskonna. Intervjuu õnnestub kõige paremini küsitlajal, kes hoidub rõhutatud ametlikkusest ning on avatud meelega, paindlik, tähelepanelik ja empaatiline kuulaja.

Intervjuerija võiks alustada küsitlemist üldistel teemadel. Edasi tuleks liikuda lähemale käsitletava(te) le teema(de)le. Õnnestunud intervjuu sarnaneb hariliku vestlusega, ometi sisaldab see jooni, mis seda tavavestlusest eristavad. Nii võimaldab intervjuu vorm küsida tuttavalt küsimusi, mis näiksid tavavestluse käigus rumalate või liiga iseenesestmõistetavate asjade järele pärivatena.

Intervjuuolukorra teeb eriliseks ka see, et nii küsitlaja kui ka küsitlatav teavad, et laual seisab salvesti muudab auditooriumi hoomamatuks.

See, kuidas salvestatud materjali hiljem korraldada, sõltub uurijast ja uurimisküsimusest. Kui salvestusi ei säilitata, oleks hea lülitada kogu materjal. Teistel juhtudel peaks sõna-sõnalised lütevõtted tegema nendest kohtadest, mis lähivad tsitaatidena uurimistööse või uurimistöö lisasse. Muu salvestatud materjali võiks jagada (mõtte-listeks) temaatilisteks üksusteks ning märkida nende asukohta sekundilise täpsusega üles koos üksuse sisu lühikirjeldusega. Salvestatud materjalide organiseerimiseks võib ka omaenda süsteemi välja töötada. Peaasi, et töös vajaminevad intervjuulõigud oleksid tagantjärele hõlpsalt leitavad. Salvestuse sisunimestike juurde tuleb kirja panna intervjuerimiskoht ja -aeg ning intervjuerija ja intervjueritava nimed. Samuti on vajalik märkida salvestused sel moel, et nendele saab hiljem viidata; kas anonüümselt või nimeliselt, see sõltub juba intervjueritavast, intervjuerist ning tema tundlikkuse astmest.

Kutsun noori kultuuriuurijaid üles intervjuud kui välitöömeetodit oma uurimistööde tegemisel senisest rohkem kasutama!

ÜLDPÄDEVUSED 8

Eluline matemaatikaõpetus

ehk Kuidas tõsta põhikooliõpilaste matemaatikapädevust

ANU PALU
Tartu Ülikooli haridusteaduste
instituudi lektor

PISA 2012 uuringust selgus, et Eesti õpilastel on teiste riikide õpilastest nõrgemad tulemused matemaatika rakendamisevõimaluste nägemises, vastava mudeli koostamises ja saadud matemaatilise tulemuse tõlgendamises. Sama uuringu õpilaste küsitlus näitas, et matemaatika rakendamises igapäevsituatsioonides ei tunne Eesti õpilased endid nii kindlalt kui OECD riikide õpilased keskmiselt. Matemaatikapädevuse kui üldpädevuse rõhutamine riiklikus õppekavas ja selle arendamine annavad hea võimaluse tõsta matemaatika rakenduskuste taset.

MATEMAATIKAPÄDEVUSE MÄÄRATLEMINE

Põhikooli riiklikus õppekavas defineeritakse matemaatikapädevust kui suutlikkust kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid erinevaid ülesandeid lahendades kõigis elu- ja tegevusvaldkondades. See määratlus on ka matemaatika ainepädevuse definitsiooni osa. Kattuvus määratlustes viitab sellele, et samu oskusi peavad arendama nii matemaatika-õpetajad oma ainetundides kui üldpädevusena ka kõikide teiste ainete õpetajad. Möödunud aastal lisati riikliku õppekava uuendamisel matemaatikapädevusele ka loodusteaduste ja tehnoloogia pädevus.

Õpilaste matemaatikapädevust võib hinnata kolmes valdkonnas: protseduurilised teadmised ja oskused, mõistelised teadmised ja probleemide lahendamine. Protseduurilised teadmised ja oskused (arvutamisalgoritmid, reeglid, valemid, teiseiduste seosed jt) omandatakse enamasti kordamise, mehaanilise õppimise ja harjutamisega matemaatikatundides. Harjutamist saavad toetada eri ainete õpetajad (nt ajaloos aastaarvude lugemine ja kirjutamine, keemias ja füüsikas arvutamine, eri õppeainetes mõõtühikute teisendamine jne). Kui baasteadmiste ja oskuste õpetamine on matemaatikatundide pärusmaa, siis huvi tekitada ja eluga siduda saab ka teistes ainetundides.

Selleks aga, et saavutada üldpädevusena suutlikkus kasutada matemaatikas õpitud algoritme ja meetodeid eri ülesannete lahendamisel kõigis elu- ja tegevusvaldkondades, peavad õpilastel arenema mõistelised teadmised. See tähendab, et õpilased peaksid mõistma matemaatika keelt ja sümboleid ning oskama neid teadlikult kasutada. Vaja on oskust esitada infot mitmel moel (nt graafiliselt, tabelina, pildiliselt, tekstina, mudelina), valida sobivaim esitusviis, minna ühelt esitusviisilt teisele ning mõtestada konkreetset viisil esitatut. Kuigi enamiku esitusviiside sisuline mõistmine tuleb kujundada matemaatikatunnis, saavad sellele kaasa aidata teiste ainete õpetajad, võimaldades õpilastel koostada ja tõlgendada oma ainega seotud infot.

Mõistmist saab hinnata probleem-ülesannete lahendamise kaudu. Uurimused on näidanud, et eri põhjustel ei seosta õpilased matemaatikatunni sõnalis ülesandeid enda tavakogemuse ja reaalse eluga. Matemaatikaülesandes pööravad õpilased liigselt tähelepanu arvude seostele, kusjuures sageli kombineeritakse juhuslikke tehteid ülesandes antud arvudega. Probleemide lahendamine eri ainete tundides aitab ülesannet sisuliselt mõtestada. Lahendamise käigus selguvad lisaks õpilaste matemaatikateadmiste ka planeerimis- ja arutlemisoskused. Oluline on pöörata tähelepanu õpilase enesekontrollioskusele: õpilane peab oskama hinnata lahendustulemuse realistlikkust.

MATEMAATIKAPÄDEVUSE UURINGU TULEMUSTEST

Üldpädevuste uuring näitas, et õpilastel on raskusi matemaatikateadmiste rakendamisega igapäevaelu probleemide lahendamisel. Õpilased lahendasid paremini nn puhtaid matemaatikaülesandeid kui eluliste olukordadega seotuid. Võrreldes õpilaste teadmisi erineval kognitiivsel tasemel,

”MATEMAATIKA KUULUB KA ÜLDPÄDEVUSTE HULKA, MIDA PEAVAD KUJUNDAMA KÕIGI AINETE ÕPETAJAD.

”ÕPILASTEL ON RASKUSI MATEMAATIKA-TEADMISTE RAKENDAMISEGA IGAPÄEVAELU PROBLEEMIDE LAHENDAMISEL.

selgus, et protseduurilised teadmised on paremad kui probleemide lahendamise oskus. Lahenduste vastuste analüüs näitas, et mitmed ülesanded jäetakse lihtsalt lahendamata. Need ülesanded olid enamasti nn mitterutiinsed, mis on oma olemuselt õpilasele uudsed. Samas nende lahendamisel oli vaja rakendada elementaarseid fakti- ja protseduurilisi teadmisi. Sageli olid vead põhjustatud teksti mittemõistmisest. Õpilastele valmistaskusi tekkis esitatud probleemi või andmete tõlkimine matemaatika keelde. Teksti loeti pealiskaudselt, kusjuures tähele panemata jäeti oluline teave. Tekstülesannete lahendustest selgus, et õpilased ei ole harjunud tulemusi hindama.

Kuigi fakti- ja protseduurilised teadmised olid õpilastel üldiselt healt tasemel, selgus, et leidub matemaatika teemasid, mis on omandatud lünklikult. Nii näiteks ei osata õigesti kasutada tehte järjekorra reegleid. Avaldise $27 : 0,1 \cdot 10$ väärtuse leidmisel õpilased esmalt korrutasid ja siis jagasid. Võib oletada, et neil on kinnistunud reegel „enne korrutan ja jagan” sõna-sõnalt. Ka avaldise $64 - 26 + 14$ väärtuse arvutamisel eksis ligi kolmandik õpilastest, andes vastuseks 24. Ilmselt mängib ka siin rolli reegli sõnastus „liidan ja lahutan”. Ülesande *1h 50 min + 50 min* lahendamisel eksis 7. klassis ligi veerand õpilastest. Kaheksandas klassis vähenes selle ülesande lahendamisel tehtud eksimuste arv küll 10% võrra, kuid suurenemise veidi uuesti 9. klassis. Kõige enam pakutud vale vastus oli 2 tundi, millest võib oletada, et õpilased vaatlavad ajaühikuid kümnendsüsteemi ühikutena.

Üldpädevuste uuringu tulemustest võib järeldada, et õpilaste matemaatikapädevuse arendamiseks on vaja edaspidi rohkem lahendada elulisi ülesandeid, suunates õpilasi nägema matemaatilisi seoseid. Uuring näitas, et õpilaste halb matemaatikaülesannete lahendamisoskus ei ole tingitud ebapiisavast arvutusoskusest, vaid puudulikkusest üldisest probleemilahendamise oskusest. Probleemide lahendamise õpetamisel tuleb pöörata tähelepanu ülesande sisulisele mõtestamisele ja eluga seostamisele, eriti lahendusviise kasutamisele, rõhutades sealjuures tulemuste hindamise vajalikkust. Mõistelist arusaama aitaks kujundada matemaatikateadmiste rakendamine konkreetsetes eluliste situatsioonidega seotud ülesannetes. Kuna matemaatika ainetundide hulk on piiratud, pole neis võimalik laiahaardeliselt näidata matemaatika rakendamist erinevates elu- ja tegevusvaldkondades. Seepärast on väga asjakohane, et matemaatika kuulub ka üldpädevuste hulka, mida peavad kujundama kõigi ainete õpetajad.

KEELEKASTE

Priit Põhjala

Lugusid loomadest

Hiljuti lugesin aina kasvava imetusega suure tuntud ajalehe loomapiltide galerii pildiallkirju. Ühel pildil oli ligi sada smugeldamisest päästetud „iguaanat”, teisel maitsestatud jääd limpsivad „lemuurid”, kolmandal mänguhoos „orangutangid”, neljandal hani, kes ründab „kaelkirjakku”. Selge see, et tegu ei ole lihtsalt paari juhusliku trükiveamaidaga, vaid järjekordse ajakirjanikuga, kes sugugi ei mõista kasutada üht oma põhilistest töövahenditest – keelt. Vaadanud siis sõnaraamatusse või palunud abi kelleltki, kes seda va kirjutamise asja paremini oskab ... aga ei.

Ma ei hakka siin pikalt kommenteerima „iguaanat” ja „kaelkirjakku”. Õpetajate Lehe lugejale on küllap niigi teada, kuidas neid sõnu kirjutama ja käänama peaks, olgugi et need ei kuulu mitte kodustele, vaid eksotilistele loomadele, kellest viimase ebaharilik, kaamel ja leopardi ristandit meenutav välimus on muide aluseks liigi ladinä- ja kunagisele ingliskeelsele nimetusele: *Giraffa camelopardalis* ja *camelopard*. „Lemuuridel” ja „orangutangel” tasub aga pikemalt peatuda, sest nendega on mõnevõrra keerulisem lugu.

Loomad, kes ülalmainitud pildil jääd limpsisid, olid mõistagi leemurid, Madagaskari poolahvid. Lemuurid on ju hoopis Vana-Rooma mütoloogiast tuntud kodukäijad, viirastused, surnute kummitavad vaimud. Keeleline seos poolahvide ja kodukäijate vahel on aga täiesti olemas: esimesed on nime saanud teiste järgi. Carl von Linné, kõnealuste ahvide kaudne ristiisa, põhjendas ülekannet teatavate sarnastuste liikumises ja eluviisis. Nii leemurid kui ka lemuurid hulkuvat ringi aeglaselt ja peamiselt öösiti. Kes soovib, võib tõmmata veel parallele: kummituslik välimus, pungis silmadel verd tarretav vaade, põlvist nõrgaks võtavad karjed ja nii edasi.

Ladina keeles kirjutatakse nii ahvide kui ka kodukäijate nimetus ühtviisi: *lemures*. Eesti keeles on kaks sõna, „leemur” ja „lemuur”. Loomaaedades võime näha neid esimesi, Fausti hauda kaevastid nood viimased. Ja isegi kui mõne allika, näiteks „Võõrsõnade leksikoni” järgi võibki lemuuri kohta öelda ka „leemur”, siis leemuri kohta „lemuur” küll öelda ei tasu. Kes tahab vältida

lõbustavaid mõttepilte maitsestatud jääkuubikuid limpsivatest kodukäijatest, pidagu ikka meeles, et filo- ja zooloogide hulgas üldtunnustatud eestikeelne loomaperekonna nimetus on „leemur”.

Aga hüppame nüüd poolahvide juurest inimahvide, orangutanide juurde. Just, kuigi ikka ja jälle kalduakse ütleva ja kirjutama „orangutang”, on korrektne kirjakeelne vorm ja loomaperekonna nimetus „orangutan”, *g*-ta sõna lõpus. Ent see pole alati niimoodi olnud. Avame 1976. aasta „Õigekeelsussõnaraamatu” ja näeme, et seal on nimelt „orangutang”. „Eesti kirjakeele seletussõnaraamatus” (IV köide, i. vihik, 1994) ja hilisemates ÕS-ides (1999, 2006, 2013) on sõnalõpu *g* aga kadunud. Miks nii?

Ilmselt on vahepeal jõutud arusaamisele, et *g*-ta variant on õigem, sest sarnaneb rohkem kauge algupärandi, malai keele *orang (h)utan*’iga (‘mets(a)inimene’). Samale järeldusele on hakatud jõudma ka inglise keeles, kus orangutani nimetuse variante on muidu vaata et rohkem kui selle perekonna isendeid looduses: *orangutan*, *orang-utan*, *orang utan*, *orangutang*, *orang-utang*, *orangoutan*, *orang-outan*, *orangoutang*, *orang-outang*, *ourang-outang* ...

Orangutaniga on segadusi üle Euroopa; mõnes keeles kirjutatakse ta nimi *g*-ga (rootsi), mõnes ilma (saksa), mõnes kord nii, kord naa (prantsuse). Algupärase, malaieelse sõna moone (*h* kadumine ja *g* lisanudmine) võis alguse saada portugali (*orangotango*) või hollandi (*orang-oetang*) keelest, mille kaudu sõna arvatakse Euroopasse jõudnud olevat.

Segadus „orangutan(g)” ümber kaoks, kui me võtaksime kasutusele selle ahviperekonna ladinakeelse nimetuse *Pongo*. Näiteks: „Kongo loomaaias on kümme pongot.” Lihtne ja kõlav sõna, millel – olgu põnevuse tekitamiseks öeldud – on äärmiselt huvitav ajalugu.

Muide, malai keele kõnelejad ei pidanud *orang (h)utan*’ide all silmas üldsegi mitte inimahve; nii-öelda linnainimesed nimetasid nõnda oma metsades elavaid liigikaaslasi. Aga Euroopast tulnud rändurid said asjast väärsti aru, mõeldes, et jutt käib samades metsades elavatest ahvidest. Eks ta ole, tüüpiline valge mehe eksimus.

RAAMATUREKLAAM

Lydia Davis
„Arved klaariks”

Inglise keelest tõlkinud ja saatesõna kirjutanud Triin Tael. Toimetanud Triinu Tamm, korrektuuri lugenud Inna Lusti.

120 lk. Hind 3.20. Saadaval ka e-raamatuna.

Loomingu Raamatukogu 2015, nr 15-16

Ameerika lühiproosaameistri Lydia Davise (s 1947) jutukogu vaatleb argiseid olukordi ja suhtesituatsioone, kaevudes tegelaste kõige sügavamate teadvuse- ja tundetasanditesse ja kirjeldades neid üksipulgi kõigis nende vastuoksustes.

Hiiumaa gümnaasiumi uue fassaadi kavand. FOTO: RKAS

RKAS otsib Hiiumaa gümnaasiumi õppehoone ehitajat

Riigi Kinnisvara AS (RKAS) on kuulutanud haridus- ja teadusministeeriumi tellimisel välja ehitustööde riigihanke, millega soovitakse leida peatöövõtja Kärklas Uus tänav 4/1 asuva koolimaja ümberehitamiseks.

Kärkla ühisgümnaasiumi kasutuses oleva hoone läänepoolne tiib lammutatakse ja selle asemele ehitatakse uus, moodustades ühise hoonekompleksi.

Kõigile tänapäeva nõuetele vastava gümnaasiumihoone suurus on kavandatud ligi 1115 ruutmeetrit. Hoone on projekteerinud arhitektuuri- ja projekteerimisbüroo ConArte OÜ arhitekt Kaisa Lasneri eestvedamisel.

Riigigümnaasiumi õpilaste arvuku on plaanitud 130. Ehitustegevusega on kavas alustada käesoleval suvel ning kaasaegne ja õpilasesõbralik koolihoone avada 2016. aasta sügisel.

Haridus- ja teadusministeerium, Hiiu vald ja RKAS on sõlminud kolmepoolse koostöölepe, mille kohaselt gümnaasiumihoone rajamist juhib RKAS, sealhulgas viib läbi kõik vajalikud riigihanked.

MADIS IDNUMR
Riigi Kinnisvara AS-i kommunikatsioonijuht

Valga riigigümnaasiumi fassaadi kavand. FOTO: RKAS

RKAS otsib Valga riigigümnaasiumi ehitajat

Riigi Kinnisvara AS (RKAS) on kuulutanud haridus- ja teadusministeeriumi tellimisel välja Valga tulevase riigigümnaasiumi õppehoone ehitustööde riigihanke, millele oodatakse pakkumusi kuni 29. juunini.

Riigigümnaasiumi tarvis rekonstrueeritakse täielikult Valga linnas J. Kuuperjanovi tänav 10 asuv 1915. aastal ehitatud koolihoone, mida praegu kasutab Valga gümnaasium.

Ehitustegevusega on plaanis alustada käesoleval suvel ning kaasaegne ja õpilasesõbralik koolihoone avada 2016. aasta sügisel.

Ligi 3200 ruutmeetri suuruse õppehoone ehitusprojekti on koostanud AS Amhold ja OÜ ARC Projekt.

MADIS IDNUMR
Riigi Kinnisvara AS-i kommunikatsioonijuht

Briti ekspert soovib hakata inglise keelt õpetama juba lasteaias

BRITI NÕUKOGU INGLISE KEELE NÕUNIK JOHN KNAGG SOOVITAB LÄHTUDA ARUSAAMAST, ET INGLISE KEEL EI OLE VÕÕRKEEL, VAID MATEMAATIKA, DIGITAALSE KIRJAOSKUSE NING KRIITILISE MÕTLEMISEGA VÕRDVÄÄRNE OSKUS, MIDA TULEB HAKATA ÕPPIMA VARASES LAPSEPÕLVES.

TÕNU TENDER
haridus- ja teadusministeeriumi keeleosakonna nõunik

Eelmise aasta detsembris külastas Eestit siinse inglise keele õppe olukorra selgitamiseks Briti Nõukogu inglise keele nõunik John Knagg. Ta kohtus mitmel pool Eestis eri sihtrühmade esindajatega ning osales inglise keele tundides. Oma visiidi tulemustest esitas ta haridus- ja teadusministeeriumile aruande, millest esitame allpool lühikokkuvõtte (soovitused).

Varasemate ülevaadete ja uuringute põhjal on Eestil suhteliselt head tulemused esimese võõrkeele õppes, milleks on enamasti inglise keel. Paraku ei ole meie tulemused teises õpitavas võõrkeeles nii head, kuna sellele ei ole pühendatud piisavalt õppeaega või ei ole õpetamine efektiivne. Siinkirjutaja märkis Briti eksperdile huvitavat tõsi-asja: kui 1934. aasta rahvaloenduse andmetel oskas inglise keelt ainult 1,9% Eesti elanikest ehk ca 22 000 inimest, siis praegu on Eesti inglise keele oskuse indeksi järgi (*EF English Proficiency Index*, <http://www.ef.com/epi/>) maailmas kaheksandal kohal.

John Knagg külastas Tallinna, Tartut, Narvat, Kohtla-Järvet, kohtus

haridusministeeriumi, Innove, ülikoolide, keeleõpetajate erialaseltside, keeleõppefirmade ja koolide esindajatega. Ekspert rõhutas, et tema soovitused ei tähenda, nagu mainitud valdkondades midagi juba ei tehtaks, ja lisas vabanduse juhiks, kui ta ei ole mõnel puhul olukorrast täielikult aru saanud.

BRITI NÕUKOGU EKSPERDI SOOVITUSED

- Inglise keele olukorda ja arengut käsitlevates aruteludes tuleks lähtuda arusaamast, et inglise keel ei ole võõrkeel, vaid globaliseeruva maailma *lingua franca*, mille oskust tuleb arendada võimalikult varases eas. Inglise keele oskust tuleks võrrelda matemaatika ja digitaalse kirjaoskusega, või koostöö- ja kriitilise mõtlemise oskusega.

- Kaaluda lisarahastust inglise keele õppeks piirkondades, kus inglise keele oskus on keskmisest halvem, eelkõige venekeelsetes piirkondades. Vene lapsed suudavad õppida nii eesti kui ka inglise keelt.

- Haridusametnikud ja -juhid peaksid hoolitsema selle eest, et inglise keele strateegia saaks osaks elukestva õppe strateegia viiest strateegilisest eesmärgist.

- Kohalikes omavalitsustes ja lasteasutustes/eelkoolides tuleks võimaluste korral (sh piisava inglise keele

oskusega õpetajad) lubada ja julgustada mõne ingliskeelse tegevuse loomist lasteaia õppekavas.

- Lasteaiaõpetajaid tuleks toetada, et nad loomiks inglise keelt oma õpetamisse praegusest rohkem, pakkudes neile inglise keele kursusi (võimalusel e-kursusi), täiendusõpet ingliskeelse tegevuste loomimiseks õppesse.

- Katsetada võiks mitmekeelsete lasteasutuste/eelkoolidega, kus inglise keelt kasutatakse mõnes kohalikus omavalitsuses või lasteaia vabatahtlikkuse alusel kõrvuti eesti keele ja võimaluse korral muude keeltega.

- Julgustada koolijuhte leidma sobivaid võimalusi inglise keele loomimiseks muu õppekavaga või tuua muid õppekavateemasid inglise keele tundidesse.

- Klassiraamatukogude loomine (õppijate enda valitud eakohane lugemismaterjal) ei maksa palju, kuid motiveeriks lapsi ja pakuks uusi metoodilisi valikuid õpetajatele.

- 11. ja/või 12. klassis tuleks katsetada reaali- ja loodusainete õpet loomitud aine- ja keeleõppe meetodil.

- Koolijuhtidele tuleks luua inglise keele enesetäiendusvõimalusi (nt e-õppe vormis).

- Motiveerida tuleks rahvusvaheliste sidemete loomist ja õppekavaalast e-koostööd teiste riikidega, kasutades

võimalusel selleks EL-i rahastust.

- Kutseõppes tuleks koostada uurimisprojekt ja rakenduskava, mis hõlmaks tööturul vajaliku inglise keele materjalide väljatöötamist.

- Võiks kaaluda inglise keelt emakeelena rääkivate abiõpetajate kasutamist olulistes valdkondades, nt kutseõppeasutustes, vähem edasijõudnud maakondades ja kohalikes omavalitsustes.

- Tulevastel tööandjatel, st koolidel, peaks olema selge, milline on vastlopetanud õpetajate inglise keele tase.

CertiLingua programm: 2 x B2 + LAK + ...

TÕNU TENDER

CertiLingua (*sertifikaat + keel*) on Euroopa kvaliteeditunnistus, mis tõendab õppeasutuse lõpetaja kahe võõrkeele oskust B2-keele tasemel, Euroopa pädevusi ja kultuuridevahelisi (rahvusvahelisi) kogemusi. Seda sertifikaati väljastavad CL programmiga liitunud riikide piirkondade õppeasutused, mis on esitanud oma haridusministeeriumile taotluse ning saanud akrediteeringu. Akrediteeritud CL koolides (nii üldhariduskoolid kui ka kutseõppeasutused) õpetatakse keskkooli tasemel vähemalt kahte nüüdisvõõrkeelt; kahel viimasel aastal õpetatakse vähemalt ühte õppeainet minimaalselt 70 tunni ulatuses võõrkeeles; sertifikaati taotlevad õpilased osalevad vahetult rahvusvahelistes projektides (nt suhtlemine sõpruskoolidega, praktika jms); koostatakse uurimistöö, mille kirjutamine arendab võõrkeeleoskust.

CL algatajaks on Saksamaa LV liidumaad Põhja-Rein-Vestfaal ja Alam-Saksimaa ning CL programmi sertifikaate hakati väljastama aastal 2008.

CL programmi ühe algataja ja võrgustiku juhtkomitee liikme, Tübingeni ülikooli professori Hartmut Ebke sõnul on rahvusvahelised võõrkeelelehtedid kulukas ettevõtmine, mõnel juhul isegi suur äri.¹ Saksamaa eesmärk oli luua alternatiivne ja märksa odavam kahe võõrkeele oskuse tunnustamise süsteem.

CL PROGRAMMI LIIKMED

2014. a sügiseks olid CL programmi võrgustikuga ühinenud Austria, Belgia saksakeelne kogukond, Eesti, Itaalia, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa 12 liidumaad, Saksa koolid välismaal, Soome, Tšehhi vabariik ja Venemaalt Permi krai.

2014. aastal oli CL programmiga liitunud täieõiguslike liikmete seas 287 akrediteeritud CL õppeasutust, kus samal aastal väljastati kokku 633 sertifikaati.

Lisaks täisliikmetele on võrgustikku kaasatud partnerriigid (potentsiaalsed uued täisliikmed): Belgia (Flandria ja Valloonia), Hispaania, Leedu, Norra, Portugal, Venemaa Föderatsiooni teised piirkonnad ja Ühendkuningriigid.

MIKS EESTI ÜHINES CERTILINGUA PROGRAMMIGA?

Eesti ühines CertiLingua võrgustiku programmiga 28. augustil 2014. aastal, kui haridus- ja teadusminister allkirjastas CertiLingua memorandum (*Memorandum of Understanding*), millega tunnustas CL võrgustiku põhimõtteid.

Eesti kaalus CL programmiga ühinemist mitu aastat, kaasates arutellu ministeeriumi ja selle allasutuste keeleksperdid, võõrkeeleõpetajate esindajad ning mõne tulevase võimaliku CL kooli esindajad. Liitumise kasuks oli mitu argumenti.

1. Meie gümnaasiumi riikliku õppekava järgi peaksid gümnaasiumilõpetajad oskama kahte võõrkeelt iseseisva keelekasutaja ehk B-tasemel (pole täpsustatud, kas B1 või B2). Eestis on suhteliselt head tulemused esimeses võõrkeeles (enamasti inglise keel), kuid mitte teises võõrkeeles, kus napib õppeaega või ei ole õpetamine efektiivne. Seega on vaja muuta teise võõrkeele õpe Eestis efektiivsemaks ja õppida seda keelt ka väljaspool kooli.²
2. CL võimaldab meil senisest

enam väärtustada mitmekeelsust ja keeleõppe kvaliteeti.

3. CL programm võimaldab tunnustada muuhulgas eesti keele kui teise keele / võõrkeele oskust. (Eestis tõendab õpilane oma kahe võõrkeele oskuse taset riigieksami / rahvusvahelise eksamiga. Kool ise võõrkeele tasemeeksamit ei koosta.³ Seega saab Eestis praegu tasemeeksamiga tõendada eesti, inglise, prantsuse, saksa ja vene keele oskust.)

4. CL võimaldab tõsta mõne „tavaliise“ tubli õppeasutuse mainet, sest akrediteeritud kool vastutab õppe kvaliteedi eest. Sertifikaadi pälvitud õpilaste arv ei ole esmatähtis: mõnel aastal võib neid olla mitu, mõnel teisel aastal ei pruugi neid üldse leida. Nt Austrias tegutses 2013/2014. õppeaastal seitse CL kooli ning sertifikaadi pälvis 23 õpilast, Põhja-Rein-Vestfaali liidumaal olid vastavad arvud 94 ja 193.

5. Mitmed CL võrgustikuga liitunud maade ülikoolid ja tööandjad tunnustavad CL sertifikaati. Selle omanikele tehakse ülikooli astumisel soodustusi, nt vabastatakse eksamitest vms, sest need õpilased on töökad, laiema silmaringiga, lisaks kahele vähemalt

FOTO: RAIVO JUURAK

• Ülikoolides tuleks välja töötada süsteem, et hinnata ja arendada õppejõudude inglise keeles õpetamise taset ja hinnata ingliskeelsete kursuste efektiivsust.

• Tuleks tagada inglise keele õppe võimalused täiskasvanuhariduses, sh töötukassa rahast nii paindlike e-kursuste kui ka kontaktõppe vormis.

• Tuleks eraldada kesksed vahendid, millest koolid ja õpetajad saaksid taotleda toetust IKT loovaks lõimimiseks inglise keele õppega.

• Inglise keele õppe loovaid lähene misviise (nii kombineerituna IKT-vahenditega kui ka ilma) tuleks tun nustada ja haridussüsteemis laiemalt levitada.

• Tuleks luua võimalused, et kõi gil tulevastel inglise keele õpetajatel oleks võimalik sooritada juba kõrgkooli (bakalaureuse)õppe esimestel aastatel koolis õpetajapraktikat.

• Sõnastada Eesti haridussüsteemis selgelt inglise keele õpetajate pideva professionaalse arengu nõue.

• Töötada välja mitmekesisem

valik projektipõhiseid enesetäiendamise vorme, mis erinevalt koolituste vormis täiendusõppest keskenduvad õpetajate tegevusuuringutele.

• Soodustada inglise keele ja teiste õppeainete ainekavade lõimimist.

• Mittetraditsioonilise õppega omandatud inglise keele oskust võiks hinnata näiteks loodus- või reaallaine lõputöö ingliskeelse portfoolio jms põhjal.

• Põõrata pidevalt tähelepanu klassis toimuva inglise keele õppe kvaliteedi kindlustamise süsteemile.

John Knaggi vastused HTM-i küsimustele

Isegi kõrgelt motiveeritud õpilastele tundub pärast mitu aastat inglise keele õppimist, et nad harjutavad aina samu teemasid, edasi ei arene ning tekib „lae efekt”. Mida teha?

„Lae efekt” tekib tihti sellest, et inglise keele õpikutes puuduvad seosed igapäevase elu ja teiste õppeainetega ning teemad on igavavõitu. Õpihuvi saab aga alal hoida õpilaste enda huvidest lähtuva õppega, seda eelkõige lõimitud aine ja keeleõppe vormis. Läbi võib viia ka projekte ja kursusi, mis eeldavad õpilastelt tegelikult elus kasutatava inglise keele oskamist, selle asemel et end järjekordsest õpikust läbi närida.

Kas inglise keele oskuse kõrge tase on Eestis saavutatud õpetajate tõhusa töö või õpilaste motivatsiooni ja iseseisva tööga?

Mõlemaga. Mulle tundub, et õpetamise tase on üldiselt hea. Eesti õpetajate motivatsioon aga on väga hea või isegi suurepärase ning see on minu hinnangul hea keeleoskuse peamine põhjus.

Kui inglise keelt käsitatakse rahvusvahelise suhtlemise keelena, siis milline koht ja kaal peaks õppes olema kultuuriteemadel?

„Teiste kultuuride” tutvustamine sobib inglise keele õppesse väga hästi, sest tegu on ju *lingua franca*’ga. Ei ole ühtki objektiivset põhjust, miks Eesti kodanikud peaksid viima end briti või iiri kultuuriga rohkem kurssi kui prantsuse, saksa või itaalia kultuuriga. Inglise emakeelega kultuure ei ole põhjust üle tähtsustada. Aga inglise keeles võiks käsitleda ka reaali- ja sotsiaallaineid, kodanikutunnet, kaasmist, kunste ja sporti, mis ei tarvitse olla nii rahvuskesksed.

Kui inglise keel on esimene õpetatav võõrkeel, siis kas on võimalik korraldada õpetamist ja õppimist nii, et see valmistaks ette järgmiste keelte õppimiseks ja hõlbustaks seda?

Kui inglise keelt õpetatakse nii, et see tundub kasulik, nauditav ja kergesti omandatav, võiks ja peaks positiivne hoiak kanduma üle ka järgmistele õpitavatele keeltele. Kui õppes käsitletakse veidi ka eesti ja inglise keele sarnasusi ja erinevusi, siis saab sellist keeleadlikkust rakendada ka järgmiste keelte puhul. Sel puhul tekib aga oht, et õpetajad pöörduvad tagasi iganenud

John Knaggi: „Eestis tuleks luua riiklik toetuste süsteem, mis innustaks õpetajaid, koole ja haridusosakondi välja töötama huvitavaid lõimitud aine- ja keeleõppeprogramme.”

õpetamisviiside juurde, kui õpetati mitte keeli, vaid teadmisi keelte kohta.

Kuidas võtta õppekavas kasutusele lõimitud aine- ja keeleõpe (eri teemavaldkondade õpetamine inglise keeles)?

Lõimitud aine- ja keeleõpet saab sobival moel juurutada koolitee mõlemas otsas: kas eel- või algkoolis mängulisel moel või gümnaasiumiastmes mõningaid õppeaineid inglise keeles õpetades. Kõige kindlamalt tooks edu ehk see, kui seejuures arvestatakse laste ja nende vanemate huvisid ning õpetajate oskusi. Eestis tuleks ilmselt luua ka riiklik toetuste süsteem, mis innustaks õpetajaid, koole ja haridusosakondi välja töötama huvitavaid lõimitud aine- ja keeleõppe programme.

Kas peaksime kohustusliku võõrkeeleõppega alustama praegusest varem?

Jah, kuid ainult teataval tingimusel. Eesti lapsed puutuvad televisiooni, interneti ja muude kanalite kaudu inglise keelega kokku väga varases eas, seepärast on veider eirata seda elu loomulikku osa lasteaias ja ning alles kolmandas klassis hakata seda keelt õppima eraldi õppeainena, aga mitte lapse elu kui terviku ühe elemendina.

Paljud Eesti koolid alustavad inglise keele õppega siiski esimeses klassis, kuid eraldi ainetunnina. Parem variant oleks lubada ja soodustada inglise keele lõimitud õpet alates esimesest klassist või varem, kasutades õppevorme, mis arvestavad kohapealset konteksti ja iga õppeasutuse võimalusi.

B2-tasemel võõrkeelele on nad koostanud uurimistöö, neil on sotsiaalsed oskused, rahvusvahelise suhtlemise kogemused, kultuuripädevused. Paraku ei ole enamik Eesti ülikooli veel valmis mitme võõrkeele oskust arvestama/tunnustama ega üliõpilaskandidaadile soodustusi tegema.

6. CL võrgustikku kuulumine ei eelda liikmemaksu ning võrgustikul puudub tasustatav juhtorgan: selle tööd koordineerib ühiskondlikel alustel toimiv juhtkomitee (*steering committee*). Tähtsamad otsused langetatakse aastakonverentsil, CL liikmesmaad katavad ise oma esindaja(te) osalemise aastakonverentsidel.

CERTILINGUA PROGRAMMI LOOTSIMINE EESTIS ON ALANUD

Haridus- ja teadusministeeriumi juurde on 2015. aasta algul moodustatud akrediteerimiskomisjon.⁴ CL programmi katsetamiseks on akrediteeritud Tartu Annelinna gümnaasium, Tartu Kristjan Jaak Petersoni gümnaasium ning Viljandi gümnaasium.⁵ Lootsimisest on teadlikult kõrvale jätud nn eliitkoolid, ministeeriumi esmane huvi on selgitada välja programmi mõju ja jõukohasus „keskmisele” / „normaalsele” / „tavalisele” koolile.

25. juunil 2015 antakse HTM-is kolmele akrediteeritud ja ülal nimeta-

tud õppeasutusele üle „CertiLingua kooli” diplomid. Samuti tervitatakse lõpetanuid, kes on saavutanud kahes võõrkeeles vähemalt B2-keeletaseme, läbinud kindla arvu lõimitud keele- ja aineõppe tunde, kellel on ka Euroopa ja rahvusvaheline pädevus ning kes seega pälvivad koolilt CL sertifikaadi.

TÕNU TENDER:
TEISE VÕÕRKEELE
ÕPE ON VAJA
MUUTA EESTIS
EFEKTIIVSEMAKS JA
ÕPPIDA SEDA KEELT
KA VÄLJASPOOL
KOOLI.⁶

Kui programmi lootsimine osutub edukaks, siis võivad alates 2017. a jaanuarist programmiga ühineda ka teised asjast huvitatud koolid.

¹ Nt inglise keele testid, õppematerjalid jms on Ühendkuningriigi üks tähtsamaid eksportartikleid.

² *Languages in Education and Training: Final Country Comparative Analysis* DG EAC, 2014, koost Shane Beadle ja David Scott, konsultatsioonifirma ICF GHK.

³ Alates 2014. aasta kevadest on võõrkeele riigieksam / riigieksamiga võrdsustatud rahvusvaheline võõrkeeleksam gümnaasiumi lõpetamise tingimus. Suur osa õpilastest valib selleks inglise keele, kuid haridus- ja teadusministri määrus nr 59 võimaldab gümnaasiumiõpilasel teha soovi korral kaks võõrkeeleeksami (riigi koostatud inglise keele eksam + üks rahvusvaheline võõrkeeleksam).

⁴ Haridus- ja teadusministri 09.02.2015. a käskkirj nr 55 „Eesti CertiLingua koolide akrediteerimise komisjoni moodustamine”, selle käskkirja lisaga nr 1 on kinnitatud CertiLingua koolide akrediteerimise statuut, milles on esitatud akrediteeritavatele koolidele esitatavad nõuded ning lisaga nr 2 on kinnitatud akrediteerimistatoluse vorm.

⁵ Haridus- ja teadusministri 27.05.2015. a käskkirj nr 221 „CertiLingua kooli esmase akrediteeringu andmine Tartu Annelinna Gümnaasiumile, Kristjan Jaak Petersoni Gümnaasiumile ja Viljandi Gümnaasiumile”.

⁶ *Languages in Education and Training: Final Country Comparative Analysis* DG EAC, 2014, koost Shane Beadle ja David Scott, konsultatsioonifirma ICF GHK.

■ MIDA OODATAKSE CERTILINGUA KOOLILT

Alljärgnevalt väljavõtteid CertiLingua koolide akrediteerimise statuudist ja ülesannetest, mida CertiLingua kooliks akrediteeritud õppeasutused peavad täitma

1. Kool tagab keelehariduse kvaliteedi ning vastutab kvaliteedi hindamise meetodite ja mõõdikute eest.
2. Kool vastutab, et CL tunnistust taotlev õpilane on läbinud keskkooli õppekava ning tõendanud kahe võõrkeele oskust vähemalt B2-keeletasemel.
3. Kooli õppekavas sisaldub lõimitud aine- ja keeleõpe, st osa vabalt valitud õppeaineid õpetatakse võõrkeeles. Lõimitud aine- ja keeleõppe kursuste maht gümnaasiumiastmes peab olema 94 tundi kahe aasta jooksul või alates 9. klassist 187 tundi nelja aasta jooksul.
4. Kool nõuab CL tunnistust taotlevalt õpilaselt vahetut osalemist rahvusvahelises projektis (ingl *face to face project*). Rahvusvahelise projekti kokkuvõtte ning võõrkeelte kasutamise projektis peab olema dokumenteeritud.
5. Kool pakub õpilasele võimalusi osaleda rahvusvahelises

projektis, nt suhtlemine sõpruskoolidega, praktika, õpilase (perekonna) algatused.

6. Kool kinnitab akrediteerimistatoluses, et huvirühmadele (juhtkond, õpetajad, samuti lapsevanemad) on tutvustatud CL eesmärgid ning nad nõustuvad CL eesmärkidega.
7. Kool kinnitab valmisolekut osaleda CL võrgustikes ja panustab CL programmi arendamis- se (analüüsib tehtud tööd ja esitab vajadusel ettepanekuid süsteemi parandamiseks).
8. Kool tagab Euroopa pädevuste saavutamise ja pädevuste kirjeldused.
9. Kool kirjeldab akrediteerimistatoluse esitamisel, kuidas kasutatakse Europassi.
10. CertiLingua kool pakub õpilastele võimalust kasutada Euroopa keelemappi.
11. Akrediteerimiskomisjon võib vajadusel koolilt küsida muid teemaga seotud dokumente ja/või teavet.

Esimesel korral antakse koolile akrediteering kolmeks aastaks ning järgmisel korral viieks aastaks.

„Noored kooli” tegutseb

„NOORED KOOLI” TEISEL PROGRAMMIAASTAL ON VÕIMALUS VALIDA ERI KURSUSTE VAHEL: HARIDUSPOLIITIKA, KOOLIJUHTIMINE, PROJEKTJUHTIMINE VÕI SOTSIAALNE ETTEVÕTLUS. VIIS SEITSMENDA LENNU OSALEJAT VALIS HARIDUSPOLIITIKA KURSUSE, MILLE RAAMES KOGUTI HÄID NÄITEID OMA KOOLI ÕPETAJATELT JA MUJALT. „HUVITAVA KOOLI” EESKUJUL KORRALDATI NELI MÖTTEKODA KOOLIDES KOHAPEAL EESMÄRGIGA EDENDADA KOGUKONDADES KOOSTÖÖD PAREMA HARIDUSE NIMEL. TEINE SIHT OLI TÕSTA ESILE ÕPETAJAJAID, KES LÄHTUVAD UUEST ÕPIKÄSITUSEST. ALLJÄRGNEVATEST ARTIKLITEST SAAB LÄHEMALT LUGEDA, MIDA PÕNEVAT ME TEGIME JA AVASTASIME.

Väike-Maarja mõttekoda. FOTO: LY IPSBERG

Huvitava Kooli mõttekojad jõudsid koolidesse

Kahe viimase kuu jooksul kutsusid programmi „Noored kooli” õpetajad ellu neli Huvitava Kooli mõttekoda: Väike-Maarja ning Rae vallas, Pirita majandusgümnaasiumis ja Kostivere koolis.

Mõttekodadesse kaasati ka ümberkaudsete seltside ja huviringide eestvedajaid, aktiivseid ettevõtjaid ning omavalitsuste esindajaid, aktiivselt löid kaasa ka õpilased. Nii valmisid Väike-Maarja valla mõttekoja kohvipausi hõrgutised kohaliku õppekeskuse õpilaste praktikatundides, lauajuhtidena kaasati õpilasi ja teisi „Noored kooli” õpetajaid.

Tavaliselt on hariduse üle otsustanud kitsas inimeste ring, kuid nii, nagu on kadumas hierarhia klassiruumist, võiks ta kaduda ka koolis toimuva üle otsustamisest. Igal õpetajal ja õpilasel on võimalik kanda neidsamu väärtusi, mida oodatakse koolijuhilt – vastutuse võtmine ja muutuste algatamine pole pelgalt direktori ülesanne. Pirita kooli kümnenda klassi õpilane võttis koolides korraldatud mõttekoja kokku nii: „Kõik on meie

endi kätes. Kui näed probleemi, siis tegele sellega.”

MILLEST KOOLIDE MÖTTEKODADES RÄÄGITI?

Leiti, et nii koolis sees kui ka koolide vahel on vaja teha rohkem koostööd. Koostööd on vaja ka huvikoolide ja ettevõtjatega. Arvati, et on aeg hakata sisuliselt kasutama seda vabadust, mida õppekavad õpetajale annavad. Peeti tähtsaks toetada õpilase arengut, mitte õpetada tui-malt ainet. Arutleti, kuidas saada üle hirmudest ja harjumustest, mis takistavad muutusi igapäevatoos. Leiti, et aineõpetajaks koolitatud õpetajatele tuleb luua ümberõppimise süsteem ning et lapsevanemad ja õpetajad peavad suhtlema kogu aeg, mitte ainult probleemide tekkides.

Lastevanemate, ettevõtjate ning teiste hariduse sõprade kaasamine polegi nii keeruline, kui esmapilgul tundus, mõttekodade laud täitusid huvirühmade esindajatega suurema vaevata. Arutelu laudkondades oli särtsakas ning tavaliselt jäi ajast puudugi. Probleeme lahati konstruktivselt, ei otsitud süüdlasi, vaid lahendusi ja koostöövõimalusi.

MIS SAAB EDASI?

Skeptikul on õigus küsida, kuidas ja millal jõutakse arutelude juurest tegudeni. Meie mõttekojad näitasid, et sõna ei saa lihaks enne, kui inimesed pole leidnud oma mõtete ühisosa või pole tekkinud vastastikust usaldust. Püüame olla eeskujuks ja arutletut mitte sinnapaika jätta. Näiteks Väike-Maarja valla mõttekoja korraldajad saavad vallavalitsuse esindajatega järgmiste sammude paikapaneliseks kokku.

Ühe arutelu lõpul kõlas üleskutses üksteisel nõobist kinni võtta, asju arutada ja ideid jagada. Kui kellegi on huvi oma kooliski Huvitava Kooli mõttekoda korraldada, võtke julgelt meiega ühendust, võime jagada materjale ja oleme nõuga abiks.

INDREK LILLEMÄGI, LAURA KOMP
„Noored kooli” õpetajad

Huvitav Kool on haridus- ja teadusministeeriumi algatus, mis soovib motiveerida kooli, lastevanemaid ja laiemat kogukonda koostööle, et muuta koolides toimuv nähtavaks. Algatuse eesmärk on tõsta esile häid kogemusi ning julgustada tegutsemist.

Vilje Taukuse õpilased teevad pillid endale ise

Mis võiks olla ühist „Heliseva muusika” peategelasel Marial ja Kiviõli 1. keskkooli 2. klassi juhatajal Vilje Taukusel (pildil)? Mõlemad armastavad lapsi ja muusikat ning mõistavad: lapsed kasvavad ilma vitsata ja elus hakkama saamiseks ei ole tähtsad üksnes akadeemilised teadmised.

Tähtis on toetada võrdsel määral õpilase vaimset, füüsilist, kõbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Põhikool loob tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks. Algklassiõpetaja Vilje seda ka teeb, kasutades selleks muusikat. Teda teeb eriliseks algklassiõpetajaks see, et ta õpetab lisaks 2. klassile mudilastele laulmist ja pillimängu Kiviõli kunstide koolis. Kui tavaliselt annavad algklassiõpetajad kõiki aineid peale muusika, siis Vilje õpetab oma lastele ka muusikat, mis võimaldab tal kasutada muusikat ja rütmikat tähelepanu hoidmiseks ja teiste ainete õppimiseks.

Eelmise aasta kevadel valmistas ta oma 1. klassi õpilastega rütmipille, millega saab tekitada sahinaid, kahinaid, klikke jms. Neid omatehtud muusikariistu on kasutatud laialdaselt paljudes õppeainetes ja kontsertidelgi. Kui tänapäeval on hariduses kuumim sõna „lõiming”, siis just nende muusikariistade ise valmistamine võimaldabki tal loodusõpetust, matemaatikat, eesti keelt, kunstõpetust ja muusikat lõimida. Loodusõpetuses sai käsitleda mitmesugust materjali, mida muusikariistade jaoks koguti ja kasutati. Matemaatikas sai mõõta pikkusi, ümbermõõte ja õppida kujundeid.

Kunstõpetuses sai iga õpilane oma muusikariista kaunistada just nii, nagu talle meeldis, kasutades eri tehnikaid. Kuna eesti keel on kõikide ainete alus, on see niikuinii igasse ainesse integreeritud.

Enda loodud muusikariistu esitlesid õpilased muusikat tehes emadepäevakontserdil ja teistel aktustel. Tundides kasutab Vilje muusikat lühipauside tegemiseks, et õpilased saaksid 45 minuti jooksul korraldada püsti tõusta, end liigutada ning siis värskelt uuesti õppimisse süveneda. Õpilased mängivad muusikariistadega ka vahetunnis enda lõbusdamiseks. Vilje tõdeb, et lapsed hoiavad pille hoolsalt, sest need ei ole lihtsalt kooli ostenud, vaid nende endi tehtud.

Vilje Taukus on eeskujuks kõikidele algklassi- kui ka põhikooliõpetajatele, sest mitmekülgne ja lõimitud õpe ei peaks lõppema algklassidega, vaid seda peaks tegema iga aineõpetaja oma tundides. Põhikooli II ja III astmes tuleb õpetajatel praegusest rohkem koostööd teha, et täita õpilaste vajadusi ja põhikooliseadust.

KERTTU SEPP
programmi „Noored kooli” õpetaja

Õpilaste enda valmistatud rütmipillid. FOTO: KERTTU SEPP

Kuidas korraldab arenguvestlusi õpetaja Katrin Hunt

Kostivere kooli kehalise kasvatuse õpetaja Katrin Hunt (pildil) on kahel viimasel aastal viinud edukalt läbi arenguvestlusi, millest on kasu saanud nii õpilased, lapsevanemad kui ka aineõpetajad.

Kehalise kasvatuse õpetajana tundis Katrin Hunt Kernu koolis töötades, et tal on arenguvestlustel raske õpilastele tagasisidet anda, sest ta näeb neid ainult kehalise kasvatuse tunnis ega tea, mida õpilased teevad mujal. Nii oli tal keeruline olla vahelüli vanemate ja aineõpetajate probleemide lahendamisel. Tal tekkis idee lapsevanemad, õpila-

sed ja aineõpetajad korraga kokku koguda, et kõik mured ja rõõmud saaks silmast silma ära rääkida.

Nüüd lepitaksegi arenguvestlusteks kokku üks õhtu, mil kõik aineõpetajad, kes sellele klassile tunde annavad, on koolis. Õpilased tulevad kooli koos vanematega. Alguses on lühike lastevanemate koosolek, pärast mida käivad lapsevanemad koos lastega kõikide aineõpetajate juures. Iga õpetaja juures kulub 5–15 min.

Õpetajatega arutatakse läbi õpilase tugevused, arengukohad, eesmärgid ja viisid, kuidas aidata õpilasel oma eesmärkideni jõuda. Sel moel saab lapsevanem lapse kohta mitmekesist tagasisidet ning hinnete analüüsist jõutakse pädevuste, õpiharjumuste ning muude küsimuste arutamiseni. Katrin Hunt toob välja, et sellistel arenguvestlustel räägivad õpilase tulevikust nii tema vanemad kui ka õpetajad ning laps saab aru, et kool ja kodu mõtlevad sarnaselt. Lisaks tekib lapsevanematel isiklik kontakt õpetajatega, mis on tekkivate probleemide ennetamisel ja lahendamisel oluline.

Sellisel viisil arenguvestlusi läbi viies saavad ka õpetajad õpilaste

kohta palju teada: mis motiveerib õpilast õppima, kuidas teda õppima suunata ja mis tema õppimist segab. Tihti saab õpetaja tagasisidet oma töö kohta ja alati kuuleb ka mõnd kiidusõna.

Arenguvestluste tagasiside on seni olnud ainult positiivne. Õpilaste õpimotivatsioon on arenguvestluste järel liikunud paremuse suunas. Lapsevanemad on olnud rahul, sest saavad oma lapse kohta palju teada, ja seda kõike positiivses võtmes. Aineõpetajad on rahul, et saavad kinnitust oma heale tööle ja tuleb välja, et lapsevanemad mõtlevad paljuskki samamoodi nagu nemad.

TIINA LIND
programmi „Noored kooli” õpetaja

Õpetajaks sündinud – Kaisa-Helena Luht

Kaisa-Helena Luht (pildil) on õpetaja olnud peaaegu 20 aastat ehk aastast 1995. Juba lapsena mängis ta sageli mängu, kus oli lasteaiakasvatataja või kooliõpetaja rollis, ning muid tulevikuplaane ei mäletagi endal olevat. Tänu väga huvitavatele bioloogiastundidele õpetaja Ilvese juhendamisel otsustas ta juba põhikoolis, et läheb seda ainet ülikooli õppima, ning vanemate teistsugusest soovitusest hoolimata ei taganenud oma otsusest. Kaisa-Helena kommenteerib oma elukutsevalikut nõnda: „Ülikoolis oli võimalus võtta ka pedagoogilise kursuse aineid. Ja kuna sain aru, et ma ei ole ikka see „päris” teadlane ja mulle meeldib inimestega suhelda, kasutasin selle võimaluse ära.”

Küsimusele, mis teeb ühest õpe-

tajast hea õpetaja ning millised õppemeetodid õpilastes kõige enam huvi tekitavad, vastab Kaisa-Helena Luht: „Hea õpetaja suudab oma aine vastu huvi tekitada ja lastel silmad särada panna. Ta näitab oma aine eri külgi, ärgitab huviliste entusiasmi ja toetab õpilaste osalemist võistlustel. Selle kõige juures on hea õpetaja rahulik ja positiivne. Ta oskab vestelda mitmesugustel teemadel ega piira tundi vaid oma ainega, vaid annab edasi ka muid elulisi oskusi ja teadmisi ning aitab kaasa positiivse ellusuhtumise arenemisele. Mis puudutab õppemeetodeid, siis mulle meeldivad visualiseerivad meetodid – bioloogia teemadel on tehtud palju huvitavaid filme, mille üle koos klassiga arutleda. Suur osa minu tundidest toimubki arutelu vormis, kas gruppitööna või siis

kogu klassiga. Samuti meeldib õpilastele endile õppefilme teha.”

Mida arvavad oma õpetajast endised ja praegused õpilased? Mis teeb Kaisa-Helena Luhta õpetajana eriliseks? Mis on tema tundidest kõige enam meele ja mis muudab need õpilaste jaoks huvitavaks? Nendele küsimustele aitavad valgust heita Kaisa-Helena Luha õpilased.

MERLE SOOTS
programmi „Noored kooli” õpetaja

BEATRICE RAHLIN:

Kaisa-Helena Luht oli minu bioloogiaõpetaja 8. klassist kuni gümnaasiumi lõpuni. See oli aeg, mil minus tekkis sügavam huvi teatud õppeainete vastu ja valisin suuna, millega end edaspidises elus siduda. Kui veel põhikoolis arvasin, et soovin kogu elu tegelda humanitaarainetega, siis peagi asendus eelistus loodusteadustega, seda suuresti tänu õpetaja Luhale. Nüüd õpin arstiks ja olen väga tänulik, et õpetaja Luht aitas mul oma tundidega just selle eriala vastu huvi tekitada.

Mul on soojad mälestused, kuidas Kaisa-Helena Luht õpilastega suhtles. Oma nakatava optimismi ja naeratusega suutis ta hoida õpilaste hoiakut uute teadmiste omandamise suhtes positiivseks. Kui mõne teise aine õppimine tundus mõnikord tüütu kohustus, siis Kaisa-Helena Luht pani meid mõistma, kui olulised ning kasulikud bioloogiategadmised on, sõltumata meie tulevasest erialavalikust. Õpetaja Luht utsitas õpilasi ikka rohkem pingutama ja aitas sellele igati kaasa. Näiteks julgustas ta kõiki osalema bioloogiaolümpiaadil ja piirkonnavoorkus valmistumisel ta mitte ainult ei soovitanud kasulikke kirjandust, vaid pühendas tundide viisi oma aega, et õpilastega bioloogiategadmised arutleda.

Olen tänulik ka kõiksuguste bioloogialaagrite, õpitubade, väljasõitude ja muude harivate ürituste eest, kuhu õpetaja Luht bioloogiahuvilisi kaasa kutsus. Neist kogemustest saadud teadmispagas koos muu lisaväärtusega oli tohutult motiveeriv. Unustamatud on ka kõiksugu viigurid ja mängud, mida õpetaja Luht välja mõtles, et kas või mitoosi ja meioosi mõistet arusaadavamaks teha: alustades ristsõnadest ja lõpetades seikadega, kus keegi õpilastest mängis mõnda rakuorganelli.

ANNA ALAMETS:

Kui lühidalt iseloomustada meie bioloogiaõpetajat, siis minu arvates on ta nagu professor Sprout „Harry Potterist” – tagasihoidlik, heatujuline ning naljatav, õpilastest hooliv, neid alati mõistev ning laialdaste erialateadmistega. Ta on inimene, kes armastab oma eriala ja suudab oma aine põnevaks teha ka neile, kellele bioloogia väga huvi ei paku.

Luht on olnud minu õpetaja kaks ja pool aastat, alates seitsmendast klassist. Ta on juhendanud minu loovtööd ning suunanud mind olümpiaadidele. Tänu tema suunavatele juhiste kasvas minu loovtöö ühistes aruteludes põneva teadusliku projektini. Õpetaja soovitusel saatsin selle konkur-

sile, mille kaudu oli mul võimalus osaleda rahvusvahelises keskkonnalaagris Rogosi mõisas. Seal tutvusime vene ja läti kultuuriga ning õppisime bioloogia ning kunsti töötubade, õiste maastikumängude ja sündmusterohkete väljasõitude kaudu rahvusvahelise koostöö tähtsust. Ta on ärgitanud mind ise mõtlema ja julgustanud iseseisvust. Tema soovitatud raamatud, teaduskoolikursus ja keskkonnalaagrid on laiendanud minu silmaringi ning mõjutanud gümnaasiumivalikut.

Tema tundides on alati töömeeleolu, sest ta kasutab mitmesuguseid meetodeid. Ta tahab, et olulisim õpitust meile meelde jääks, ning seob bioloogiategadmised ühiskonnas aktuaalsete probleemidega. Tavaliselt meeldib talle asju kinnistada naljade abil. Näiteks alustab ta tihti peale tundi huvitavate küsimustega, nagu „Kellel täna amülaasi vaja on läinud?” või „Kellel praegu rakuhingamist ei toimu?”. Õpetaja hoolib ka oma õpilaste tervisest. Tihti alustame tundi sirutustega ja mõnikord oleme teinud klassisiseseid seinastevõistlusi.

Teema tutvustamisel kaasab ta meid aktiivselt vestlustesse, annab teemast enam huvitavatele lugemiseks lisamaterjale nii internetist kui ka raamatutest. Mõnikord teeme projekte, kus tuleb siduda loomingulisus, igapäevaelu ja õpikust loetud teooria. Viimases sellises pidime toitumise ja seedimise teemal tegema klassile esitluse või maketi. Minu arvates omandame tänu erinevatele õppemeetoditele lisaks bioloogiategadmistele oskuse

koostööd teha ja teistega arvestada ning samas õpime iseseisvalt hakkama saama. Õpetaja Luha tundides saab iga õpilane tasapisi õnnelikumaks, keskkonnasäästlikumaks, elusloodust armastavaks ning pärismaailmas hästi orienteeruvaks inimeseks.

KIRKE-STINA KIPPEL:

Kaisa-Helena on minu bioloogiaõpetaja olnud 8. klassist ning praegu õpin ma gümnaasiumi lõpuklassis. Kaisa-Helena on aktiivne tervisliku eluviisi edendaja meie koolis. Tema puhul pole sugugi imelik, kui tunnid algavad virgutusvõimlemisega ning enne lahkumist saavad kõik kaasa mõned koduaia õunad. Vastupidiselt paljudele teistele õpetajatele, kes koridorides mängida ei luba, on Kaisa jalgpalli mängivate põhikooliõpilastega kokkuleppe sõlminud. Kui poisid väga kõvasti ei lärma ning teisi ei sega, võivad nad vahetundidel

palli taguda, sest nii saavad nad oma energiat välja elada ega istu terve pika söögivahetunni, telefon näpus. Lisaks on Kaisa-Helena aktiivselt populariseerinud õpilaste sööklas söömas käimist: ta on söökla juhatajaga konsulteerides lasknud õpilastel koostada ideaalse menüü toitudest, mida oleks võimalik koolikokkadel kõigile valmistada.

Minu lemmiktunnid õpetaja Luhaga on need, mille olemee veetnud klassiruumist väljaspool. Õppematerjali kinnistamiseks toimuvad meil tihti laboritunnid nii oma koolis kui ka TTÜ-s. Kõige meeldejäävas laboritunnis uurisime ja lahkasime sea südant. Lisaks on meelde jäänud ühine kokkamine, kus proovisime oma sööklale väljavalitud retsepte ise läbi.

Kaisa-Helena tunnid on alati väga mitmekesised ning interaktiivsed. Õpetaja oskab hästi ära kasutada tehnoloogia võimalusi, mistõttu on videod ning mängud tundide igapäevane osa. Tundides on tähtsal kohal ka üksikiselt õppimine – kui algmaterjal on omandatud, õpime edasi tihtipeale gruppides või paarides, kus üksteisele äsja õpitut uuesti selgitame. Teisi õpetades kinnistub ka endal õpitu paremini ning õpilased on rohkem tundi kaasatud.

Kohustuslik uurimistöö – tüütu kohustus või võimalus?

■ EESTI HARIDUSE JA RIIGI VÄLJAKUTSE ON, KUIDAS ERI TASEME ÕPPEASUTUSED, ETTEVÕTTED JA TUGIORGANISATSIOONID SUUDAVAD LEIDA KOOSTÖÖKOHTI. OLULINE ON NÄHA TERVIKUT, SELLES KOKKU LEPPIDA JA TOETADA IGA OSALISE ROLLI.

MATTI ORAV
AHHAA teaduskeskuse
haridustöö koordinaator

Loov- ja uurimistööde tegemine muutus 2010. aastast põhikooli kolmandas astmes ja gümnaasiumis kooli lõpetamise eeltingimuseks. See aga ei tähenda, et tegemist oleks millegi täiesti uuenduslikuga, sest üldhariduskoolides on tehtud koduloolisi uurimistöid juba varem ja üsna edukalt. Lisaks on kõrgkoolid ja toetavad asutused pakkunud oma tuge ning vajadusel ka juhendajaid.

Kahjuks tuleb tõdeda, et kõrgkoolidega koostöö on uurimistööde juhendamisel olnud juhuslik ja süsteemitu. Asutuste kodulehekülgedel on juhendajate nimekirjad, kuid tee juhendamiseni on leidnud vaid vähesed õpetajad.

2014. aasta sügisel kutsus teaduskeskus AHHA elu algatuse „Teadmiste värav“. Selle eesmärk oli vaadata üheskoos ja ühisel meelel, kas ning kuidas on võimalik teha õpilaste loov- ja uurimistöid tudengite kaasabil.

Algatusega ühinesid Tartu ülikooli doktorikoolid, loodusteaduskond, maaülikool, Tartu tervishoiu kõrgkool, et pakkuda Tartu linna õpilastele ja uurimistööde läbiviimise eest vastutavatele õpetajatele akadeemilist valdkondlikku tuge.

2014. aasta septembris toimus AHHA-s esimene „Ideede laat“. Õpilastööde juhendamise vastu oli huvi suur. Kokku avaldas selleks soovi rohkem kui 50 teadurit ja doktoranti.

Kaasjuhendamise vastu tundis huvi üle 50 õpilase ja õpetaja.

Projekti käigus moodustati esimesel aastal 20 uurimisgruppi. Praeguseks saame öelda, et pilootaasta näitas õpilaste ja õpetajate valmisolekut kaasata kooliväliseid juhendajaid.

Meie kui algatusgrupi ülesandeks jäi otsida võimalusi, kuidas muuta õpilastööde kaasjuhendamine paremini toimivaks, et see vastaks kõigi asjaosaliste vajadusele. Tartu ülikooli professori Miia Rannikmäe kaasabil loodi vabaaine „Uurimistööde juhendamine üldhariduskoolis“, mille läbis esimesel aastal 12 tudengit.

Sügisest plaanime selle õppeaine viia kõrgkoolidevaheliseks ja kõigil doktorantidel avaneb võimalus võtta samasisulist valikainet „Õpilastööde juhendamine“.

Asjaosaliste ja kokkulepete koondamiseks kasutati pilootaastal sihtasutuse Tagasi Kooli veebiplatvormi, millega on paljud õpetajad juba tuttavad. Seal arendasime edasi mõtteid, kuidas võiks toimida üleriigiline uurimistööde süsteem. Otsustasime tekitada kaks uut veebilahendust.

Esiteks on vaja uurimismeeskondade sotsiaälvõrgustikku ehk viia kokku nõudlus ja pakkumine. Sellelaadne „haridusbörs“ aitab osalistel hankida infot ühest keskkonnast ning tekitada koostöösuhteid ära vormistada. Huvitatutele annab see võimaluse koondada kaasjuhendatavate tööde andmed.

Teiseks võimaldab veebilahendus koondada ja säilitada õpilaste loov- ja uurimistööd spetsiaalses õppe- ja materjalide repositooriumis.

Loodusteaduste konverents „Mis mõttes?“ AHHA teaduskeskuses.

FOTO: MATTI ORAV

Digiajastul on ootuspärane, et ka õpilased ja õpetajad pääsevad depositooriumit kasutama. Samuti on vajalik, et koostöövõrgustikega käib pidev haldus-arendustöö.

See tõstaks õpilastööde kvaliteeti ning innustaks kutsuma ellu klassi- ja kooliüleseid uurimisprojekte. Individuaalsest õppimisest saab kollektiivne.

Üks eesmärke täide viiva projekti hea näide on üleeuroopaline „Uurimislaegas“ ehk „Ark of Inquiry“. Uurimislaegas arendab õpilaste uurimisioskusi üle Euroopa, andes nii õpetajale kui ka õpilasele tuge metoodilise materjali, uurimisteguste näidiste ja hindamistööriistade näol.

Veebruaris alustas AHHA õpilaste ja doktorantide ühiskonverentsi plaanimist koostöös TÜ loodus- ja tehnoloogiaeaduskonna dekaani Kalle Olliga, kes on korraldanud viis aastat loodusteaduste doktorantide konverentsi, mille peaidee on: doktorant peab suutma ka oma vanaemale selgeks teha, mida ta uurib.

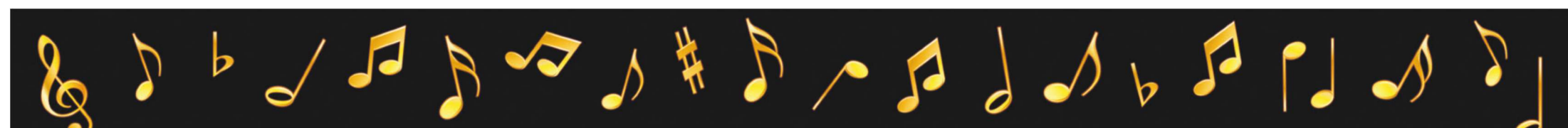
Konverentsi eesmärk on panna tulevased doktorid olukorda, kus nad peavad oma teadustöö põhiideed võimalikule investorile või ettevõtjale arusaadavas keeles lahti seletama nii lühikese ajaga, kui seda on näiteks liftisõit.

Ettevõtmise tulemusena leidsime, et väga vajalik on kaasata nii õpetajaid kui ka ettevõtjaid ja innustada neid omavahel rohkem suhtlema. See lisab akadeemilistele sõnavõttudele pisut elulisust.

Konverentsil toimunud arutelusid juhendas Tartu väätlusklubi, kelle osava juhtimise all prooviti leida üldhariduse, kõrghariduse ja ettevõtluse ühenduskohti.

„Teadmiste värava“ aastase tegutsemise järel oleme veendunud, et Eesti haridusel läheb hästi. Kuid peame oma ülesandeks liikuda järjest enam koostöö poole, sest ühise visiooni ja eesmärgita, kuidas me lapsi harime ja tööd õpetame, pole võimalik pakkuda üleilmastumises väikese riigina konkurentsi.

Meie edu võti peab olema koostöö. Eestlasele pole see igiomane, ent meie väljakutse ongi saada üle oma eelarvamustest ja tegutseda vastutustundlikult kõigi oma liikmete ja meie ühise võimsa riigi heaks.

Otsa kooli 69. lend vallutab maailma

Pühapäeval, 14. juunil kell 15 tähistab Georg Otsa nimeline muusikakool oma 69. aastapäeva.

Legendaarse laulja Georg Otsa nime kandev keskastme muusikakool on läbinud alates asutamisest 1919. aastal Tallinna kõrgema muusikakooli osana pika tee jõudmaks tänapäeva, mil meid tuntakse nii kodu- kui ka välismaal hästi toimiva nüüdisaegse professionaalset muusikaharidust andva õppeasutuseks. Oskused muusikat mõtestada, mida omistatakse meie lõpetajatele, on õpilaste sügava muusikahuvi ja töötajate sihikindla tegevuse, muusika ja maailma seoste tunnetamise tulemus. Eesti kõrghariduse kvaliteediagentuur on koolile omistanud pikima võimaliku täiskasvanutele kuuluva muusika- ja esituskunstide kui ka audiovisuaalse ja muu meedia õppekavariühmas.

Pühapäeval, 14. juunil kell 15 on

Estonia kontserdisaali laval taas võimalik näha ja kuulata eesti muusika tulevikutähti. Kaheosalisel vaheldusrikkal kontserdil astuvad üles parimad lõpetajad klassika ja rütmimuusika suunal, sümfooniaorkester, mida juhatab Kaspar Mänd, ansamblid ja solistid. Selle lennu lõpetajate hulgas on mitmel ette näidata esikoht oma vanuserühma vabariiklikul konkursil või esinemine mainekal muusikasündmusel, festivalil ning oma heliloomingu salvestised. Enamik lõpetajatest on leidnud tänu koolis õpitule koha tööturul, sooritanud ühildatud eksameid EMTA-sse ja teistesse kõrgkoolidesse või läbinud edukalt sisseastumiskatsed välismaa mainekasse muusikakooli.

Koolis on õppinud ja õpetanud eesti muusika rahvusvaheliselt tunnustatud suurtähti Arvo Pärt, Veljo Tormis, Neeme Järvi, Eri Klas, Olav Ehala, Sven Grünberg jpt. Õpingute kõrgel tasemel muusikaline väljund

on integreeritud avalikku muusikaellu koostöös tööandjatega: professionaalsete kontsertorganisatsioonidega (Eesti Kontsert, Rahvuskooper Estonia, Rahvusringhääling) ja festivalikorraldajatega (Jazzkaar, Saaremaa ooperipäevad, Birgitta festival jpt).

Kooli õpetajad-tegevinterpreetid tegutsevad Kutsekojas ning erialaliitides, on oodatud esinejad nii Eesti kui ka välismaa kontserdiavadel ning paljusid on tunnustatud Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali, Riho Pätsi koolimuusika fondi preemia ja mitme teise nominatsiooniga.

Rahvusvaheline koostöövõrgustik välismaa kõrgel tasemel muusikakoolidega – Purcell School of Music (Inglismaa), Rimski-Korsakovi- ja Mussorgski-nim konservatoorium (Venemaa) – ning osalus SA Archimedese vahendatavates õpirändeprojektides „Concert Circle“ ja „Musicworks“ Portugalis, Šotimaal,

Soomes, Austrias toimib hästi ning loob tingimusi ühtlustamiseks taset ja vahetamiseks kogemusi teiste maade muusikaõppeasutustega.

Käesoleva õppeaasta suursündmustena tuleb esile tõsta 95. sünnipäeva kontsertaktust, linnaruumiprojekti „Helisev linnamüür“, rahvusvahelise muusikapäeva kontserte koostöös Eesti muusikanõukoguga, eesti heliloojate showcase-kontserti maailma tippprodutsentidele ERR-i I studios koostöös PÖFF-iga, Uno Naissoo nimeliste noorte heliloojate konkursi, Round Table'i stipendiumikontserti, sümfooniaorkestri kontserte täiskasvanutele koostöös Eesti Kontserdiga neljas kontserdimajas, bigbändi ja puhkpilliorkestri esinemisi Keski-Pohjaanmaa konservatooriumis, koostööprojekte: Assauwe torni aken- de kontserti ja kontserdisarju koostöös teatri- ja muusikamuseumi, lauluväljaku klaassaali, Tallinna Jaani kiriku, Jazzkaare, üldhariduskoolide

ja muusikakoolidega ning Philly Joe's Jazz Clubi ja NY Piano baariga.

Sügissemestril ootab sümfooniaorkestrit ees esinemine Soome esindussaalil Finlandia-talos tähistamiseks Jean Sibeliusi 150. sünnipäeva ja Rein Rannapi uudisteose „Kontsert virtuoosle klahvpillimängijale, rokkansambliile ja sümfooniaorkestrile“ esiettekannet.

Kõik muusikahuvilised noored üle kogu Eesti on oodatud testima oma andekust ja senist õppekvaliteeti lävendikatsetel ja sisseastumiskatsedel juuni lõpus kas klassika või rütmimuusika suuna muusikaerialadel, õppima helindajaks või klaverite hooldusmeistriks. Võimalik on astuda ka eelõppesse, et end erialas ja solfedžos kahe aasta jooksul arendada ning jätkata siis juba põhiõppes.

Kohtumiseni muusikas!

AARNE SALUVEER
Georg Otsa nimelise
Tallinna muusikakooli direktor

„Rakett 69” viies hooaeg pakkus põnevust nii osalejaile kui televaatajaile. FOTO: KASPAR KOOLMEISTER

Teadus + meedia + meie = „TeaMe”

■ KUU AEGA TAGASI KROONITI TEADUSSAATE „RAKETT 69” VÕITJAKS TARTU ÜLIKOOLI FÜSIKATUDENG KARL REINKUBJAS. VIIS HOOAEGA TEADUSHIMULISTE MEELI ÄREVIL HOIDNUD SAADE ON ÜKS PALJUDEST TEGEVUSTEST, MIS ÄSJA LÕPULE JÕUDNUD PROGRAMMIS „TEAME” ASET LEIDSID.

SIRJE PÄRISMAA

Programmi nimi „TeaMe” on tuletatud asjaosaliste viitavatest sõnadest: teadus, meedia ja meie. Euroopa sotsiaalfondist rahastatud loodus-, täppis- ja tehnikateaduseid ning tehnoloogiat populariseerivat programmi viis ellu Eesti teadusagentuuri teaduse populariseerimise osakond. Eriline tähelepanu oli pööratud 14–26-aastastele noortele, et suurendada huvi teaduse ja tehnoloogia ning nendega seotud elukutsete vastu. Programm keskendus ka Eesti teadusmeedia arenguvõimaluste laiendamisele, täppis- ning loodusteadusliku mõtteviisi levitamisele ja teaduse meile lähemale toomisele.

Kuue aasta eest alanud programmi kogumaht oli 3,34 miljonit eurot ja selles tegutses kolmes vallas.

TELESAADETE JA NEID TOETAVA MEEDIAKAJASTUSE TELLIMINE

Mõlemad programmis sündinud saatesarjad, nii „Rakett 69” kui ka „Püramiidi tipus”, sõostsid tõeliste rakettidena Eesti teleaevasse ja ületasid ka need tellinud Eesti teadusagentuuri (ETAG) ootusi.

„TeaMe” programmi juht Margit Meiesaar meenutab, et orientiiriks võeti teiste teadust populariseerivate saadete, „Osooni” ja „Bionina” vaatajanumbrid (30 000–40 000). „Püramiidi tipus” kogus keskmiselt 70 000 vaatajat ja „Rakett 69” kogunisi kuni 100 000.

„Tore üllatus oli, et „Rakett 69” valis Euroopa ringhäälingute liit 2012. aastal Euroopa parimaks haridussaadeks,” märgib Meiesaar.

Projekt oli väga mahukas. Ekraanil nähtule eelnes suure hulga inimeste töö: ülesanded tuli välja mõelda, läbi proovida, teleekraanile sobivaks timida.

Viimasel hooajal käis meeskond koolides osalejate otsingul ja tegi sarjale kampaaniat. „Rakett 69” on saanud kõige laialdasemat tagasisidet ja praeguste plaanide kohaselt jätkub ka uuest „TeaMe” programmist.

„Muide, „Rakett 69” on juba väike vendki – maaülikooli „Teaduslahing”, kus kooliõpilased peavad omavahel teadusduelli,” rõõmustab Meiesaar.

Saatesari „Püramiidi tipus” tõi lisaks eesti teadlastele ekraanile ka välismaal elavad kaasmaalastest teaduskorüfeed ja see annab sarjale ka suure kultuuriloolise väärtuse.

Noorteadlased jõudsid superstaaride kõrval sellistes väljaannetes nagu Naisteleht ja Cosmopolitan. Kampaania „Reaalne karjäär” raames kasutas teadusagentuur portreelugude tellimiseks suhtekorraldusfirmade tuge.

TEADUSAJAKIRJANDUSE TUGEVDAMINE

Valdkonna tegevuste korraldamisel oli teadusagentuuri partner Eesti Rahvusringhääling (ERR). Aset leidsid koolitused, seminarid, välislähetused teadusajakirjanikele ja kommunikatsioonitöötajatele.

„Kõige jäävam väljund on veebipõhine meedia käsiraamat teadlastele, kuhu on koondatud koolituste materjali, kasulikku teavet tuntud teadusajakirjanikelt ja kommunikatsiooni-teadlastelt, patendibüroo juristidelt. See on noorteadlastele esimene värv mõistmaks meediamaailma,” lausub Meiesaar.

ERR korraldas koostöös doktori-koolidega meedia mõistmise ja meedias käitumise koolitusi. On olnud seminare-töötube ja rahvarohkeid iga-aastasteid teadusmeedia konverentse paljude välisesinejatega.

Välislähetusteks rahuldati 35 teadusest huvituva ajakirjaniku taotlused. Meiesaare sõnul loodeti esialgu, et koolituste vastu on huvi suurem, aga ajakirjanikel on raske aega leida.

UUTE ÕPPEMATERJALIDE VÄLJATÖÖTAMINE

Eesti teadusagentuur soovis algselt tellida 15 loodus-, täppis- ja tehnikateaduste valdkonna õppekomplekti, 12 saadigi programmis valmis.

„Esialgne hinnang oli, et üle poole võiksid olla koolis rakendatavad, tegelikult on kõik,” märgib Meiesaar. Tegemise ajal katsetati materjali koolides, parandamiseks-täiendamiseks said autorid tagasisidet.

Elektroonilistes komplektides on ka õpetaja materjalid, töölehed õpilastele, e-kursus. Kokku on uut materjali katsetatud 48 koolis ja loomisse kaasatud 104 inimest. Retsensente oli 52 ja elektrooniliste materjalide lehekülgi kokku 1560.

„Päris mahukas ja tuumakas,” lausub Meiesaar. Kahjuks polnud ETAG-il oma programmist võimalik rahastada koolitusi, et õpetajad tunneksid end uusi õppekomplekte kasutades kindlamalt.

Plussiks on, et ka kutsekoolid ja ülikoolid saavad osa neist materjalidest kasutada. Õpetajale jääb vaba-

dust, mõneski komplektis on mooduleid erinevale tasemele.

Vaata täpsemat infot kursuste kohta <http://www.etag.ee/teadpop/teame-programm/uued-oppmaterjalid-gumnaasiumile/>.

„TEAME 2” TULEKUL

„Nii mõndagi tegime „TeaMe” programmis esimest korda ja meil puudus vajalik kogemus, näiteks teleaadete tellimisel. Oleme teinud väga palju tööd,” lausub Meiesaar. „Programmi mõju pole me teaduslike meetoditega mõõtnud, aga usun, et meie tegevus on toonud teadusteemasid ja teadlasi laiema publikuni. Suur väärtus on ka see, et tööd ja kogemusi on saanud inimesed, kes on ise palju uut juurde õppinud.”

Uut programmi „TeaMe 2” valmistatakse juba ette. Loodetavasti saab selle raamdokument allkirjad veel enne suurt suve.

„Plaanis on hankida teleasaateid ja tahame tutvustada noortele teadlasteinseneride karjääri,” paotab Meiesaar veidi uue programmi ust.

Uue tegevusena tahetakse anda tõuge huviharidusele loodus-, täppisteaduste ja tehnoloogia valdkonnas, et jaguks võimalusi tekkinud huvi alal hoida ja süvendada.

Plaanis on kaasata ettevõtteid, et nad oleks valmis tutvustama koolidele reaalselt töömaailma ja sellesse ise panustama, näiteks ringe läbi viies. Ka 2013. aasta Praxise uuringust tuli välja, et vaja on minna süvitsi ja pöörata tähelepanu huviringidele.

„Minu jaoks on see programm olnud kuus aastat põõrast sõitu,” muheleb Meiesaar. „On olnud väga huvitav ja olen tänulik, et olen saanud teha koostööd nii paljude oma ala professionaalidega.”

Lugu on valminud tänu Euroopa sotsiaalfondist rahastatud programmile „TeaMe” ning ilmus esmakordselt veebiportaali miks.ee uudiskirjas.

AINELIIDUD JA ÜHENDUSED

■ Täna kell 10.30 algab Tartu kutsehariduskeskuses infopäev Euroopa sotsiaalfondi toetatavatest tegevustest praktikasüsteemi ja töökohapõhise õppe arendamisel ning kutsehariduse mainekuse tõstmisel. Oodatud on koolide juhtkondade esindajad, praktika ja töökohapõhise õppe koordinaatorid ning kommunikatsioonispetsialistid. Infopäeva korraldab sihtasutus Innove.

■ 13. juunil kell 15 algab Vana-Vigala tehnika- ja teeninduskooli aastapäevakokkutulek. Kool ootab oma vilistlasi ja endiseid töötajaid. Lähem info www.vigalattk.ee.

■ 16. juunil kella 11–12.30 ning 13.30–15 toimuvad Johannes Käisi sünnikodus Rosma külakoolis töötoad, kus saab õppida kogemuse ja tegemise kaudu. Töötubades uuritakse, kuidas mõõta Päkamäe kõrgust (õues-õpe), ning neid viivad läbi Aivar Piirisild ja Külli Volmer. Töötuba, kus võetakse vaatluse alla taime geomeetria ehk loodusteaduse, matemaatika ja kunstiõpetuse integratsioon (vahakriitidega maalimine), juhendab Ivi Gauk. Täiendav info ja registreerimine Aina.Alunurm@gmail.com.

■ 26.–28. juunini on Jõgevamaal Voore puhkekeskuses majandus- ja ettevõtlusõpetajate suvekool „Mentorite metsakool – märka, mõista, muuda!”.

■ 28. juunist 1. juulini toimub emakeeleõpetajate õppereis „Kirjanduslikke ääremärgusi: Helsinki ja Stockholm”.

■ 28. ja 29. juulil on Sagadi mõisas eesti keele kui teise keele õpetajate suvekool „Innovatiivne õpetaja õpib ja loob”.

■ 29. juunist 1. juulini toimub Haapsalus Eesti käsitööõpetajate seltsi Aita ja Eesti tööõpetajate seltsi suvekursus „Loovus ja disain tehnoloogiavaldkonnas”. Internetipõhine registreerimine suvekursusele ja töötubadesse alates 1. märtsist <http://kasitoo.edu.ee/joomla/>.

■ 30. ja 31. juulil toimub Valgas Kaseke lasteaia lasteadeidne liidu suvekool.

■ 3.–7. augustini korraldab Eesti kehalise kasvatuse liit Võrus 10. rahvusvahelise suvekursuse. Täpsem info www.ekkl.edu.ee.

■ 10. ja 11. augustil toimub Saaremaal Eesti klassiõpetajate liidu suveseminar „Hinge- ja teatrikunst”. Registreerimine 19. juunini. Täpsem info <http://klassi-opetaja.blogspot.com/>.

■ 10.–12. augustini toimub Harjumaal Pedasels saksa keele õpetajate seltsi suvekool.

■ 11.–13. augustini on Harjumaal Murastes ajaloo- ja ühiskonnaõpetajate seltsi suvekool.

■ 12. ja 13. augustil on Tartumaal Palu puhkekeskuses inimeseõpetuse õpetajate suvekool.

■ 17.–19. augustini toimuvad Palamusel matemaatikaõpetajate koolituspäevad.

■ 18. ja 19. augustil on TÜ Pärnu kolledžis inglise keele õpetajate seltsi suvekool.

■ 20.–22. augustini on Luua metsakoolis bioloogiaõpetajate ühingu suvekool „Aatomist organismini – bioloog, keemik ja füüsik võrgus”.

■ 26. ja 27. augustil on rahvusraamatukogu väikeses saalis kunstihariduse ühingu suveüritus „Koos kunstiga koolis”.

Innovatsiooni-foorum „Võta kaasa uus idee!”

Viljandi gümnaasiumis toimus 9. juunil Tartu ülikooli innovatsioonikoolide ja sõprade forum „Võta kaasa uus idee!”.

Foorumile kogunes sadakond koolide ja lasteasutuste esindajat üle kogu Eesti. Ettekandega esinesid valitsuse nõunik, filmirežissöör Ilmar Raag, Tartu ülikooli Pedagogiumi juhataja Margus Pedaste ja Viljandi gümnaasiumi ühiskonnaõpetuse õpetaja Juhan-Mart Salumäe. Osaleti töötubades, mille teemad ulatusid loovast õppimisest ja mentorlusest kuni projekti- ja meeskonnajuhtimiseni. Innovatsioonikoolid on Tartu ülikooli Pedagogiumi koostööpartnerid õppe-, teadus- ja arendustöös ning kindlustavad koostöös ülikooliga vajaliku kompetentsuse pedagoogilise praktika juhendamiseks.

Innovatsioonikoolidest on loodud võrgustik, milles õpetajad, tugispetsialistid ja juhtkond tegutsevad ühise meeskonnana, tehes koostööd ülikooliga esmaja täiendusõppe läbiviimisel, teadustöös ning õppevara ja õppekavade arenduses.

ENE NOBEL

Viljandi gümnaasiumi projekti- ja avalike suhete juht

Meie koolitustele tullakse isegi Omaanist, Singapurist ja Türgist

TALLINNA POLÜTEHNİKUMIL ON ELEKTROONIKATÖÖSTUSE IPC STANDARDITE KOOLITUSKESKKOND, MIS EI JÄÄ ALLA EUROOPA JA USA PARIMATELE IPC KOOLITUSKESKUSTELE.

ANDRES OJALILL

IPC sertifitseerimismeeskonna Euroopa esindaja, Tallinna polütehnikumi IT- ja telekommunikatsiooni erialaosakonna juhataja

kvaliteedisüsteem kirjas, kuid seni pole keegi sellele suurt tähelepanu pööranud.

IPC sertifikaadikoolituste läbiviimisele Tallinna polütehnikumis lisas hoogu HTM-i rahastatud täiskasvanute täiendkoolituse RKT programm, milles pakuti riigi tellitud erialakoolitusi täiskasvanutele tasuta. Nimetatud programm oligi võtmetähtsusega, sest selle raames sai kutsuda kõiki ettevõtteid polütehnikumis korraldatavatele IPC sertifitseerimiskoolitustele tasuta.

Pärast esimest riigi rahastatud koolitusteringi ettevõtjad mõistsid, et kallist välismaist IPC koolitust võib saada siitsamast Eestist, kusjuures heal rahvusvahelisel tasemel, eesti keeles ning mõistliku tasu eest. Koolituste tellimine kasvas plahvatuslikult.

Koolituste äkiline kasv ja uskumatu populaarsus tõi kaasa kooli elektroonika õppebaasi kõrgete nõuete kohase väljaarendamise, Euroopa ja USA koolituskeskustega samaväärse koolituskeskkonna loomise ja koolitajate arendamise. Ettevõtete kasvavale survele järele andes muutus Tallinna polütehnikum järk-järgult lihtsast IPC sertifitseerimiskoolituste

PC – Association Connecting Electronics Industries, www.ipc.org on USA-s asuv rahvusvaheline elektroonikatööstusi ühendav mittetulunduslik organisatsioon, mis arendab elektroonikatööstuse standardeid ja koolitusprogramme ning sertifitseerib spetsialiste.

Tallinna polütehnikumi esimesed kokkupuuted elektroonikatööstuse standardiorganisatsiooniga IPC ulatuvad aastasse 2007, mil meie tollane elektroonikaõpetaja sattus Euroopa Liidu rahastatud programmi raames ühe Taani koolitusfirma korraldatud IPC sertifitseerimiskoolitusele. Koolituselt saadud sertifikaat andis polütehnikumile võimaluse IPC spetsialistide sertifitseerimiseks nii õpilaste kui ka ettevõtete töötajate hulgas.

KAKS AASTAT VISA EELTÖÖD

Paraku jõudis polütehnikum esimese sertifitseerimiseni alles kahe aasta pärast. Põhjus, miks koolitusi varem ei toimunud, oli pehmelt öeldes hämmastav: ettevõtted lihtsalt ei uskunud, et üks Eesti kutsekool on võimeline rahvusvahelisel tasemel sertifitseerimiskoolitusi läbi viima ja sertifikaate väljastama. Paljuski tingis sellise hoiaku kutsehariduse tollane kesine maine. Ettevõtted kippusid siis ikka ja jälle meenutama kutsekoolide igavaid loenguid ning teemast mööda koolitusi, millest pole olnud kellelegi kasu. Nii seisiski kool 2009. aastal keeruka valiku ees: kas loobuda IPC sertifikaatide edasisest hoidmisest või saata oma koolitaja välismaale resertifitseerima.

Hoolimata ettevõtmise kulukusest, otsustati asjaga jätkata, sest koolilõpetajatele annab IPC sertifikaat tööturul igal juhul eelise, kuid kool tegi teavitustööd ka ettevõtjate hulgas, pidades ettekandeid erialaliitude koosolekutel, külastades ettevõtteid ning otsides otsekontakte ettevõtete personali arendamisega tegelejatega.

LÄBIMURRE

Lõpuks kogesime meeldiva üllatusena, et nii mõnigi ettevõtte, kellele olime korduvalt tõestanud, et me pole kaamelid, lõpuks murdis ja küsis, mis see IPC on. Mainides sealjuures, et neil on kliendilepingu alusdokumendis IPC

Tallinna polütehnikumi töörühm on tõlkinud kaks maailmas enam levinud IPC standardit (IPC-A-610 ning IPC/WHMA-A-620) eesti keelde ja kinkinud koostöös Innovega kummastki 300 eksemplari elektroonikat ja automaatikat õpetavatele koolidele.

lähivijast IPC sertifitseeritud koolituskeskuseks.

Koolituskeskustele kehtestatud kõrgete nõuete täitmist nii koolituskeskkonna, materiaaltehnilise baasi kui ka personali osas jälgis ja hindas IPC USA-st ning Euroopa tasandil toetasid meie arengut Taani koolituskeskused ja IPC Euroopa esindaja Rootsist. Keegi neist pole varjanud oma imestust selle üle, kui professionaalselt IPC koolituskeskus Tallinna polütehnikumis töötab.

ÜLEMAAILMNE TUNNUSTUS

Tallinna polütehnikum on sertifitseeritud IPC koolituskeskuseks neljale maailmas enam levinud IPC standardile: IPC-A-610, IPC/WHMA-A-620, J-STD-001 ja IPC-7711/21. Koolituskeskuse staatuse annab Tallinna polütehnikumile võimaluse koolitada ka sertifitseeritud IPC koolitajaid, taastoota vastavalt IPC kvaliteedisüsteemile vajaliku personali keskuse töö tagamiseks ning seab kohustuse olla kõigile sertifitseeritud spetsialistidele ja koolitajatele esmane tugikeskus.

Tänu polütehnikumi suutlikkusele täita kõiki võetud kohustusi suunab IPC mõnigi kord meie lahendada seliseidki küsimusi, millega Euroopa teised IPC koolituskeskused pole hakkama saanud. Kindlaks kvaliteedimärgiks võib pidada ka asjaolu, et Tallinna polütehnikumi esindaja kuulub standardite IPC-A-610 ja J-STD-001 rahvusvahelisse arendusrühma ning nimetatud standardite tehnilise koolituse arendusrühma. Samuti töötab polütehnikumis tänane ainuke IPC sertifitseerimismeeskonna Euroopa esindaja, kes on saanud väljaõppe IPC-s kohapeal.

Vähemalt üks kord aastas leiab polütehnikumis aset IPC seminar, kus on esinenud ettekannetega nii

IPC Euroopa esindaja Rootsist kui ka IPC sertifitseerimis- ja tehnoloogia-direktor USA-st. Polütehnikumi poole pöörduvad paljud mainekad ettevõtted välismaalt, et saata enda töötajad sertifitseerimisele just Tallinna. Selliseid soovide on tulnud Soomest, Lätist, Leedust, Bulgaariast, Omaanist, Singapurist ja Türgist.

Täna on polütehnikum IPC sertifitseerimismaailma täielikus tipus, kuid see sära ja hiilgus ei tulnud vaevalt: tee tippu on olnud omamoodi kolgata, mille läbimine poleks olnud mõeldav kooli juhtkonna toetuseta ja eestvedajate lõputu entusiasmiga.

VÄGA VAJALIK KA EESTI ETTEVÕTETE LE

IPC sertifitseerimiskoolituste vajalikkust Eesti ettevõtete edu tagamisel kinnitab asjaolu, et just ettevõtjate nõudmisel on tänased elektroonika tootmisega seotud kutsestandardid, nagu „elektroonikaseadmete koostaja” ja „elektroonikaseadmete tehnik”, ehitatud üles IPC standarditele. Nimetatud kutsestandardid algavad juba Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku teise taseme osakutsetest ning võimaldavad usinal õppijal jõuda läbi kuue järjekordse etapi välja neljandal tasemele, kusjuures vastavalt sertifikaadiksaamiseks saab sooritada üle kogu maailma eri koolituskeskustes ning ka Eestis sooritatud eksameid aktsepteeritakse üle maailma. Et ka tagasihoidliku võõrkeeleoskusega inimesed saaksid sobiva eestikeelse väljaõppe, tõlkis polütehnikumi töörühm kaks maailmas enam levinud IPC standardit (IPC-A-610 ning IPC/WHMA-A-620) eesti keelde ja koostöös Innove sihtasutusega soetati elektroonika ja automaatika vallas õpetavatele koolidele kummastki raamatust 300 eksemplari.

Keila Hariduse Sihtasutus

Keila Kool on Eestis ainulaadne erakooliseaduse raames tegutsev õppeasutus, mis annab tasuta põhja- ja gümnaasiumiharidust. Meie koolis õpib enam kui 1300 õpilast ligi 50 omavalitsusest. 2011. aasta jaanuaris sai valmis uus koolimaja, kus on head tehnilised võimalused tänapäevaseks õpetamiseks.

Vajame alates uuest õppeaastast täiskohvõtmusega

- **matemaatika-õpetajat,**
- **inglise keeleõpetajat,**
- **klassiõpetajat,**
- **poiste kehalise kasvatuse õpetajat.**

Ootused kandidaadile

Otsime inimest, kellel on erialane haridus (võib olla omandamisel) või koolis töötamise kogemus ja suur soov saada õpetajaks. Hindame oskust teha meeskonnatööd, empaatiavõimet ja soovi ennast arendada.

Palume oma elulugu ja kaaskiri saata **15. juuniks** e-aadressil kool@keilakool.ee. www.keilakool.ee

Töökuulutused saata e-aadressil marju@opleht.ee ilmumiseks kella kümneks teispäeval kella kümneks.

Info tel 683 3110, 5564 6671.

Õpetajate Leht ilmub enne puhkust veel 19. juunil.

Kahesuunaline keelekümblus jõuab sügisel Eesti lasteaeda

MEELI PARIJÕGI

Esimesed kaesuunalise keelekümbluse lasteaia- rühmad plaanitakse Eestis – Tartus, Pärnus ja Tapal – avada järgmisel õppeaastal. Kaesuunalise keelekümbluse programm pakub eesti ja vene kodukeele- ga lastele kakskeelset õppekeskkonda, arenemist mõlemas keeles ja kultuuri- riuumis.

SA Innove keelekümbluskeskus viis kevadel lasteaiaõpetajad kaesuuna- lise keelekümbluse kogemusi oman- dama Ameerika Ühendriikidesse Min- nesotasse.

Tallinna Vindi lasteaia keelekümb- lusõpetaja, kaesuunalise keele- kümbluse projekti koolitaja Hedi Minlibajeva, käisite Minnesotas kol- mes lasteasutuses. Mida seal näh- tust tasub üle võtta?

Eesmärk oli vaadata õpikeskkonda ja õppetegevusi, õpetajate ja õpilaste koostööd. Külastasime eri vanuserüh- mi, viiendast eluaastast viienda klassi- ni. Noorimad olid kolme-nelja-aasta- sed ja nelja-viieaastased eralasteaias.

Mis puudutab keskkonda, siis on ka meil täielikus keelekümbles põhim- öte, et seinad räägivad. Meie õpe- taja ootavad aga palju valmis ja trü- kitud materjali. Tahame, et materjal oleks hästi korrektne, ilus ja trükitud. Seal olid paljud seinal olevad õppema- terjalid valmistatud tegevuse käigus koos lastega. Näiteks olid ühised kok- kulepped ja reeglid mõnel pool laste joonistatud. Kui õpetaja loob tegevuse käigus materjali lastega koos, annab see lastele palju rohkem ja õpetajalgi on parem. Trükitud materjal ei pruugi alati töötada, aga oli näha, et seinal olev isetehtud materjal toimis ning oli lastele omane.

Panin tähele, et seal kasutati palju õppimismudeleid: individuaalne töö, rühmatöö, õpetaja-õpilase koostöö, paaristöö keskuses. Näiteks viienda klassi matemaatikatunnis oli huvitav rühmatöö, kus õpiti mürdusid. Kogu rühm pidi seda esitlema. Lapsed lep- pisid omavahel kokku, kes esitleb, kes mürdusid hoiab. Näitasid kehakeelga, kas mürd on suurem või väiksem. Kasutati kõiki õpistiile, õpiti kuul- mise, nägemise ja kehakeele ning tegutsemise abil. Õpetajad kasutasid küllalt palju mõtlemist ja analüüsi- mist nõudvaid ülesandeid: tuli mida- gi välja mõelda, võistelda teadmistes, lugeda teksti ja tuua sellest välja oluli- semad momendid.

Meid jagati klasside vahel ja mina sattusin matemaatika-tegevuste juur- de. Seal meeldis mulle näiteks, et las- tele anti koduseks ülesandeks valmis- tada korrutustabeli põhjal lauamäng. Lapsed tegid huvitavaid mänge, ka reeglid olid koostatud. Tunnis hakati neid mängima. Laudkond mängis kõi- gepealt oma mängud läbi ja siis liikus edasi, nii et kõik mängud said mängi- tud. Muidugi analüüsisid nad mängu õpetaja juhendamisel.

Mulle meeldis keeleõppe seisuko- halt väga, et õpetaja ei kiirustanud õigete vastuste ütlemisega. Ta pidas pausi ja andis aega mõelda, kui laps ei osanud kohe teises keeles vasta- ta. Ta ei öelnud ka ette, vaid suunas, näiteks teistelt lastelt küsima. Meie õpetajatega hiljem nähtu üle arutledes tegi rõõmu, et ka õpetajad, kes polnud keelekümbles osalenud, oskasid seda hästi analüüsida. Said aru, kui- das teises keeles õppivale lapsele toeks

Seinad räägivad: Minnesotas olid paljud seinal olevad õppematerjalid valmistatud tegevuse käigus koos lastega. FOTO: ERAKOOGU

olla, pidada pause, anda lapsele aega. Sageli on nii, et kui laps ei vasta, arvab õpetaja, et ta ei saa aru, ja ütleb ette või halvemal juhul tõlgib, kui laps mõtleb ja otsib sõnu. Mulle meeldis, et pausid peeti välja ja suunati lapsi sõpradelt küsima. Lapsed toetasid üksteist.

Oli näha, et õpilased tundsid ennast väga vabalt. Kui käis töö kes- kustes, istuti, kes kuhu tahtis, kas või nurka maha. Rühmatöö ajal polnud niisama juttu, vaid elav vestlus õpetaja antud teemal. Kuigi me sõna-sõnalt hispaania keelest aru ei saa, lugesime selle kehakeelest välja. Meie õpetaja- tel on sageli hirm, et kui rühmatööd tehakse pole igas keskkuses täiskasvanut, ei pruugi lapsed tööd teha. Nende laste puhul oli näha, et neile on maast madalast vastutustunnet õpetatud ja nad tõepoolest tegutsesid iseseisvalt, nii paaris- kui ka rühmatöös.

Mis on Minnesota praktika ja Eesti keelekümbeluse suurim erinevus?

Sealne suurem laste kaasatus ja aktiiv- sus. Meil on kindel põhimõte: üks ini- mene, üks keel, mis toimib hästi. Me ei kasuta tõlkimist ega laste emakeelt. Seal öeldi näiteks ka, et ühel semestril räägib õpetaja hispaania, teisel inglise keeles. Arutasime Eesti õpetajatega, et koolitustel peaks pöörama senisest enam tähelepanu sellele, kuidas muuta lapsi õppeprotsessis aktiivsemaks, et nad oskaksid rohkem vastutust võtta ega kordaks ainult õpetaja lausemalle.

Mis nipiga seda saavutada?

Keskustes tuleb rohkem tööd teha. Praegu ei ole paljudes keelekümb- lusrühmades tegevuskeskusi. Samuti käib see osa õppematerjalide koostamise kohta – teha seinalle materjale, nii et laps oleks seejuures aktiivne osaline.

Täielikus keelekümbles on meil

”MÕNIKORD ON VANEMATE OOTUSED EBAREALISTLIKULT KÕRGED. NÄITEKS, ET LAPS SAAKS AASTAGA SELGEKS EESTI KEELE KUI EMAKEELE.

juba pikem kogemus, ja ka mina teen rühmatöid, aga seal sai uusi mõt- teid ja mänge. Meil on ka põhimõte, et ei õpeta ainult kindlaid fraase ja lausemalle, vaid püüame, et lapsed ise kasutaksid keelt võimalikult palju, näiteks rühmatöös.

Kui laps keelekümbeluse programmi- ga lasteaia lõpetab, siis milline on tema eesti keele oskus?

Siis on tal funktsionaalne keeleoskus, ta saab elulistes olukordades hakka- ma. Kui laps lõpetab täieliku keele- kümbeluse rühma, on ta lisaks liht- samates olmesituatsioonides suhtle- misele suuteline ka läbitud teemadel vestlust arendama. Näiteks käisime loodusmuuseumis, kui teemaks olid põhja- ja lõunamaa loomad. Lapsed vestlesid sealse õpetajaga, esitasid eesti keeles küsimusi täiesti õigesti. Kõik oleneb lasteaia kohal käimisest. Kui laps käib kohal, siis garanteerime, et ta saab edaspidi hakkama. Koolis on vaja muidugi keelt edasi arendada, aga põhiline, et tal on alus ja julgus rääkida ning luua kontakte ka võõras- te täiskasvanutega teises keeles.

Kuidas hajutada hirmu lastevane- matel, kel on keelekümbeluse suhtes eelarvamus – äkki laps ei saa sel- geks kumbagi keelt?

Teeme vanematega eeltööd, enne kui nad lapse meile kirja panevad. Tegeleme nii ootuste kui ka hirmu- dega. Mõnikord on vanemate ootused ebarealistlikult kõrged. Näiteks, et laps saaks aastaga selgeks eesti keele kui emakeele. Kui ootused tuua reaalsuse piiridesse, ei teki hiljem konflikti.

Teeme neile lühikoolituse lapse keelelisest arengust, et nad teaksid näiteks, et väikiv periood on keele- kümbeluse loomulik. Kui sügisel alustame, tegeleme nende muredega lastevanemate koosolekul. Kui teame, millised hirmud neil on, ja suudame need maha võtta, siis on meie koos- töö parem. Lapsevanema hirmud tule- vad lapsega kaasa ning siis on temaga väga raske tööd teha.

Vanemad kasutavad aktiivselt või- malust tulla tegevusi vaatama. Kui sügisel lasteaeda tulevate laste vane- mad tulevad kevadel meie koolieeli- kuid vaatama, on nad üllatunud, et lapsed nii hästi eesti keelt räägivad.

Milline on Tapal keelekümbeluse tulevik?

SVETLANA DRUŽKOVA

Tapa Vikerkaare lasteaia õppealajuhataja, kaesuunalise keelekümbeluse projektis eesti keele õpetaja

Meil eksisteerivad ühe katuse all kaks kultuuri, mis annab hea võima- luse omavahel suhelda ja areneda. Eesti vanemad toovad lapsed meie lasteaeda just sooviga, et laps õpiks ka teist keelt. Meil on vene laste- aed, kuid on üks eesti õppekeele rühm, kus lapsed valmistuvad eesti kooliks.

Meie lasteaia keelekümbelust seni pole, kuid Tapa vene gümnaa- siumis on. Kuna meie vene keelt kõnelevad lapsed lähevad keele- kümbelusklassi, on meie kohustus nad korralikult kooliks ette valmis- tada. Kooliõpetajad annavad meile igal aastal tagasisidet, kuidas lastel õppimine edeneb. Meil toimub eesti keele kui teise keele õpe kaks-kolm korda nädalas rühmades, alates kol- mandast eluaastast. Õpetan eesti keelt juba paarkümmend aastat. Meie eesmärk on, et lapsed saaksid eesti keelest aru, oleksid julged seda kasutama ja oskaksid kooli minnes lugeda nii vene kui ka eesti keeles. Kasutan aktiivselt keelekümbeluse- toodikat, mida valdan tänu kooli- tustele. Üritan vähe tõlkida, kasutan kehakeelt jne. Kui ma pidupäevadel või lahtistes tundides räägin vene keeles, tähendab, et tahan vanema- tele abiks olla, lastega ses mõttes probleemi ei ole.

Sügisel avatakse meil kahe- suu-

nalise keelekümbeluse rühm. Selle vastu on huvi tundnud nii vene kui ka eesti vanemad. Lastevanemate arenguvestlustel selgus, et eesti vanemad pooldavad keelekümbelust. Rohkem mures olid vene vanemad, kelle lapsed käisid eesti rühmas. Üks ema lubas lapse mujale lasteaeda viia – vene keelest piisab koduski. Mina kui õpetaja ütlen, et mureks pole põhjust – lapsel, keda arenda- takse emakeeles korralikult, edene- vad ka teine ja kolmas keel.

Ka mina olin kunagi keelekümb- lusse kõhklevalt suhtuv vanem. Laps ütles, et ema, proovime. See oli viiendas klassis. Nägin, et alguses oli raske, ta pidi palju rohkem pin- gutama. Kümnes klassis võttis ta lisaks kohustuslikule inglise kee- lele juurde saksa ja prantsuse keele. Küsisin, kas ta ikka jõuab neid õppi- da – eesmärk oli kooli heade hin- netega lõpetada. Ta vastas, et see ei ole sugugi raske, sest ta sai sel- gekse keele õppimise mudeli. Laps lõpetas gümnaasiumi kuldmedali- ga. Nüüd on tal sõpru üle maailma ning ta oskab nendega eri keeltes suhelda.

Valdame mehega mõlemad eesti keelt, aga kodune keel on vene keel. Sugulastega suhtleme samuti ainult vene keeles. „Aktuaalset kaamerat” vaatame ka vene keeles. Nii et müts maha õpetajate ees, kes meie last aidasid. Nüüd toetan keelekümbelust kõhklisteta. Tean oma kogemustest, et see on kasulik.

Milliseid keelekümbeluse kogemusi Minnesotast soovite ka oma töös rakendada?

RITA ŠUMLJANSKI

Tapa Vikerkaare lasteaia õpetaja, kaesuunalise keelekümbeluse projektis vene keele õpetaja

Usaldada lapsi, anda neile otsus- tamisvabadust. Seal usaldati lapsi. Meie anname neile ette võimalikud variandid: saab teha nii, nii ja nii. Seal tulevad lapsed ülesannet lahenda- des ise võimaluste peale.

Kui oma kogemuse põhjal rääkida, siis eesti lapsevanemad pooldavad

keelekümbelust. Vene vanemad natu- ke kardavad, kas laps ikka saab eesti keele selgeks, kui tal ei ole terve päev tegevused eesti keeles. Olen neid jul- gustanud, et pole midagi halba, kui laps õpib pool päeva eesti keeles ja pool päeva emakeeles. Keele saab ta selgeks niikuinii ja siis võib teadmi- si omandada ükskõik kummas kee- les. Vahva oli Minnesotas näha, et see toimib. Loodame, et meil läheb sama hästi.

Vanakreeka keel viib juurtele lähemale

EELMISEL NÄDALAL LÕPETASID KOOLIAASTA 17 JAAN POSKA GÜMNAASIUMI NOORT, KEL AINSATE EESTI KOOLI GÜMNASISTIDENA OLII VÕIMALUS ÕPPIDA SEL AASTAL VANAKREEKA KEELT.

„Kõige rohkem innustas noori see, kui nad täiesti tundmatus keeles kirjutatud tekstist aru hakkasid saama,” ütles õppejõud Neeme Näripä, kes õpetas vanakreeka keelt Poska gümnaasiumi 10. ja 11. klassi õpilastele. FOTOD: EDGAR SEPP

VICTORIA PARMAS

Antiikkeeled on ikka klassikalise hariduse juurde kuulunud ning on ka nüüd välisriikide klassikalise hariduse andmisele pühendunud gümnaasiumide õppekavas. Poska gümnaasiumi direktor Helmer Jõgi kujundab oma koolist klassikalist gümnaasiumi, kus on teiste seas au sees ka keeled, sealjuures ladina ja vanakreeka keel.

Nende kahe antiikkeelega n-õ surnud keelteks nimetamisega ei ole õpetaja Neeme Näripä sugugi nõus. „Tegemist ei ole surnud keeltega,” ütleb nii ladina kui ka vanakreeka keelt tudeerinud Tartu ülikooli doktorant, kelle sõnul tuleb ladina keelde praegugi sõnu juurde. „On olemas selle keele huviliste organisatsioonid, üks Soome raadiojaam teeb isegi ladinakeelseid uudistesasteid ning seda ka päevapoliitikast. Eelmise sajandi keskpaigas jõudis ladinakeelne „Winnie Puhh” aga New York Timesi bestsellerite hulka.”

Kui asjasse süvenemata tundub ladina keele kui mitmes teadusharus kasutatava keele õppimine veel mõistetav, siis vanakreeka keele õppimise motivatsioonist ei pruugi ta aru saada. Miks õppida keelt, mida tänapäeval keegi ei kasuta?

„Kreeka kultuur oli ladinakeelse kultuuri alus ning see on mõjutanud Euroopa kultuuri tunduvalt rohkem kui hilisem Rooma-aegne ladinakeelne kultuur,” ütleb Neeme Näripä. „Võta või antiikkirjandus. Ikka teatakse „Kuningas Oidipust” ja Homerose eepost, aga need mõlemad on kirjutatud vanakreeka keeles. Esimese hooga on inimestel raske mõnd ladinakeelset teost nimetadagi. Vanakreeka keelt osates saad tegelda otse algmaterjaliga, päris juurtega. Ja muuseas, ka mitu tänapäeva raamatut on tõlgitud vanakreeka keelde, näiteks Harry Potteri lood ja Asterixi koomiksid.”

Järgmiseks toob ta näiteid meie sõnadest, mis pärinevad samuti vanakreeka keelest. Seal on pärit näiteks paljud teadusharude nimetused, nagu filosoofia (kr *φιλέω* – armastama ja *σοφία* – tarkus) ja bioloogia (kr *βίος* – elu ja *λόγος* – õpetus); samuti paljud arstiteaduses kasutatavad sõnad, olgu kas või süda (kr *καρδία*, aga ld hoopis *cor*).

„Paljusid sõnu teame ladina keelest, kuid roomlased võtsid need üle vanakreeka keelest, kirjutades kreeka sõnu lihtsalt oma tähtedega. Inimesed ei teadvusta, et nad teavad palju kreeka keelest tulnud sõnu,” ütleb klassikaline filoloog. Praegu õpivad Eestis vanakreeka keelt tulevased teoloogid, klassikalised filoloogid, filosoofid ning Poska gümnaasiumi 10. ja 11. klassi õpilased. Poska gümnaasiumi keelevalik on aastati erinev. Kui eelmisel aastal said humanitaarid valida suunaainena soome või ladina keele vahel, siis sellest aastast muutus ladina keel üle kooli valikaineks ning kokku oli seda kaks perioodi.

Et viia õpilased juurtele veelgi

lähemale, pakkus ülikooli õppejõud viimasel perioodil valikainena välja vanakreeka keele kursuse. Selgus, et huvilisi jagus, ning seda võrdsest nii humanitaaride kui ka reaaliide, nii poiste kui ka tüdrukute seas. Ette nähtud 35 koolitunniga jõudsid tänapäeva noored sellest iidvanast keelest ja kultuurist nii mõndagi teada saada.

Esimene ülesanne oli õppida kreeka tähtedega lugema ja neid kirjutama. Õppejõu kinnitusele said need, kes korralikult kohal käisid, selle nädalaga selgeks. Edasi õpiti minimaalselt grammatikat, ilma peensustesse ja eranditesse laskumata, et oleks võimalik tõlkida ja ise lauseid moodustada. Selleks oli vaja teha endale selgeks teatud sorti tegusõnade pööramine vähemalt ühes ajas ning teatud käändsõnade käänamine. Saksa keele oskajad olid eelisseisundis, sest vanakreeka keeles on vaid üks kään rohke kui saksa keeles ehk siis vaid viis käänet.

Algtööd selged, asuti lugema. Lasteraamatuid Neeme Näripä sõnul vanakreeka keeles pole, kuid žanriliselt on valida paljude tekstide vahel – on luulevormis eeposeid; näiden-deid, mida on lõbus lugeda; jutustavat proosat, mis kirjeldab lahinguid. Kursuse jooksul jõudsid vanakreeka keele õppijad lugeda väikest lõiku

Markuse evangeeliumist (uus testament on kirjutatud kreeka keeles) ja Homerose „Odüsseia” algust.

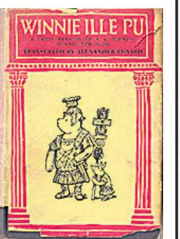
„Eestikeelseid õppematerjale selle keele tarvis eriti pole. Vähesed olemasolevad on gümnaasiumiõpilastele kas liiga igavad või keerulised,” nentis õppejõud, kel tuli õppematerjal ise koostada, kasutades selleks teistes keeltes välja antud õpikuid. Kuna ka sõnastikku pole, koostas ta iga teksti kohta väikese sõnastiku ise. Nii see teadmine vanast keelest tasapisi õpilasteni jõudis.

Algajale keeleõppijale on Neeme Näripä sõnul kreeka keele juures kõige raskem rõhu panemine, ja just kirjaliku rõhu panemine. „Selles keeles on kolme sorti rõhumärgid ning eri käänetes muudab rõhk asukohta. Vanasti rõhutati ka kõnes neid kolme eri moodi, kuid nüüd on sellest loobutud,” selgitas ta. „Rõhkudele me liigselt ei keskendunud. Proovisime rohkem tõlkida ja kõige rohkem innustaski noori see, kui nad täiesti tundmatus keeles kirjutatud tekstist aru hakkasid saama.”

Peale keele said õpilased selle kursuse jooksul teadmisi vanakreeka kultuurist. Õppejõu sõnul olid enamiku teadmised sellest enne kursuse algust üsna minimaalsed. „Ju oli kõike nii ammu õpitud, et isegi Oidipust ei mäletatud. Osati nimetada vaid Platonit ja Sokratest. Samas oli ka üllatajaid. Kursusel oli üks antiikmütide huviline neiu ja noormees, kel olid põhjalikud teadmised tolle aja lahingutest,” ütles õppejõud, kelle meelest võiks just gümnaasium olla koht, kus kasutada võimalusi ja valida endale veidi eksootilisemaid kursusi. „Mine tea, kas elus tulebki hiljem enam võimalust vanakreeka keelega kokku puutuda.”

WINNIE ILLE PU

Ka Karupoeg Puhhi tegemistest võib lugeda ladina keeles. Alan Alexander Milne'i raamatu „Karupoeg Puhh” ladinakeelne tõlge jõudis 1960. aastal New York Timesi bestsellerite edetabelisse ja püsis seal kaks nädalat. Tõlkija oli ungari päritolu arst Alexander Lenard (Lénárd Sándor, 1910–1972), kes tegutses ka kirjaniku, luuletaja ja maalikunstnikuna. Pärast Saksamaa anneksiooni põgenes ta Itaaliasse. Ta oli Vatikani raamatukogu sage külaline ja omandas seal suurepärase ladina keele oskuse. 1952. aastal kolis Lenard oma naisega Brasiiliasse ja töötas pliikaevanduses meditsiiniõnna, sest tema Austria omandatud arstidiplomit ei tunnustatud. Lisa teenis ta tõlkimisega. Lenard kõneles 12 keelt. „Puhhi” tõlkimiseks kulus tal seitse aastat. Esimesed sada eksemplari lasi ta trükkida oma raha eest Sao Paulos. Need raamatud saatis Lenard laiali kirjastustele üle maailma, pärast mida ilmusid juba suuremad tiraažid ja kordustrükid.

Miks õppida vanakreeka keelt?

MARJU LEPAJÕE
Tartu ülikooli õppejõud:

„Meie kultuuri piirkonnas tähendab töö allikatega ka antiigi mõt-tepärandi ja nn surnud keelte tundmist. Selle õppimine nõuab aga inimeselt lisaks an-dele

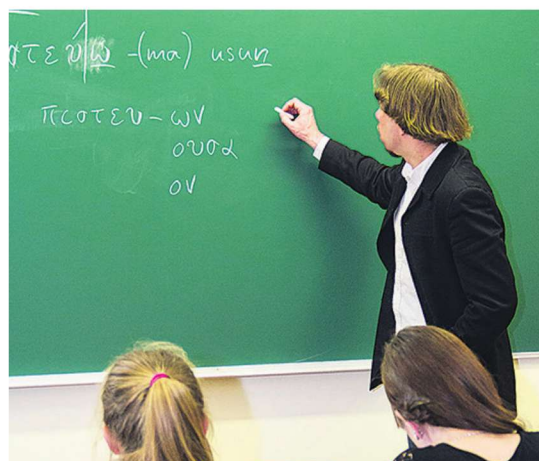
erakordset püsivust ja mingit põhjani ulatu-vat huvi. See on pikk, suhteliselt vaevarikas ja tegelikult garantiideta pingutamine, aga kui pärast kümnet ja enam aastat hak-kavad tulema viljad – mõistmine –, siis

suuremat naudingut lihtsalt ei ole inimesele antud. Suutlikkus luge-da vanakreeka keeles Homerost ja loetut mõista on inimese kui inimese privileeg.”

Raamatust „Roomlaste taltsutamine”, 2011, lk 444–445

Kuigi me ei tea päris täpselt, saab sellelt lingilt kuulata, kuidas vanakreeka keel võis kunagi kõlada

Ulf Stark: Kirjaniku esimene raamat ei tohi olla (liiga) hea

KIRJANDUSFESTIVALIL HEADREAD OLİ VÕIMALIK KOHTUDA MITME LASTERAAMATUTE AUTORIGA, KELLE TEOSSED VIIMASEL AJAL EESTI LASTENI JÕUDNUD. ROOTSI LASTEKIRJANIK ULF STARK, KES KIRJUTANU KÜMNEID RAAMATUID NING PÄLVINUD MITU RAHVUSVAHELIST AUHINDA, JUTUSTAS PRANTSUSE LÜTSEUMI, WESTHOLMI GÜMNAASIUMI JA VANALINNA HARIDUSKOLLEEGIUMI ÕPILASTE LUGUSID NAGU EHTNE MUINASJUTUVESTJA NING VASTAS KA ÕPETAJATE LEHE KÜSIMUSTELE.

MARI KLEIN

Mainisite oma esinemisel, et teie lemmikkirjanikud on – nagu ka paljudel eestlastel – Tove Jansson ja Astrid Lindgren. Milles seisneb nende fenomen?

Nad on alati lapse poolel. Kui nemad oma kirjanikukarjääri alustasid, koosnesid raamatud põhiliselt sellest, mida tohib ja mida mitte – neis kõlas täiskasvanu hää. Lasteraamatu keel oli kunstlik – nagu täiskasvanu räägiks lastega. Need kaks autorit võtsid last väga tõsiselt. Kuigi näiteks Tove Janssonil on mõned raamatud pigem täiskasvanutele mõeldud, on tema raamatud head ettelugemiseks. Praegu soositakse ise vara lugema hakkamist – ettelugemine hakkab kaduma. Minu arvates on ettelugemine tore nii lapsele kui ka vanemale. Eriti keerukamate tekstide puhul, mida lapsed ise lugeda ei saa.

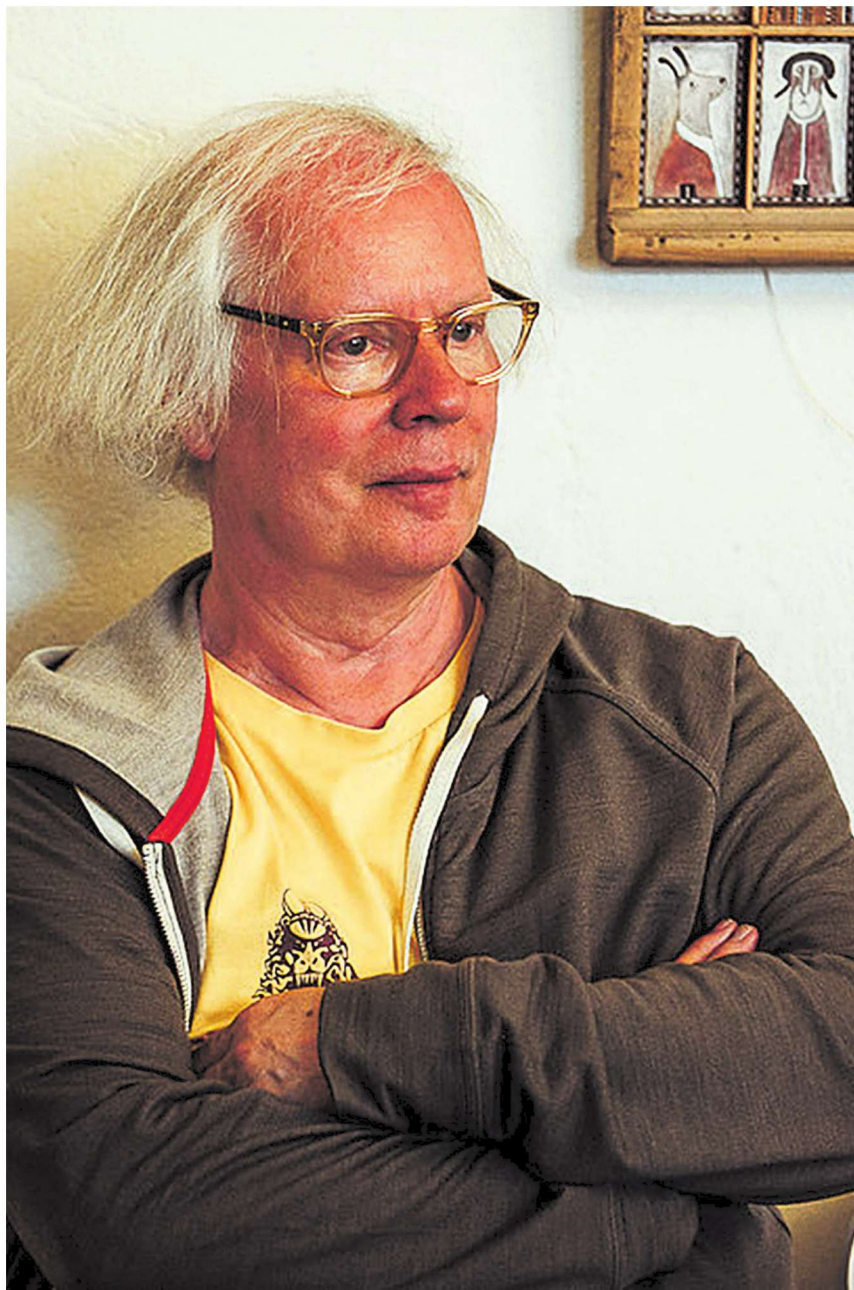
Teie raamatud on üldiselt väga realistlikud, aga oma viimases (eesti keelde tõlgitud) raamatus („Helin ja Suur Mõtleja“) olete sisse toonud fantaasiamaailma. Miks lapsed seda vajavad?

Ma ei ole küll kursis, kui palju neid on eesti keelde tõlgitud, aga võib öelda, et osa neist ongi sümbolistlik ja osa fantastika. Raamatud, mis põhinevad minu lapsepõlvel, on ju lugeja jaoks ka fantastika – nemad pole seda kogenud. „Helini ja Suure Mõtleja“ kohta öeldakse, et see pole ju Ulf Starki raamat – aga minu meelest on teema sama, mida ma käsitlen teistes raamatutes. Omal moel on see palju realistlikum kui teised mu raamatud, sest minu eesmärk seda kirjutades oli peegeldada tarbimisühiskonda, mis on kõikjal meie ümber. Perfektsed kehad ... Õuduslood, mille peale naeratakse, sest seda ei ole kunagi juhtunud – see on ju seesama, mismoodi praegu lõbutsetakse laupäeva õhtuti õudusfilme vaadates. Ükskord kodus pikutades võtsin kätte Astrid Lindgreni „Karlssooni Katuselt“, mis on ka puhas fantastika – see on võib-olla selle taustaks. Fantaasia on noortele aluseks, et nad saaksid luua midagi täiesti uut.

Millised on Rootsis probleemid laste ja lugemisega?

Praegu on aktuaalne loetud teksti mõistmise teema. PISA testist on tulnud välja, et loetud teksti mõistmine on tunduvalt halvenenud. Osaliselt on põhjus immigrandides – ühes ja samas koolis võib käia lapsi 70 rahvusest. Ka keeleõpe võib siis muutuda keeruliseks. Eriti kui sisserändajad elavad eraldi linnajagudes ja nende vanemad ei räägi rootsi keelt.

Ma kuulun Lesrõrle [Lugemishüing – M. K.] ühinguusse, mille abil käivad kirjanikud palju koolides esinemas. Problem on see, et paljud lapsevanemad ei käi oma lastega selles „raamatulossides“ nagu see siin [Rahva Raamatu Viru keskuse pood – M. K.] Me küsime, kuidas peaks siis raamatlapseni jõudma? Oleme kümme

Ulf Stark 29. mail Eesti lastekirjanduse keskses.

FOTO: DMITRI KOTJUH (WWW.KOTJUH.COM)

aastat teinud koostööd McDonaldsiga, nende väikeste mänguasjade asemel on lapsed saanud raamatu, mille valib välja Rootsi tuntuim lastekirjanduse kriitik. Need on olnud väga populaarsed. Populaarsemad kui mänguasjad. Alguses arutleti palju selle üle, miks peaks seda tegema. Nüüdseks oleme jaganud laiali kuus miljonit raamatut. Nende seas on olnud ka minu „Vilista mulle, Johanna“. See on olnud võimalus anda uuesti välja vanu raamatuid, tutvustada Põhjamaade lastekirjandust. Kui koolides käin, näen neid raamatuid kõikjal.

Rootsis ilmub aastas 2600 lasteraamatut ja pool neist on tõlked. Sellest 80% inglise või Ameerika algupärane. Asi on anglosaksi kirjanduse poole kaldu. Kõike seda juhib kirjastuste kasusaamise tahe.

Probleeme on vist ka nn poliitilise korrektsusega raamatutes. Näiteks Astrid Lindgreni (kuri)kuulus neegerikuningas jne.

On olnud intensiivne arutelu selle üle, kuidas raamatutes mustanahalisi kajastada, see puudutab ka illustrat-

sioone. Meil on üsna sõjakad mustanahaliste organisatsioonid. Arvan, et tänapäeval kirjutataksegi neist asjast teisiti. Ei kujutata mustanahalisi rumalate pärismaalastena. Aga ma ei pea õigeks muuta asju raamatus, mis on varem ilmavalgust näinud – tollal nähti asju teisiti, laps võiks seda näha ja mõista. Raamatus peaks saama kirjeldada maailma vabalt, nii, nagu seda nähakse. Lapsed peavad raamatu kaudu mõistma, mis on õige, mis vale. Alati on ohtlik, kui nn Vanem Vend otsustab, kuidas on õige. Kahjuks tundub mulle, Venemaal kipub see aeg tagasi tulema. Ka Ameerika Ühendriikides on soovitatud muuta „Tom Sawyerit ja Huckleberry Finni“, sest seal tegutsesid samuti mustanahalised.

Milline on Rootsis õpetaja staatus?

Õpetaja staatus on madalam, kui oli varem. Võib-olla on see seotud meie natuke liiga vaba pedagoogikaga. Õpetajast on saanud keegi, kes käib klassis ringi ja kiikab, mida lapsed teevad. Õpetaja pole enam see, kes õpetab. Näiteks Soomes on õpetaja autoriteet palju kõrgem.

MIDA RÄÄKIS ULF STARK EESTI KOOLILASTELE

• Endast

Minu nimi on natuke nagu indiaani nimi: Stark tähendab rootsi keeles *tugev* ja Ulf tähendab *hunt*.

• Lapsepõlvest

Üks hallipäine onu – Sigmund Freud – on öelnud, et kõik, mis sa teed lapsepõlves, on sulle oluline ka täiskasvanuna. Kui ma kirjutama hakkasin, tundus alguses, et mul ei ole oma lapsepõlvest midagi meeles. Siis hakkas vähehaaval tulema. /.../ Me elasime vanadekodu lähedal – oli inimesi, kes eksisid ära ja satustid meie maja juurde. /.../ Aga näiteks mu vennal on hoopis teistsugused mälestused kui minul. /.../ Kõik inimesed, kellega me elus kokku puutume, jätvad meisse oma jälje. Minu jaoks on endiselt olulised minu ema ja isa, kes on juba ammu surnud. Vahel on tunne, et praegu on mul isaga palju lihtsam rääkida, et ta saab must palju paremini aru.

• Kirjanikest

Minu lemmikkirjanik on Tove Jansson. /.../ Ja oleks Pipi – kui ta oleks raamatuid kirjutanud –, seega siis Pipi autor Astrid Lindgren. Minu muide sündinud samal ajal kui mina ise – 1945. aastal. Paar korda õnnestus mul Astrid Lindgreniga ka kohtuda. Astrid Lindgren andis mulle üle ühe auhinna. Ta küsis minult mu vanemate kohta ja kui ma ütlesin, et nad on surnud, ütles ta, et võib mulle emaks olla. Ma olen katsunud olla talle hea laps.

• Kirjutamisest

Kui ma koolis käisin, olin ma vasakukäeline, aga mind sunniti kirjutama parema käega – seega oli kirjutamine minu jaoks väga raske. /.../ Ma alustasin kirjutamist, kui olin 19 – see esimene raamat oli muide üsna halb. Aga samas on hea alustada kirjutamist halbade raamatutest. Siis saab minna ülespoole. Oleks ju halb, kui esimene raamat oleks väga hea ja järgmised aina halvemad. /.../ Raamatut kirjutades on kasulik kirjutatud teksti aeg-ajalt kõva häälega ette lugeda. Kiri pole ainult

kirjutatud tekst, vaid ka kõla ja toon, mis lugedes ilmnevad. Tavaliselt kutsun ma kuulama meie koera Morgani, kellel on siis luba lesida minu töötoas sohval ja kuulata, kui ma ette loen.

• Tõlkimisest

Maailm oleks palju vaesem paik, kui ei oleks tõlkijaid, kes lasevad raamatutel maailmas ringi rännata. Minu abikaasa on tõlkija – sageli kuulen tema toast, kuidas ta kirub ja vannub, kui peab mõnda sõna ümber panema. Ta vannub soome keeles – siis ei saa meie koer sellest aru.

• Raamatutest

Minu arvates ei pea raamatud olema ainult lõbusad. Ja pole üldse halb, kui raamatut lugedes pisarad silma tulevad, sest kurbus on üks paljudest tunnetest, mida me tunneme.

• Oma raamatutest

Mulle on oma raamatutest kõige lähedasem „Vilista mulle, Johanna“. Rootsi televisioon on teinud sellest filmi, mida näidatakse juba 21 aastat igal jõuluõhtul.

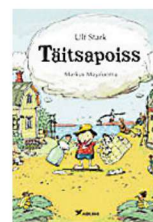
• Oma uuest raamatust

See on üks üsna imelik raamat. Selle peategelane on Helin, 10-12-aastane tüdruk, kellele ei meeldi üldse matemaatika. Kui ma väike olin, siis mulle ka ei meeldinud, aga mu isale meeldis väga. Helin püüab lahendada matemaatikaülesannet, mis tal üldse välja ei tule. Aga seda ta ka ei taha, et isa appi tuleks. Lõpuks saab ta nii vihaseks, et rebib õpiku katki, läheb oma tuppa ja paneb ukse kinni. Helini isa ütleb, et mõnikord lahenevad matemaatikaülesanded iseenesest uneajal. Mõnikord on võib-olla teigi nii, et kõige paremad mõtted tulevad öösel või hommikul. Palju kõige paremaid avastusi on maailmas tehtud uneajal. Äkki peaks ka koolis olema voodid? (Saalist kostab üksmeelne „Jaaaaa!“.)

• Oma kõige uuemast raamatust

Parajasti on mul pooleli raamat, mis räägib loomast, keda olemas ei ole.

ULF STARKI RAAMATUID

„Täitsapoiss“
Koolibri,
2013,
tlk Ülle Kiivet

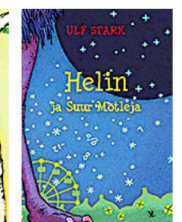
„Võidumees“
Koolibri,
2013,
tlk Ülle Kiivet

„Vilista mulle, Johanna“
Koolibri,
2014,
tlk Ülle Kiivet

„Väike ja tugev“
D&K, 2014,
tlk Allar
Sooneste ja
Ülle Kiivet

„Helin ja Suur Mõtleja“
D&K, 2015, tlk
Allar Sooneste
ja Kadi-Riin
Haasma

RÕUGE PÕHIKOOL

avab 01.09.2015 kaks 1. klassi.
Seoses sellega võtame
tööle kolmeks õppeaastaks
(2015–2018) I kooliastme
entusiastliku ning elurõõmsa

klassiõpetaja.

Palume esitada avaldus koos haridust
tõendava dokumendi koopia ja CV-ga
1. juuliks e-aadressil raugepk@werro.ee
või toomas.raju@mail.ee.
Info tel 510 4900.

**PÄRNU KUNINGA
TÄNAVA PÕHIKOOL**

kuulutab välja konkursi

**vene keele
õpetaja 1,0 ametikohale.**

Kandideerimiseks esitada avaldus,
CV, haridust tõendavate dokumentide
koopiad hiljemalt **19. juuniks** aadressil
koidula@kuninga.parnu.ee või
Pärnu Kuninga Tänav Põhikool,
Kuninga 29, 80014 Pärnu.
Täpsem info tel 443 7948.

**KURESSAARE
MUUSIKAKOOL**

pakub alates 1. septembrist tööd

kitarriõpetajale.

Info <http://tinyurl.com/KMKvakants>.

**LAAGNA
GÜMNAASIUM**

vajab oma meeskonda täistööajaga

muusikaõpetajat.

Vajalik magistrikaad.
Tööleasumise aeg 21.08.2015.
CV-d ootame **18. juuniks** aadressil
oppealajuhatajad@laagna.edu.ee.
Info telefonil 632 7323.

**Tahvliid
Tunniplaanid
Ekraanid
Õppevahendid****Koolide Varustus OÜ**

Puuvilla 19, Tallinn, tel 551 6363
www.koolidevarustus.ee

**MTÜ VALGA
ARVUTIKESKUS**

on arvutikoolituste ja
tõõharjutuste läbiviija üle Eesti.

**Võtame tööle
tõõharjutuste
vastutavaid
juhendajaid.****Nõuded kandidaatidele:**

kõrgharidus sotsiaaltöö,
kasvatusteaduse, psühholoogia,
eripedagoogika, andragoogika alal
või muu kõrgharidus ja töökogemus
sotsiaaltöö vallas.

Omalt poolt pakume

- huvitavat ja vaheldusrikast tööd,
- toetavat ja sõbralikku meeskonda,
- head ja konkurentsivõimelist palka.

Oma CV ja haridust tõendavate
dokumentide koopiad saada
aadressil info@walk.ee.
Info tel 5663 4269.

**Pikakannu
kool**

PIKAKANNU KOOLIL

on rõõm kuulutada välja
konkurss leidmaks
särasilmseid, oma tööd ja
lapsi armastavaid õpetajaid:

- väikeklassi-
õpetaja (1. ja 4. klass),
- loodusainete
õpetaja
(matemaatika, keemia, füüsika),
- lasteaiaõpetaja.

CV, avaldus ja haridust tõendavad
dokumendid saata info@pikakannu.ee
15. augustiks.
Lisainfo telefonil 502 8783.

**RAKVERE
AMETIKOOL**

võtab uuest õppeaastast tööle

- eesti keele
ja kirjanduse
õpetaja,
- grupijuhendaja.

Tööleasumise aeg 24. august 2015.
Avaldus, CV ja haridust tõendavate
dokumentide koopiad esitada
hiljemalt **16. juuniks** aadressil Piiri 8,
44316 Rakvere või e-aadressil
kylliki.normak@rak.ee.
Lisainfo tel 329 5033 ning kooli
koduleheküljel <http://www.rak.edu.ee/>.

KOSE GÜMNAASIUM

kuulutab välja konkursid
järgmistele ametikohtadele:

- põhikooli/gümnaasiumi
**inglise keele
õpetaja**
1,0 ametikohaga,
tähtajatu tööleping;
- põhikooli/gümnaasiumi
**eesti keele
ja kirjanduse
õpetaja**
1,0 ametikohaga,
asendusõpetajana
lapsehoolduspuhkuse ajaks;
- põhikooli/gümnaasiumi
**vene keele
õpetaja**
osalise koormusega
(0,5 ametikohaga),
tähtajatu tööleping.

Nõutav

- vastavus HTM-i määrusele
nr 30, 29.08.2013 „Direktori,
õppealajuhataja, õpetajate
ja tugispetsialistide
kvalifikatsiooninõuded” § 3,
- kehtiv tervisetõend.

Tööleasumise aeg 26. august 2015.
Avaldus, CV ja kvalifikatsiooni
tõendavate dokumentide koopiad saata
30. juuniks kella 16-ks aadressil Pikk 12,
Kose alevik, Kose vald, 75101 Harjumaa
või e-aadressil kool@kose.edu.ee või
portaali CV-Keskus vahendusel.

**KOIGI KOOL
JÄRVAMAAL**

võtab alates 24. augustist
konkursi korras tööle

**loodusainete
õpetaja**

loodusõpetus – 8 nädalatundi
bioloogia – 5 nädalatundi
geograafia – 6 nädalatundi
keemia – 4 nädalatundi
loodusring – 1 nädalatund

**klassiõpetaja,
1, 0 ametikohta
(lisaks võimalik pikapäevavõim
ning rahvatantsuring)**

Vajalikud dokumendid saata
koigikool@hot.ee.
Täpsem info telefonil 5348 1225.

**PEETRI
LASTEAED-PÕHIKOOL**

Harjumaal Rae vallas pakub tööd

- eripedagoogile,
- inglise keele
õpetajale,
- klassiõpetajale,
- matemaatika-
õpetajale,
- lasteaiaõpetajale.

Avaldus ja CV esitada
hiljemalt **30. juuniks** aadressil
sekretar@petri.edu.ee või Pargi tee 6,
Peetri alevik, Rae vald, 75312 Harjumaa.
Info tel 606 8855.

OSKAR LUTSU PALAMUSE GÜMNAASIUM

võtab alates 2015/2016. õppeaastast tööle

- töö- ja tehnoloogiaõpetuse õpetaja
(0,8 ametikohta),
- koolipsühholoogi (0,6 ametikohta),
- ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja
(0,6 ametikohta).

Avaldus, elulookirjeldus ja ametikohale esitatud nõuetele vastavust tõendavate
dokumentide koopiad esitada **19. juuniks** aadressil Kooli 2, Palamuse,
49226 Jõgevamaa või digitaalselt allkirjastatult e-postiga kool@palamuse.edu.ee.
Täiendav info tel 509 3391, kuuno@palamuse.edu.ee.

SONDA KOOL

võtab uuest õppeaastast tööle

**eesti keele ja
kirjanduse õpetaja**

(liitklassidesse osalise
koormusega).

Kandideerimiseks esitada avaldus,
CV, haridust tõendavate dokumentide
koopiad hiljemalt **14. augustiks**
aadressil Sonda Kool, Lembitu 9,
Sonda, 43001 Ida-Virumaa.

Info tel 5818 8727,
sondakool@sonda.ee.

LEHTSE KOOL

kuulutab välja konkursi

**ajalooõpetaja
ametikohale (0,35 ametikohta).**

Kandideerimiseks esitada avaldus,
CV, haridust tõendavate dokumentide
koopiad hiljemalt **30. juuniks** aadressil
info@lehtsekool.ee või Lehtse Kool,
Tõrakõrve küla, 73615 Lääne-Virumaa.
Täpsem info tel 527 4414.

**TÕSTAMAA
KESKKOOL**

võtab uuest õppeaastast tööle

- gümnaasiumi
**matemaatika
asendusõpetaja**
(1,0, lapsepuhkuse ajaks),
- klassiõpetaja (1,0).

Avaldus, CV, haridust
tõendavad dokumendid saata
toomas.mitt@tostamaa.ee.
Info telefonil 526 1935.

**VÕRUMAA
KUTSEHARIDUSKESKUS**

VÕRUMAA KUTSEHARIDUSKESKUS

kuulutab välja avaliku konkursi järgnevate töötajate leidmiseks:

- tehnoloogia valdkonna juht,
- mehhatroonika valdkonna
kutseõpetaja,
- inglise keele kutseõpetaja.

Kandideerijatel esitada kirjalik avaldus, CV, haridust tõendavate dokumentide
koopiad, isikut tõendava dokumendi koopia **26. juuniks** e-aadressil vkhk@vkhk.ee
või postiaadressil Võrumaa Kutsehariduskeskus, Väimela, 65566 Võru maakond.
Täpsem info telefonil 785 0803, 5668 9042 (õppedirektor).

**Kutsume õpetajaid ja koolitajaid
suvistele kursustele!****Valik suvistest kursustest:**

- Tasakaalu loomine 10.08 Tallinn, 14.08 Tartu
- Loova ja teraapilise kirjutamise kursus Valgemetsa puhkemaja 11.–12.08
- Väikelapse kõne arengu toetamine 13.–14.08 Tartu, 27.–28.08 Tallinn
- Koostöö lastevanematega, lastevanemate kaasamine
14.08. Tallinn, 19.–20.08 Tartu
- Väikelaste loovtegevused lastega töötajatele 17.08 Tallinn, 26.08 Tartu
- Muusikaõpetus läbi pärimusliku mängu, laulu ja tantsu
17.08 Tartu, 26.08 Tallinn
- Esmaabikoolitus 17.–18.08 Tallinn, 27.–28.08 Tartu
- Aja juhtimine ja enesemotivatsioon 18.08 Tartu
- Täiskasvanute koolitaja professionaalne areng 18.08 Tallinn, 27.08 Tartu
- Projektikirjutamise e-õpe 24.08
- Täiskasvanute koolitaja 26.08 Tartu

Täpsem info ja registreerimine tel 733 3690, 5332 6481, koolitus@reiting.ee.
Vaata ka teisi koolitusi www.reiting.ee.

HAANJA KOOL

vajab

▪ **tööõpetuse õpetajat**alates 1. septembrist
(koormus 6 t)▪ **abiõpetajat**aastaks algklassi liitklassi
(koormus 13 t)

Vajalikud dokumendid (kvalifikatsiooni tõendav dokument, CV) esitada elektroonselt kooli direktorile urmas@haanja.edu.ee, tel 517 4578.

KULLAMAA KESKKOOL

võtab alates 1. septembrist tööle

▪ **poiste kehalise kasvatuse õpetaja** (10 tundi),▪ **logopeedi** (0,25 ametikohta),▪ **käsitööõpetaja** (8 tundi).

Kandidaadidelt eeldame vastavust kvalifikatsiooninõuetele.

Avaldus, elulookirjeldus ja haridust tõendavate dokumentide koopiad saata hiljemalt **10. juuliks** aadressil „Õpetaja“, Kullamaa Keskkool, Kullamaa, 90701 Läänemaa.

Info e-post keskkool@kullamaa.ee, tel 0477 5755, 5147 1855.

TALLINNA SÜDALINNA KOOL

võtab uuest õppeaastast tööle

▪ **klassiõpetaja** (väikeklass 1,0 koormusega),▪ **poiste kehalise kasvatuse õpetaja** (kuni 1,0 koormusega).

Kandidaadilt ootame vastavust kvalifikatsiooninõuetele.

CV palume saata hiljemalt **15. juuniks** direktor@sydalinna.edu.ee. Lisainfo telefonil 618 0150.

LÜLLEMÄE PÕHIKOOL

võtab alates 24. augustist tööle

▪ **eesti keele ja kirjanduse õpetaja** (1,0),▪ **inglise keele õpetaja** (1,0; asendusõpetaja),▪ **klassiõpetaja** (0,9)▪ **klassiõpetaja** (0,9) soovitaval kunstiõpetaja lisaerialaga (asendusõpetaja),▪ **eripedagoogi/logopeedi** (1,0).

Kandideerimiseks esitada avaldus, CV, haridust tõendavate dokumentide koopiad hiljemalt **19. juuniks** aadressil Lüllemäe Põhikool, Lüllemäe küla, Karula vald, 68116 Valgamaa või e-kirjaga aadressil kool@karula.edu.ee. Täpsem info tel 5354 2235, e-post kool@karula.edu.ee.

VALTU PÕHIKOOL

võtab alates 2015/2016. õppeaastast konkursi korras tööle

väikeklassiõpetaja.

Avaldus, elulookirjeldus ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiad saata hiljemalt **1. juuliks** aadressil Staadioni 1, 79520 Kaarepere või e-aadressil valtu.kool@kehtna.ee.

Info telefonil 509 2580.

TALLINNA SIKUPILLI LASTEAD

otsib oma kuuerühmalisse meeskonda

▪ **õpetajat** (2,0),▪ **õpetaja abi** (1,0).

Tööleasumine augustis.

Sooviavaldus, CV ja haridust tõendavate dokumentide koopiad saata hiljemalt **2. augustiks** e-aadressil sikupilli@la.tln.edu.ee või aadressil Kivimurru 3, 11411 Tallinn.

Lisainfo telefonil 621 5433.

EBS Gümnaasium

Majandus- ja ettevõtlussuunaga

EBS GÜMNAASIUM

võtab alates uuest õppeaastast tööle

▪ **bioloogia- ja geograafia-õpetaja,**▪ **osalise koormusega matemaatika-õpetaja.**

Gümnaasiumiklasside õppetöö toimub nii eesti kui ka inglise keeles.

CV palume saata hiljemalt **22. juuniks** aadressil kersti.uudla@ebs.ee.

Lisainfo telefonil 665 1348.

NARVA VANALINNA RIIGIKOOL,

mis töötab keelekümbulus-metoodika alusel (õppekeel on eesti keel), kuulutab välja konkursi järgmiste ametikohtade täitmiseks 2015/2016. õa

gümnaasiumis:

▪ **eesti keel ja kirjandus emakeelena,** (täis- ja osaline koormus)

põhikoolis ja gümnaasiumis:

▪ **kunst,** osaline koormus▪ **bioloogia,** osaline koormus▪ **ühiskonna-õpetus,** osaline koormus

Nõutav kvalifikatsioonile vastav haridustase ja riigikeele oskus.

CV, avaldus ja haridust tõendavate dokumentide koopiad saata hiljemalt **18. juuniks** postiaadressil Narva Vanalinna Riigikool, Kraavi 2, 20307 Narva või e-aadressil sekretar@nvrk.edu.ee. Info tel 357 2556, 357 2557.

HAGUDI PÕHIKOOL RAPLAMAAL

vajab 2015/2016. õppeaastast kvalifikatsiooninõuetele vastavat

▪ **matemaatika-õpetajat** (20 tundi),▪ **vene keele õpetajat** (12 tundi).

Avaldus ja CV palume saata **1. juuliks** kool@hagudi.ee.

Täiendav info kooli kantsleist 487 1499 või kool@hagudi.ee.

PÄRNU VABAKOOL

pakub uusi täiskohaga väljakutseid sulle, avatud meelega

▪ **matemaatika-õpetaja** (1,0) ja▪ **inglise keelt emakeelena kasutav inglise keele õpetaja** (1,0).

Avaldus, CV ja haridust tõendavate dokumentide koopiad saata **19. juuniks** meilile vabakool@vabakool.ee.

Info 5697 8555, direktor.

TABASALU ÜHIS-GÜMNAASIUM

asub Eesti põhjarannikul Tallinnast umbes 8 km läänes. Harku vallas on neli üldhariduskooli, millest Tabasalu Ühisgümnaasium on oma 40 klassikomplekti, üle 900 õpilase ja 80 õpetajaga suurim.

Seoses kooli suurenemisega otsime oma kollektiivi

põhikooli mitme aine õpetajat

hariduslike erivajadustega (HEV) õpilastele.

Avaldus, CV ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiad saata hiljemalt **22. juuniks** kontakt@tyg.edu.ee või aadressil Kooli 1, Tabasalu, Harjumaa.

Täpsem info kooli telefonidel 603 2009, 515 3077.

PUHJA GÜMNAASIUM

võtab alates 1. septembrist konkursi korras tööle

▪ **füüsikaõpetaja** (0,5 ametikohta),▪ **klassiõpetaja** inglise keele või **matemaatika lisaerialaga** (1,0 ametikohta, põhikool),▪ **inglise keele õpetaja** (1,0 ametikohta, põhikool),▪ **matemaatika-õpetaja** (0,5 ametikohta, asendusõpetaja),▪ **tehnoloogia-õpetaja** (0,5 ametikohta).

Avaldus, CV ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiad palume saata hiljemalt **19. juuniks** e-aadressil kool@puhja.ee.

Lisainfo heidi@puhja.ee või tel 5884 4799.

PÜÜNSI KOOL

otsib oma tegusasse kollektiivi

▪ **lasteaiaõpetajat**

(1 koht),

▪ **õpetaja abi lasteiaiosas** (1 koht).

Tööleasumine on augustis.

Avaldus ja CV saata aadressil Püünsi Kool, Kooli tee 33, Püünsi küla, 74013 Viimsi vald või e-aadressil jekaterina@pyynsi.edu.ee.

KIHNU KOOL

otsib alates algavast õppeaastast

▪ **matemaatika-õpetajat** (0,5),▪ **vene keele õpetajat** (0,4),▪ **poiste tööõpetuse õpetajat** (0,2).

Saarel viibimisel elamispind.

Direktori tel 501 8202, kool@kihnu.ee.

TALLINNA LASTEAD NÕMMEKANNIKE

ootab oma kollektiivi

õpetajat.

Tööleasumise aeg on 3. august.

CV saata nommekannike@la.tln.edu.ee. Info 651 4765.

KADRINA LASTEAD SIPSİK

võtab konkursi korras tööle

▪ **lasteaiaõpetaja** 1,0 ametikohaga,▪ **liikumisõpetaja** 0,375 ametikohaga Hulja rühmades.

Tööleasumise aeg 1. september.

Kandidaadilt ootame

- väga head suhtlusoskust,
- valmisolekut meeskonnatöös,
- positiivset ellusuhtumist,
- vastavust kvalifikatsiooninõuetele.

Avaldus, CV ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiad saata **22. juuniks** aadressil Kadrina lasteaed Sipsik, Pargi 5, Kadrina, 45201 Lääne-Virumaa või e-aadressil sipsik@kadrina.ee. Info tel 325 5084, 5333 4507.

Tartu linnavalitsuse haridusosakond

kuulutab välja konkursi Hariduse Tugiteenuste Keskuse (asukohaga Tähe 56, Tartu)

JUHATAJA

ametikoha täitmiseks alates 17. augustist 2015. a.

Kandidaadil peab olema:

- 1) magistriskraad või sellele vastav kvalifikatsioon eripedagoogika, psühholoogia või pedagoogika valdkonnas;
- 2) vähemalt viieaastane eripedagoogilise, psühholoogialase või pedagoogilise töö staaž;
- 3) vähemalt kolmeaastane samaväärse asutuse või organisatsiooni juhtimise kogemus juhina või juhi asetäitjana või läbitud juhtimiskoolitus (vähemalt 240 tunni ulatuses);
- 4) juhtimiskompetentsid organisatsiooni arengu juhtimise, õpikeskkonna kujundamise, personalijuhtimise, ressursside juhtimise ja enesejuhtimise valdkonnas.
- 5) eesti keele oskus kõrgtasemel;
- 6) ühe võõrkeele oskus vähemalt suhtlustasandil;
- 7) ettevõtlikkus ja algatusvõime;
- 8) koostööoskus ja väga hea suhtlemisoskus;
- 9) õpi- ja otsustusvõimelisus, analüüsimis- ja planeerimisvõime.

Kandideerimiseks vajaliku teabe leiate www.tartu.ee/htk

Dokumendid tuleb esitada Tartu linnavalitsuse haridusosakonda (Raekoja plats 12, 51004 Tartu) hiljemalt **18. juunil 2015. a.**

Tartu linnavalitsuse haridusosakond

kuulutab välja konkursi Tartu Karlova kooli (asukohaga Lina 2, Tartu)

DIREKTORI

ametikoha täitmiseks alates 17. augustist 2015. a.

Kandidaadil peab olema:

- 1) magistriskraad või sellele vastav kvalifikatsioon;
- 2) juhtimiskompetentsid organisatsiooni arengu juhtimise, õpikeskkonna kujundamise, personalijuhtimise, ressursside juhtimise ja enesejuhtimise valdkonnas;
- 3) vähemalt 3-aastane juhtimiskogemus õppeasutuse juhtkonnaliikmena;
- 4) teadmised kaasaegsest õpikäsitusest ja õppiva organisatsiooni põhimõtetest;
- 5) eesti keele oskus kõrgtasemel;
- 6) ühe võõrkeele oskus vähemalt suhtlustasandil;
- 7) vastutustunne, korrektsus ja täpsus;
- 8) koostööoskus ja väga hea suhtlemisoskus;
- 9) õpi- ja otsustusvõimelisus, analüüsimis- ja planeerimisvõime.

Kandideerimiseks vajaliku teabe leiate www.tartu.ee/karlova

Dokumendid tuleb esitada Tartu linnavalitsuse haridusosakonda (Raekoja plats 12, 51004 Tartu) hiljemalt **18. juunil 2015. a.**

Õpilasmalevad alustavad töösuve

FOTO: TALLINNA ÕPILASMALEV

TIINA VAPPER

Just nimelt õpilasmalevad, sest kunagise ühe suure üle-eestilise õpilasmaleva asemel tegutseb praegu üle 40 malevakorraldaja, neist kolm suuremat Tallinnas, Tartus ja Pärnus. Nõukogude aja lõpus õpilasmaleva tegevus hääbus, aastatuhande vahetusel hakati malevaid taas looma ja praegu on malevlasi üle Eesti kokku umbes neli ja pool tuhat.

Tallinna õpilasmalev pakub tööd pea tuhandele noorele

Tallinnas avatakse malevasuvi 25. juunil. Noorte põhitegevus on marjakorjamine ning mitmesugused heakorra-, haljastus- ja koristustööd, lisaks töötavad õpilased farmides ja taludes, korrastavad vanu mõisaparkke, lõövad kaasa ürituste korraldamisel ja teevad palju muud.

„Tööandjaid leida ei ole lihtne, neid võiks rohkem olla,” tunnustab Tallinna õpilasmaleva juht Ott Väli. „Selleks on meil staabis tööl eraldi inimene, kes otsib tööandjaid ja sõlmib kokkuleppeid. Alaealise töövõtmisel on tingimused rangemad kui täiskasvanute puhul, palju on piiranguid. Riik võiks sellega seoses teha tööandjatele soodustusi, sellist on juttu olnud, kuid paraku pole neile seni ühtki boonust pakutud.”

Malevajuhi sõnul täitsid esimesena välgukiirusel just linnarühmad, kuhu oli tahtjaid viis korda rohkem kui kohti. „Kõige suuremat huvi näitasid üles 13–14-aastased põhikooli-õpilased. Et kõik soovivad vastu võtta, peaks linnas olema 400 töökohta lisaks. Gümnaasistide huvi õpilasmalevas töötamise vastu on aga vähenenud. Põhjust näen selles, et neil on võimalus endale suveks ka tasuvam töökoht leida, lisaks on paljud noored väitnud, et eelistavadki suve kodus veeta ja lihtsalt puhata. Praegu on linnast väljas asuvatesse rühmadesse 15–18-aastastele noortele veel vabu kohti.”

Kõige rohkem soovisid linnarühmadesse kandideerinud tööle minna Tallinna loomaaeda, mille üks põhjus on malevajuhi arvates see, et loomaaias on rühm nii tööd tehes kui ka vaba aega veetes koos. Tihti töötavad rüh-

maliikmed eraldi – näiteks ETK poerühmades ollakse paarikaupa ametis Konsumites ja Maksimarketites ja kokku saadakse alles pärast tööpäeva lõppu toimuvatel rühmaüritustel. Tallinnast väljas tegutsevatest ööpäevarühmadest oli populaarseim Ranna Rantšo, kus noored teevad talutöid ja saavad kolm nädalat koos elades kogeda ka malevaromantikast.

Kui suurema osa tööde puhul on fikseeritud kindel tunnipalk ja igaüks saab oma töötasu juba ette välja arvutada, siis marjakorjamisel sõltub palk peamiselt korjajast endast. Ott Väli toob näite, et ühe noormehe teenistus maasikapõllul oli eelmisel aastal tublisti üle 300 euro, mis on väga hea tulemus. Noormees võttiski õpilasmalevasse tulles sihiks nii lõbusalt vaba aega veeta kui ka tõsiselt tööd teha.

Tallinna õpilasmaleva staabi liikmed (vasakult): Kristiina Herkül, Kadi Mitt ja malevajuht Ott Väli. FOTO: TIINA VAPPER

„Mina väärtustangi õpilasmaleva puhul kõige rohkem töökasvatust, just seda, et õpilasmalev annab reaalse elu kogemuse ja valmistab noore inimese tööeluks ette. Kindlasti õpetab malev ka iseseisvust ning arendab vastutustunnet ja üksteisega arvestamist,” kinnitab Ott Väli.

IGA RÜHM ON OMA NÄGU

Olulise osa malevaelust moodustab eakaaslastega suhtlemine. „Malev aitab iseenast paremini tundma õppida ning põhimõtted ja arusaamad paika panna,” leiab Kristiina Herkül, kellel on kogemusi nii malevasena kui ka juba kuuendat aastat rühmajuhiina. Kristiina peab rühmajuhiina tähtsaks seda, et koos veedetud aja lõpuks kujuneks 15–20 noorest üksteisega arvestav meeskond. „Tutvumist alustame meeskonnamängudega, teeme sporti – eriti populaarne on malevas võrkpall –, korraldame lõkkeõhtuid ja

muidugi valmistume augustis toimuvaks maleva kokkutulekuks, kus iga rühm tahab hästi esineda. Üsna suure osa vabast ajast sisustavadki kokkutuleku jaoks laulu kirjutamine, etluskava kokkupanek ja selle harjutamine. Toimuvad traditsioonilised üritused, nagu malevapulm, uute malevlaste ristimine, teemapäevad. Ka noored ise pakuvad omalt poolt ideid välja. Igale rühmale on ette nähtud ka väike n-ö kultuuriraha, mille eest saab vaba aja tegevusteks vajalikku osta või mõne väljasõidu korraldada.”

Kristiina sõnul on iga rühm oma nägu. Palju sõltubki sellest, milline seltskond kokku saab, kuidas nad klapiivad, kuidas rühmajuht neid liita oskab ja paljust muust. Malev, kus elatakse omamoodi kommuunielu, võib tuua välja inimese varjul olnud omadused ja näidata teda uuest küljest. Juhtub ka seda, et mõni noor püüab piire ületada ja teha midagi, mida ei tohiks. „Et tekiks heas mõttes rutiin ja kord oleks majas, tuleb reeglid kohe alguses paika panna ja neid järgida,” näitab Kristiina kogemust. Kõige keerulisemaks rühmajuhi töös peabki ta seda, et kolme nädala jooksul peab teda jaguma igale poole. „Magama lähen õhtul kõige hiljem ja üles ärkan hommikul kõige varem.”

„Tallinna õpilasmalevas on rühmajuhtideks peamiselt noorsootöö eriala tudengid, kes tahavad saada kogemusi,” räägib Ott Väli. „On ka õpetajaid ja hoopis teise eriala inimesi. Mehi on kahjuks vähe. Veebruaris tehtud statistika näitab, et ainult 23% ehk alla veerandi rühmajuhtidest on mehed. Rühmajuhiid saavad riigilt laagrikasvataja koolituse, maleva poolt on lisaks koolitus, kus vanad olid jagavad oma kogemusi. Rühmas on kaks, vahel kolm rühmajuhti, olenevalt rühma suurusest.”

EESTI ÕPILASMALEV 50

Et vanu malevatraditsioone elus hoida, korraldab Tallinna õpilasmalev igal aastal vabariikliku kokkutuleku, kus kolme päeva jooksul käib rühmade vahel spordis ja isetegevuses tõsine mõõduvõtmine. Tänavu toimub see 11.–13. augustini. „Kutsume sinna kõiki õpilasmalevaid üle Eesti, kuid reaalsus on see, et kohale tulevad mõned, sest valdadel on üsna kulukas

oma noori teise Eesti otsa kokkutulekule saata,” tõdeb Ott Väli.

Järgmisel, 2016.aastal täitub Eesti õpilasmaleval 50 aastat. Projekti juht Kadi Mitt on juubeliürituste ettevalmistamisega ametis juba praegu. „Tahame järgmise aasta mais-juunis välja anda õpilasmaleva poolt sajandit koondava juubeliraamatu, mis keskendub mitte ainult ajaloo, vaid ka mälestustele. Raamatu koostamine käib ja meenutusi on ka saadetud,” jutustab Kadi. „Otsime võimalust teha ETV-s õpilasmaleva teemal saatesari, küsimus on rahastuse leidmises. Toimub ka kontsertkokkutulek, mille muusikaprogrammi kokkuseadmisega samuti praegu tegeleme. Lisaks löime Facebooki lehe EOM 50 <https://www.facebook.com/EOM50>, kust saab jälgida juubeliga seotut.”

Tartus proovivad malevaelu ka 7-12-aastased

Tartu noorte töomalevas on kohti umbes 700 malevlasele, rohkem on linnarühmi ja vähem linnast väljas tegutsevaid ööbimisega rühmi, selgitab Anne noortekeskuse noorte tööhõive koordinaator ja Tartu töomaleva juht Ave Kongo. „Kui varasematel aastatel on Tartus töö- ja puhkelaagreid korraldanud eri noortekeskused, siis sel aastal oleme loonud uue süsteemi ja koondanud kõik noortele pakutavad malevateenused ühte kohta. Esmakordselt katsetasime 7–12-aastaste rühmadega ja üllatuslikult said need esimestena täis. Selles eas otsustavad enamasti lapse eest vanemad ja õpilasmalev on hea võimalus lapse aega sisustada. Lisaks teenib laps tasuraha – seaduse järgi tuleb ka kõige noorematele malevlastele maksta miinimumtunnitasku, 2 eurot 34 senti tunnis. Nemad võivad teha kergeid töid kunsti, kultuuri ja reklaami valdkonnas, näiteks jagavad muusikafestivali „Klaaspärlimäng” kontsertide reklaamlehti. Osalejate puudust pole ka 13–14-aastaste vanusegrupis, kuid alates 15. eluaastast on noorte huvi õpilasmaleva vastu väike ja neile on rühmades veel vabu kohti.”

Ave Kongo peab gümnaasiuminoorte väheset huvi põhjuseks, et malev ei paku nende jaoks motiveerivat töötasu ja nad leiavad tööd ka mujalt. „Praeguse aja noori huvitab ennekõike teenimisvõimalus, mitte niivõrd eakaaslastega koos vaba aja veetmine ja suhtlemine. See nostalgiline kujutelm, mille kunagised EOM-is ja EÜE-s käinud on endale loonud, enam ei kehti. Kindlasti on oma mõju sellelgi, et tööturule on

lisandunud IT ja tehnikavaldkonnaga seotud uusi ameteid ning huvid, mis paljusid noori malevasse tulema motiveeriks, on muutunud. Ilmselt vajaks malev uut moodi lähenemist.”

Pärnumaa malev teeb oma kokkutuleku

Pärnumaal alustas suur osa rühmadest tööd juba 8. juunil. Pärnu-Jaagupi gümnaasiumi direktori ja Pärnumaa õpilasmaleva piirkonnajuhi Katrin Uutsalu sõnul on malevas kohti pea 700 noorele vanuses 13–18. „Põhilised on heakorratööd: riisumine, rohimine, kalmistute ja jõeäärsete alade koristamine. Kuna Pärnu on turismlinn, töötab palju rühmi puhketaludes ning mõisates.”

Katrin Uutsalu usub, et võimalusel eelistaks enamik õpilasi ööpäevarühmi, kus tekib õige malevatunne. Paraku on rahapuuduse tõttu Pärnus praegu rohkem neid rühmi, kus malevlased lähevad õhtuti koju ööbima. „Tööandja on huvitatud õpilaste tööst, mitte nende pärastlõunase vaba aja sisustamisest, mis on maleva puhul väga oluline,” selgitab Katrin Uutsalu. „Minu põhimure piirkonnajuhiks saades oligi, et malev ei muutuks pelgalt nelja-viietunniseks tööpäevaks, vaid ka pärast tööd midagi toimuks. Et noored teeksid sporti ja isetegevust, järgiksid malevatraditsioone. See sõltub eelkõige eestvedaja entusiasmist ja õnneks on noori energilisi rühmajuhte juurde tulnud. Eesti noorsootöö keskuse kaudu on võimalik taotleda tegevustoetust, mis kuulub õpilaste toitlustamisele ja osaliselt ka administreerimisele. Pärnumaa õpilasmaleval on aastatepikkune traditsioon korraldada oma piirkondlik kokkutulek Valgerannas, mida oleme püüdnud ka raskel ajal järgida. Käimas on Eesti õpilasmaleva 49. tegevusaasta ja Pärnumaal on malevategevus katkenud ainult aastaks – 1993 oli ainus aasta, mis vahele jäi. Selle eest tahan kiita oma eelkäijat Mati Sutti.”

Küll aga on õpilasmalev Karin Uutsalu arvates oluliselt noorenenud – kui vanasti olid malevas enamasti keskkooliealised, siis nüüd põhikooli vanem kooliaste. „Gümnaasist, kes tahab tööle minna, otsib üldjuhul tulusamat tööd. Mul oleks McDonaldsi ketis 17–18-aastastele tööd pakkuda, aga huvilisi pole. Samas olen näinud, kui uhked ja õnnelikud on 13–14-aastased oma esimese omateenitud palga üle. Igal juhul usun, et õpilasmalev jääb. Kõige tähtsam on, et leiduks tööandjaid ning Eesti noorsootöökeskus, vallad ja linnad meid endiselt toetaksid.”

ELUPILT • MIKA KERÄNEN

Treeneritöö aitas mul kirjanikuks saada

See mustvalge foto on tehtud Soomes 1986, samal aastal, kui alustasin oma jalgpallitreeneri tööd. Olen sellel 12-aastane. Mina olen pildil vasakul ja minu kõrval seisab Mikko, kellega koos käisime Põhja-Helsingi jalgpalliklubis PK-35 trennis. Jalgpall oli sel ajal üldine lemmik, kõik poisid, aga ka paljud tüdrukud, kes trennis käisid, mängisid jalkat, ainult mõni üksik käis muus trennis. Sel suvel korraldas meie jalgpalliklubi linnaosa lastele jalgpallitreeninguid ja kuna meie Mikkoga olime juba mitu aastat klubi esindusmeeskonnas mänginud, küsiti meilt, kas tahaksime ühe mansa treenida võtta. Muidugi olime nõus ja hakkasimegi oma treeningute kõrvalt viie-kuueaastaseid poisse juhendama. Läks nii edukalt, et meie poisid võitsid tookord klubisisese turniiri ära. See oli minu jalgpallitreeneri karjääri algus. Hiljem tegin läbi kõik vajalikud treenerikoolitused ja kuni selle ajani, mil ma 19-aastaselt Eestisse elama tulín, töötasingi treenerina.

Olen lastega alati hästi läbi saanud, lastega suhtlemine oli minu jaoks elu loomulik osa. Treenerina nägin, kuidas nad tegutsesid ja mõtlevad, meil oli tore ja sai nalja, ilmselt on mul ka õpetamise peale annet. Ehkki ma ei olnud oma jalgpallipoistest kuigi palju vanem, võtsid nad minust eeskujut ja usaldasid mulle oma muresid ja unistusi. Nägin, kui oluline on treener nende laste jaoks, kellel pole isa.

Arvan, et see, et olen lastega nii palju suhelnud, on üks põhjus, et minust just lastekirjanik sai.

Olen kuulnud arvamust, et lastele kirjutada on raske. Minu arvates on lastele kirjutamine kõige lihtsam asi üldse. Tähtis on kõita lapse tähelepanu. Selles suhtes on lastekirjaniku, jalgpallitreeneri ja kooliõpetaja töö sarnane. Et huvi hoida, tuleb teha midagi tavalisest teistmoodi. See, kui lapsel on huvitav ja vahva, tekitabki motivatsiooni raamatut lugeda, trenni teha, õppida. Õpetaja peab olema ise lapse meelest, mida ta õpetab – on see lugemine, matemaatika, jalgpall või miski muu.

Vanus ei ole õpetaja puhul määrav. Minu esimene õpetaja Kirsti oli 65-aastane ja ta oli väga tore. Esimesse klassi minnes ei osanud ma veel lugeda, lugemaõppimine tundus minu jaoks ületamatult raske, oleksin selle asemel hoopis liivakastis sõduritega

Mika Keränen võrdleb lastele kirjutamist treeneritööga – mõlema puhul on tähtis lapse tähelepanu kõita. Mustvalgel fotol on 12-aastane Mika (vasakul), kes just nii vanalt alustas Põhja-Helsingi jalgpalliklubis treeneritööd. Mõne aasta tagusel värvifotol on jäädvustatud hetk Võrumaa ja Põlvamaa sõpruskohtumiselt.

mänginud. Õpetaja suhtus sellesse arusaavalt ja heatahtlikult. Ta oskas lastega suhelda. Selliseid õpetajaid ei kohta mitte ainult eliitkoolides, neid on igas koolis.

Sama puudutab treeneritööd. Kui võtta seda kui kohustust, midagi head ei järgne. Endale peab asi meeldima. Poisid, kes trenni tulevad, on kehaliselt arengult erinevad, üks tugevam, teine nõrgem, ja sa pead hindama igaüht tema võimete järgi. Mäletan, kuidas selgitasin neile, et palli lüüakse mitte saapaninaga, vaid siseküljega, ja näitasin ette, kuidas on õige. Kõiki harjutusi tegime nii vasaku kui ka parema jalaga, tuhandeid kordi. Kui kellelgi midagi natukenegi paremini välja tuli, tuli seda märgata ja kiita. Loomulikult osalesime ka võistlustel, sest võistlemine on laste jaoks tähtis. Jutt, et võistlustel osalemine on tähtsam kui võit, lapsi ei veena. Lapsed tahavad võita, nad tahavad olla parimad, ja ma ei arva, et seda soovi peaks häbenema. Igaüks tahab värava lüüa ja treeneri ülesanne on treeningud nii korraldada, et ta saaks seda teha.

Treener peab pöörama kõigile võrdselt tähelepanu, sest seda, kellest võib hea mängija saada, kohe ei näe. Talendid torkavad silma, aga sealsamas kõrval võib olla mõni väike tegelane, keda alguses ei märkagi, aga kellel võivad olla veel paremad eeldused jalgpalluriks saada. Tema anne võib avalduda hoopiski hiljem.

Praegusel ajal hakatakse spordiga juba väikesest peale tõsiselt tegelema. Minu arvates võiks sporditegemine olla kuue-seitsmeaastase lapse jaoks lihtsalt lõbus tegevus. Jalgpallitrennis on näha, et kuueaastane laps on individualist, tahab ise palli väravasse lüüa ega saa aru, et meeskonnamängus tuleb palli ka teisele anda. Treening võiks sisaldada nii mitmekesist kehalist tegevust kui ka mängu, mis arendavad sotsiaalseid oskusi.

Kõige tähtsam on ju, et laps on leidnud ala, mis teda huvitab. Kui kool on läbi, tuleb valida, mida edasi teha. Arvan, et ükskõik millises trennis käimine on iseseisva elu alustamiseks väga hea pagas.

Mina lõpetasin jalgpalli mängimise

1993. aastal, kui Tartusse elama tulín, sest mul ei olnud siin sõpru, kellega mängida. Soomes oli jalgpall mu elu sisu. Olin lapsest peale iga päev hommikust õhtuni jalgpalliväljakul, alguses mängijana, hiljem lisaks ka treenerina. 14–15-aastaselt harjutasin iga päev ja kõksisin palli omaette ka siis, kui trenni ei olnud. Aga jalgpallurit minust ei saanud. Mul võisid olla tippjalgpalluri mõtted ja hing, aga kehalised eeldused puudusid.

Viimati mängisime sõpradega jalgpalli paar aastat tagasi Võrumaa ja Põlvamaa sõpruskohtumisel. Teine foto ongi sellest matšist. Mina mängisin Võrumaa poolel ja meie võitsime. Lõin selles mängus kaks väravat ja sain parima mängija auhinna. See mäng jäigi mul viimaseks, sest vigastasid tõsiselt oma kannakõõlust. Pärast seda pole ma enam mänginud. Küll aga hakkasin pärast taastumist tegema tervisesporti ja jooksmat.

Minu lasteraamatuteski kohtab tegelasi, kellele meeldib jalgpalli mängida. Jalgpallist räägib ka mu viimane raamat „Värvajoonel“.

ÕNNITLEME

90

Eha SchmidtViljandi Jakobsoni kooli
endine õpetaja

80

Malle KristovingPõlva ühisgümnaasiumi
endine algklasside õpetaja**Daisy-Virve Tallinn**Oskar Lutsu Palamuse
gümnaasiumi
endine kauaaegne õpetaja**Lilli Teesalu**Rapla täiskasvanute gümnaasiumi
endine kauaaegne õpetaja

70

Rein KallasteViljandi Jakobsoni kooli
õpetaja

65

Elviira HaukkaTallinna Pääsupesa lasteaia
õpetaja**Inge Heller**Tallinna Pallipõnni lasteaia
õpetaja abi**Marju Rist**Kostivere kooli
raamatukoguhoidja

60

Liia ArikasKuressaare täiskasvanute
gümnaasiumi
kauaaegne saksa keele õpetaja**Galina Brehhova**

Tartu Karlova kooli õpetaja

Maie KarakatšPõlva ühisgümnaasiumi
bioloogiaõpetaja**Tatjana Kuuse**Risti põhikooli
kauaaegne kokatädi**Marika Rannu**Tallinna Pallipõnni lasteaia
õpetaja abi

55

Aive Pähn

Osula põhikooli õpetaja

Kersti UudelJakob Westholmi gümnaasiumi
õppealajuhataja

50

Katre HallikoSalme põhikooli
loodusainete õpetaja**Merike Jukka**Rakvere ametikooli
õppeosakonna spetsialist

Ujumise algõpetuse koolitustele saab registreeruda 1. juulini

Ujumisoskus on elutähtis oskus, mille peavad omandama kõik. Et parandada eestlaste ujumisoskust ja vähendada seeläbi uppunute arvu, on päästeamet, Eesti ujumislühi ja Eesti vetelpääste selts asunud tegema sihispäraseid koostööd. Eesmärk on luua ja kehtestada ühtne ujumisoskuse standard ning valmistada riikliku õppekava jaoks ette ujumise algõpetuse programm.

Kultuuriministeeriumi vedamisel 2014. aastal koordineeritud ujumiseõpetajate seas tehtud uuringust selgus, et õpetajad vajavad ujumise algõpetuse teemal koolitust ja metoodilist materjali. Seetõttu korraldavad päästeamet, Eesti ujumislühi ja Eesti vetelpääste selts alates augustist 16 ujumise algõpetuse koolitust, mis tänu kultuuriministeeriumi, Eesti ujumislühi ja

päästeameti toetusele on kõikidele registreerunud osalejatele tasuta.

Koolitused toimuvad tänava ilmunud ujumise algõpetuse raamatu „Õpime ujuma“ metoodika alusel. Norra keelest tõlgitud teos valmis koostöös Norra ujumislühi ja sisaldab ujumiseõppe parimaid kogemusi kogu maailmast. Eesti ujumislühi kingib selle raamatu ka igale osavõtjale. Raamatut saab edukalt kasutada metoodilise abivahendina nii lasteadeade kui ka kooli ujumise algõpetuse tundides.

Koolitusele on oodatud eelkõige kooliprogrammi ujumise algõpetusega tegelevad kehalise kasvatusõpetajad, algklassiõpetajad, ujulate ja klubide ujumise algõpetuse õpetajad ning lasteadeade ujumise õpetajad. Igal koolitusel saab osaleda kuni 20 inimest.

Koolitusi viivad läbi Eesti ja Norra ujumislühi koostöös spetsiaal-

FOTO: PÄÄSTEAMET

se ettevalmistuse saanud pikaajalise kogemusega ujumise juhendajad. Kahepäevastel koolitustel on suur praktilise õppuse osakaal.

Kõik osalejad, kes läbivad 21-tun-

nise koolituse, saavad Eesti ujumislühi tunnustuse. Tulevikus, kui valmib üleriigiline standard, on kursustel saadud tunnustus õpetajatele koolis ujumiseõppe läbiviimise eeltingimus. Nii saavad kõik lapsed Eestis võimaluse ühtsetel alustel ujuma õppida.

Tasuta koolitustele on võimalik registreeruda kuni 1. juulini internetiaadressil <http://goo.gl/forms/6aFME3rny>. Registreerimisvormis on ka info koolituste toimumispaikade ja kuupäevade kohta.

Lisainfot koolituste kohta: www.swimming.ee ja www.veeohutus.ee ning Eesti Ujumislühi projektjuhid Helen Link (508 8304), Vladimir Kunitšon 5569 2569, liidu üldtelefon on 603 1530.

LIINA REINSAARPäästeameti kommunikatsiooniosakonna
ekspert

Õnnitlus üldrubriigis on tasuta.
Tasuta õnnitluse avaldamiseks
palume saata teisi päeval kella 10-ks
e-aadressil marju@opleht.ee
õpetaja/haridustöötaja nimi
ja ametikoht ning õnnitluse
avaldamise soovitatav kuupäev.

Pärast seda, kui Meeri mõis baltisakslastest omanikelt võõrandati, kolis härrastemajja lastekodu-alkkool. 1925. FOTO: EESTI RAHVA MUUSEUM

2013. aastal Püha Miikaeli kooli filiaalina alustanud Kohila Mõisakool on Eesti noorim mõisakool. FOTO: MARTIN SIPLANE

Vääna Mõisakool restaureeritakse ulatuslikult Euroopa majanduspiirkonna mõisakoolide programmi toetuse abil. FOTO: KARIN OJASTE

Euroopa majanduspiirkonna mõisakoolide programmi toel arendatakse Ruila mõisast kohalik haridus-, kultuuri-, koolitus- ja turismikeskus. Eelkõige on aga tegu hubase ja sõbraliku maakooliga. FOTO: KATRINA TANG

Sada aastat mõisakoole

■ EESTI VABARIIGI MAJANDUSLIKU JA KULTUURILISE ARENGU ÜKS NURGAKIVE OLI 1919. AASTA RADIKAALENE MAAREFORM. SEL OLI VÄGA SUUR MÕJU KA HARIDUSPOLIITIKALE, SEST MÕISAHOONETE ABIL PARANDATI 222 KOOLI OLUKORDA.

RIIN ALATALU
EMP mõisakoolide
programmi koordinaator

Viiimase saja aasta jooksul on kool olnud vähemalt 298 mõisas. Mõisnikud olid ka varem mõisas koole pidanud, aga mõisahoone sisetemaatiline kasutamine koolipidamiseks on Eesti riigiga sündinud nähtus, millele ulatuselt sarnast tunnet ei ole. Mõisahoone kohandamine koolimajaks oli toona lihtne ja mugav võimalus kooli ruumipuudust lahendada. Samas võis kohalikule rahvale tunduda uue koolimaja ehitamine ikka palju väärakam ja uhkem, kui sakste vana pruukida. Ilmasõdade vahel ehitatigi Eestis üle 200 uue ja moodsa koolihoone. Muinsuskaitsejõud rõhutan, et ka need on Eesti pärandi, arhitektuuri- ja kultuuriloo osana väga väärtuslikud.

Uute koolimajade ehitamisega loobuti mitmetest mõisahoonetest juba enne okupatsiooni. Kõige rohkem suleti mõisakoole siiski 1960.–1970. aastatel ehk käsikäes kolhooside

ühendamise ja enne mõisaarmastuse algust 1980. aastatel. Paraku jätkus mõisakoolide sulgemine ka taastatud Eesti Vabariigis, uusi koolimaju aga enam ei ehitatud, vaid koolid suleti sootuks. Üks vähesed erandeid on Käru, kus 2001. aastal mõis maha jäeti ja uhiuude koolimajja koliti. Ka uuel aastatuhandel on endistest mõisatest koole järk-järgult välja kolitud ja praeguseks on kunagisest paarisajast alles jäänud napp 65. Karta on, et ka neist sulgeb mõni veel lähiaastatel ukseid.

Küsimus ei ole siiski ainult kooli sulgemises, vaid ka väärtusliku pärandi säilimises. Elu on näidanud, et kool on mõisahoone jaoks üks parimaid ja jätkusuutlikumaid kasutusi. 20. sajandi päris viimastel aastatel asuti mitme ametkonna koostöös ette valmistama tegevuskava mõisakoolide väärtustamiseks. 2001. aastal käivituski kultuuriministeeriumi ja muinsuskaitseameti vedamisel mõisakoolide riiklik programm. Riiklikust programmist on toetatud kümneid mõisakoole väiksemate ja veidi suuremate summadega nii uurimistööks, eritingimuste koostamiseks kui ka restaureerimiseks.

■ VÄIKESE MAAKOOLI VÕIMALUS

- 19. juunil avame arhitektuurimuseumis kaks näitust, üks on pühendatud koolide restaureerimisele ja teine haridusele. Et samal ajal on muuseumis ka Mati Raali näitus mõisainterjööridest kuni 1919. aasta maareformini, siis loodetavasti joonistub selgelt välja mõisakoolide roll mõisaelu järjepidevuse kandjana. Arhitektuurimuseumi pedagoog valmistab ette ka eri vanuseastmetele mõeldud haridusprogramme. Kui interjööri näitus on avatud 30. augustini, siis mõisakoolide näitus on lahti kuni 27. septembrini.
- 19. novembril on tulemas programmi konverents „Väikese maakooli võimalus“. Ootame mitte ainult uudistama värskest restaureeritud Vääna mõisakooli, vaid ka kaasa mõtlema, kuidas veenda nii vanemaid kui ka ametnikke, et väike maakool on osa meie kultuurist ja pärandist, lapse- ja loodussõbralik koht ning siit saab hea hariduse.

Riiklik huvi ja tähelepanu, ennekoike aga programmi silmatorkavad ja tunnustust väärivad tulemused olid eelduseks, et Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismi kultuuripärandi korrastamiseks eraldatud raha on juba kahel järjestikusel perioodil (2004–2009 ja 2009–2014) suunatud mõisakoolidele. Programmi eesmärk on ennekoike ajalooliste mõisahoone multifunktsioonilise kasutamise toetamine ning laste õpi- ja arengukeskkonna parendamine. Esimene periood oli eriti helde – EMP toetusele kogusummas 9,35 miljonit eurot lisandus kooliomanike 15% kaasrahastus. Kolme aasta jooksul said värske kuue üheksa kooli: Kiltsi, Koigi, Laupa, Olustvere, Puurmani, Rogosi (Ruusmäe), Suure-Kõpu, Vasta ja Väätsa. Siia peab lisama ka Lahmuse, mis korrastati samast programmist sotsiaalministeeriumile eraldatud raha eest.

EMP teisel programmiperioodil on raha vähem – 4,5 miljonit eurot. Sellest 3,1 miljonit jagati Vääna, Hiiumõisa, Koeru ja Illuka restaureerimistöödeks. Huvilisi oli aga nii palju, et tervelt 11 taotlejat jäi seekord rahata. Uus programm ei tegele siiski ainult koolide restaureerimisega ja remondiga, vaid keskendub üha aktuaalsemaks muutuvale jätkusuutlikkuse tagamisele. Pole ju mõtet häärberit remontida, kui lastega pered minema kolivad ...

Mida me viimasel kahel aastal teinud oleme?

670 000 euro peale kuulutati välja taotlusvoor nn arendustegevusteks. Iga koolimõis sai ise selgitada välja oma vajadused ja võimalused ning leida niisi, mida edendada. Kokku otsustasime toetada 14 kogukonda. Projektid olid nimelt suunatud mitte lihtsalt koolile, vaid ka kohalikele elanikele, õpetajatele, lapsevanematele jne.

Mida siis tehakse? Vodja mõisas võetakse uuesti kasutusse vana mõisatall ja rajatakse sinna hipoteraapia keskus. Kiltsi võtab suurelt ette A. J. von Krusensterni pärandi tutvustamise ja peagi tunneb Kiltsi hoopis Kaardilossi nime all. Suure-Kõpu leiab mõni aeg tagasi uhked Pompei stiilis maalid, lisaks selle mitmekihilise kunstinähtuse tutvustamisele avab Kõpu end ka itaalia kultuuri, sh Itaalia köögi keskusena.

Rogosi mõis korraldab kahel suvel külalistele ja omadele põnevaid koolitusi, mis aitavad kaasa uute turismitoodete arendamisele. Paluperas korrastati lindla ja tiigid ning koolitatakse välja kohalikud giidid. Pürksis ja Ruilas arendatakse käsitöökodasid, Ruilas saab aga peagi ka kanuuretkedele ja loodusradadele minna. Pikaveres ootab huvilisi sisukas looduse õpperada. Hiiumõisa ja Tõstamaal õpetatakse kohalike giide. Tammistu on keskendunud erivajadustega lastele ja nende peredele parimate võimaluste loomisele.

Olustveres avati vastu talve uus meekoda. Puurmani tutvustab J. Kuperjanovi ja Vabadussõja lugu. Koigi keskendub aga oma mõisa- ja kooliaiale ning korraldas tänavu mais juba teise umbrohefestivali, moosilaat on tulekul augustis.

Lisaks sellele oleme korraldanud põhjaliku koolitusprogrammi mõisakoolide arendamiseks kogukonna keskustena. Huvilisi oli palju – neljas grupis osales kokku 32 kooli. Õpetajatele korraldasime kokku kuus koolitust, kuidas siiduda mõisa keskkonda eri õppeainetega. Koolituse jätkuprogrammina tegeleme süvendatult Harmi, Pikavere, Kohila ja Aruküla kooliga, et aidata neil kokku panna toimiv ärimudel jätkusuutlikkuse tagamiseks. Valitud neli kooli on omamoodi läbilõike koolide muredest: kui esimesed kaks maadlevad heast asukohast hoolimata õpilaste puudusega, siis teised kaks on esialgu veel liiga lüdvalt oma kogukonnaga seotud.

Oleme iga oma kokkusaamisega püüdnud aidata kaasa üksteiselt õppimisele ja käime oma koolituste ning seminaridega ühest mõisast teise. Praeguseks on tekkinud juba hasart, kas saame kõigile koolidele ringi peale või jääb mõni üritus veel vajaka.